

A BUK KAI RA PROPET IESAIA

A kaina vuna tarai

¹ A ninana nina ba Iesaia, natu i Amos, i ga gire ure Iuda ma Ierusalem, ta ra kilakilala ba Usia, Iotam, Akas ma Esekia dia ga ki na king ta ra gunan Iuda.

² U ra bala na bakut, una valongore, ma u ra rakakaran a gunagunan, una nuk pa ia, tago ra Luluai i tar tatike dari: Iau tar tabar ra umana bul, ma iau tar vangala diat, ma dia tar piam vue iau.

³ A bulumakau i nunure nina i vague, ma ra as i nunure ra vuvuvung na nian kai nina i vague; ma Israel pa i nunure, ma kaugu tarai pa dia nuk pa ia.

⁴ Ui! A kaina vuna tarai, a tarai ba dia kap vurot ma ra bilak na mangamangana, a umana natu i ra umana tena varpiam, a umana bul na vartuam diat; dia tar vana balakane ra Luluai, dia tar nuknuk vakuku ure ra Lia Kakit kai Israel, dia tar papait na vaira, ma dia ung murmur.

⁵ Upi ra ava da kita mule avat? Tago ava tut na varpiam, ma i kaina vanavana. A ulu i vavat par i mait, a bala i vavat par i tar turatura.

⁶ Papa ta ra pal a kauna ma i tuk ta ra katkat na ula, pa ta bo na nilaun tana; a umana baba ka, ma ra umana dala, ma ra umana manua; pa di paum guve diat, pa di pulu diat, ma pa di puk diat ma ra dangi.

⁷ Kavava gunan i tar uliran, di tar.li kavava lavur pia na pal; a umana vaira dia en vue kavava gunan ta ra luaina mata i vavat, ma i tar lingling da ra gunan ba ra umana vaira dia li ia.

⁸ Ma ra natu i Sion, a vavina, i tur valili, da ra pal na turturup ta ra uma na vain, da ra pal na minakila ta ra uma na kukamba, da ra pia na pal ba ra ebar i tur kikir ia.

⁹ Gala ra Luluai kai ra lavur kor pa i ga nur vue ta ik a ibaiba pire dat, gala dat a ga varogop ma Sodom, ma dat a ga vardada ma Gomora.

A nioro upi ra dovot na nukpuku

¹⁰ Avat a umana tena varkurai Sodom, avat a valongore ra tinata kai ra Luluai; avat a tarai Gomora, avat a nuk pa ra vartovo kai kada God.

¹¹ Upi ra ava ra peal tinabar piragu? ra Luluai i biti. Iau milamila ga ta kavava lavur me di tuntun tar ia tagu, ma ta ra bira i ra umana tubu na vavaguai, ma pa iau gugu ta ra gapu i ra umana bulumakau, ma ra umana nat na sip, ma ra umana me, a umana tomotoina.

¹² Ba ava vana rikai ta ra luaina matagu, to ia i vatang upi nam ra lavur magit ta ra lima i vavat, upi avat a rua vakaina kaugu lavur bala na gunan?

¹³ Koko avat a kap tabar mule iau ma ra lavur tinabar vakuku; a mi na lotu ia ra magit na milmilikan piragu; a lukara na gai ma ra Bung Sabat, ra pait kivung, pa iau mainge go ra umana magit; dia da ra mangamangana varpiam, maia, ra ngala na lukara na lotu damana bula.

¹⁴ A balagu i milmilikuane kavava lavur lukara na gai ma kavava lavur enana lukara, dia da ra kap vurot piragu; iau milamila tana.

¹⁵ Ma ba ava vung pala tar ra lima i vavat, ina ive ra matagu kan avat; maia, ma ba ava vapeal kavava lavur niaring, pa ina torom ta vavat; a lima i vavat i dur rit ma ra gap.

¹⁶ Avat a vargi, avat a dalu vagomgom avat; avat a vung vue kavava lavur varpam kan ra luaina matagu; avat a ngo ma ra papait varpam,

¹⁷ ma avat a vartovo ta ra papait boina; avat a nuk upi ra takodo na varkurai, avat a valangalanga nina di arung bat ia, avat a varkurai maravut ra nat na ling, avat a tata maravut ra ua na vavina.

¹⁸ Io, avat a mai, ma dat a vartoto, ra Luluai i biti; ba tumu kavava lavur varpam dia meme da ra gap, diat a pua boko da ra kabang, ba dia birao da ra mal meme, diat a pua boko da ra ivuna sip.

¹⁹ Ona ava mariga, ma ona ava torom, avat a en ra bo na vuai ra gunan boko:

²⁰ ma ona ava ol ika, ma ava varpam, a pakat na vinarubu na en vue avat; tago ra ngie i ra Luluai i tar tatike.

A varkurai ure Sion ma re varvalaun tana

²¹ Ea, ra pia na pal nam i ga dovot i tar da ra igoro na vavina! Amana i ga buka ma ra takodo na varkurai! A mangamangana takodo i ga ki tana, ma go a umana tena vardodoko.

²² Kaum silva i tar kubur, kaum polo na vain di tar varpopoto ma ra tava.

²³ Kaum umana luluai dia tar tut na varpiam, ma dia varlair varurung ma ra umana tena ni-long; diat par tikatikai dia anan upi diat a vatur vake ra vartabar, ma dia nuk upi ra lavur vapuak; pa dia varkurai maravut ra nat na ling, ma ra magit kai ra ua na vavina pa di vaarike pire diat.

²⁴ Kari ra Luluai, ra Luluai kai ra lavur kor, ra Tena Niongor kai Israel, i biti dari: Ea, ina valangalanga iau mulai kan diat dia tur bat iau, ma ina obo pa iau mulai ta kaugu lavur ebar;

²⁵ ma ina palum u ma ra limagu, ma ina dalu vue ra magit i kaina tam, ma ina tak vue ra lavur kaina magit kan u.

²⁶ Ina mal pa mule kaum umana tena.varkurai pi na varogop ma ra vunapaina, ma kaum umana tena varvateten upi diat a da ta ra turpaina; namur da vatang u ba ra takodo na pia na pal, ma ra pia na Dal i dovot.

²⁷ Da kul valaun Sion ma ra takodo na varkurai, ma diat dia lilikun pirana ma ra mangamangana takodo.

²⁸ Ma ra umana tena varpiam ma ra umana tena bolo langun diat a virua varurung, ma diat dia vana balakane ra Luluai diat a panie.

²⁹ Tago diat a vavirvir ure ra umana iban ava tar manane, ma ra mata i vavat na ula ta ra lavur moramoro nina ava ga vakilang diat.

³⁰ Tago ava da ra mapmapina davai i ele, ma da ra uma ba pa ta tava tana.

³¹ Ma ra tena niongor na da ra vupuna, ma kana papalum da ra takulen na iap; ma dir par dir a birao, ma pa ta na na pun ia.

2

A e na varkurai na malmal kai ra Luluai (Mika 4:1-3)

¹ A tinata ba Iesaia, natu i Amos, i ga gire ure Iuda ma Ierusalem.

² Ma ta ra e namur ra luana nina ba ra kuba i ra Luluai i tur tana na lualua ta ra umana buana, ma na kiki ak ta diat, ma ra lavur vuna tarai diat a koakor tadav ia.

³ Ma mangoro na tarai diat a vana, ma diat a biti dari: Avat a mai, ma dat a varait urama ta ra luana kai ra Luluai ma ta ra kuba i ra God kai Iakob; ma na vateten dat ure kana mangamangana, ma dat a murmur kana umana nga; tago ra vartovo na vana rikai maro Sion, ma ra tinata kai ra Luluai maro Ierusalem.

⁴ Ma ra Luluai na varvarkurai ta ra lavur vuna gunan, ma na pit mangoro na vuna tarai; ma diat a pait pukue kadia lavur pakat na vinarubu upi ra umana rek, ma kadia lavur rumu upi ra umana kono; a umana vuna gunan pa diat a varvarubu vargil mulai, ma pa diat a varvartovo mulai ure ra vinarubu.

A varkurai kai ra Luluai pire diat dia kolakolo

⁵ Io, avat ta ra kuba i Iakob, avat a mai ma dat a vanavana ta ra kapa kai ra Luluai.

⁶ U tar vana balakane kaum tarai ta ra kuba i Iakob, tago i tar peal pire diat ra lavur mangamangana maro ra taubar, ma diat a umana tena papait da ra tarai Pilistia, ma dia varpit ma ra lavur natu i ra umana vaira.

⁷ Kadia gunan i kor ma ra silva ma ra goled bula, ma kadia ngatngat na tabarikik i tup ia;

damana bula kadia gunan i kor ma ra umana os, ma ra lavur kiki na vinavana i tup ia pire diat.

⁸ Damana bula kadia gunan i kor ma ra lavur tabataba; dia lolotu tadav ra papalum na lima diat, tadav ra magit ba ra kaka na lima i diat iat i ga pait ia.

⁹ Ma ra luveana i va timtibum, ma ra luluai i ruva; io, koko una nur vue pire diat.

¹⁰ Una ruk ta ra babang na vat ki, una parau ta ra tobon na pia kan ra kankan kai ra Luluai ma kan kana ngala na minamar.

¹¹ Diat dia matana luluai diat a bura boko, ma ra tarai ba i ngala ra nuknuk i diat ure diat mulai, diat a vavirvir boko, ma ra Luluai kaka na ngala ta nam ra bung.

¹² Tago tika na bung kai ra Luluai kai ra lavur kor na pot tadav diat par i kolakolo ra nuknuk i diat, tadav diat dia papait na luluai, ma tadav diat dia vangala pa mule diat, ma da vaikilik pa diat;

¹³ ma tadav ra lavur tagatagal par ta ra Lebanon, nina dia manga tuluai urama, ma tadav ra lavur iban par ta ra gunan Basan;

¹⁴ ma tadav ra lavur lualuana par dia manga tuluai urama, ma ra lavur buana dia ki ak;

¹⁵ tadav ra lavur pal na minakila dia tuluai urama, ma ra lavur dekdek na liplip na vat;

¹⁶ ma tadav ra lavur parau Tarsis, ma tadav ra lavur malalar par di gugu tana.

¹⁷ Ma da vue pukue vue ra mangamangana kolakolo kai ra tarai, ma kadia mangamangana luluai da vaikilik pa ia; ma ra Luluai kaka na ngala ta nam ra bung.

¹⁸ Ma ra lavur tabalar diat a panie kakit.

¹⁹ Ma ra tarai diat a ruk ta ra umana babang ta ra umana vat ki ma ra umana tung ra pia, upi diat a parau kan ra ngala na kankan kai ra Luluai ma kan kana ngala na minamar ba i tut upi na vaguria na kaia ra rakarakan a gunagunan.

²⁰ Ta nam ra bung ra tarai diat a vung vue kadia lavur tabalar na silva, ma kadia lavur tabalar na goled dia ga pait diat upi diat a lotu tadav diat; diat a vue tar diat ta ra lavur mang ma ra lavur tepetepe;

²¹ upi diat a ruk ta ra umana babang ta ra umana vat ki ma ra umana ngovo na vat upi diat a ki vue ra ngala na kankan kai ra Luluai ma kana enana minamar, ba i tut upi na vaguria na kaia ra rakarakan a gunagunan.

²² Io, koko avat a nurnur ta ra tarai ba ra vuvu ka i tur ta ra bilau i diat; tago ra magit ava na tale diat?

3

A varkurai kai ra Luluai pire Iuda dir ma Ierusalem

¹ Tago ra Luluai, ra Luluai kai ra lavur kor, na tak vue ra tukal ma ra buka kan Ierusalem ma Iuda, ra tukal na magit na nian par ma ra buka na tava par;

² ra tena niongor ma ra tena vinarubu, ra tena varkurai ma ra propet, ra tena papait ma ra patuana,

³ ra luluai na loko na tarai na vinarubu, ma ra tutana di ru ia, ma ra tena varvateten, ma ra tena madaka ma ra tena अगर tuna.

⁴ Ma ina tibe ra umana bul uka upi diat a lue rap diat, ma ra umana kuramana diat a kure diat.

⁵ Ma ra tarai diat a rung vargiliane bat diat mulai, ma tikitikai na ki taun talaina; a bul na piam vue ra patuana, ma ra tutana vakuku na piam vue ra ngalangala.

⁶ Ba tika na tutana na kinim vake turana ta ra kuba i tama i dir, ma na biti tana dari: U tar vung ra mal, boina ba una varkurai pire dat, ma boina ba una mal pa go ra taripuna ma ra limam;

⁷ ta nam ra bung na tak ra ngiene ma na biti dari: Vakir ina tena valagar, tago pa ta magit na nian ma pa ta mal ta ra kubagu; koko avat a va ki iau ba ina tena varkurai kai ra tarai.

⁸ Tago Ierusalem i tar tarip, ma Iuda i tar bura; tago kadia tinata ma kadia mangamangana i tur bat ra Luluai, ma dia vakankan ra mata i kana minamar.

⁹ A mata i diat iat i takun diat mulai; dia vaarike kadia kaina mangamangana da Sodom, pa dia ive. A bala i diat na kaina, tago dia tar vabongon diat mulai ma ra kaina.

¹⁰ Avat a varvai ure ra umana tena takodo ba diat a ki mamal boko, tago diat a en boko ra vuai kadia papalum.

¹¹ Na kaina tai nina ra tena varpiam! Na ki na malari boko, tago da tul tar ra vapuak tana ure kana papalum.

¹² Ma ra umana bul uka diat a arung bat kaugu tarai, ma ra vaden diat a kure diat; ea, avat kaugu tarai, diat ba dia rap lue avat, dia varara avat, ma dia vapurpuruan ra nga ba ava vana tana.

¹³ A Luluai i tut upi na vartoto, ma i tur upi na kure ra tarai.

¹⁴ A Luluai na kure ra umana patuana kai kana tarai ma kadia lavur luluai bula; avat iat ava tar

en vue ra uma na vain; a tabarikik ba ava long ia
pire ra umana luveana i va ta ra kuba i vavat;

¹⁵ ava ra kukuraina, tago ava rua bereng kaugu
tarai, ma ava ki taun ra umana biaui? a Luluai
God kai ra lavur kor i biti.

*A varkurai kai ra Luluai pire ra umana natu i
Sion, a umana vavina*

¹⁶⁻¹⁷ Ma ra Luluai i tatike bula go: A Luluai na
vaki ra kaka ta ra katkat na ulu i ra umana natu
i Sion, a umana vavina, ma ra Luluai na pala
vue kadia lavur mal; tago i kolakolo ra nuknuk i
diat, ma ba dia vana vurvurbit dia tonatonok, ma
ra mata i diat i varvol, ma ba dia vana dia pipil
vanavana, ma i vartetelengei ra kau i diat.

¹⁸ Ta nam ra bung ra Luluai na tak vue ra lavur
minong dia mong me, ma ra lavur ubene na tagal
a ula, ma ra lavur marmar da ra lokono gai;

¹⁹ ra lavur magit na marmar talinga, ra lavur
lalai, ma ra lavur mal na kurkurua;

²⁰ a lavur kere, ma ra lavur vinau na patkoai,
ma ra lavur vipit, ma ra lavur pal a varku, ma ra
umana magit na babat;

²¹ a lavur domol, ma ra lavur magit na marmar
bibilau;

²² a lavur mal na lukara, ma ra lavur olovoi, ma
ra lavur mal na kukuvai, ma ra lavur popopoi;

²³ a lavur tiroa, ma ra lavur mal kumau, ma ra
lavur vipuar, ma ra lavur mal na turturup mata.

²⁴ Ma na damana ka: a magit i ang na bubu na
kia vue ra magit i ang na vuvuvul; ma ra vinau
vakuku na kia vue ra bo na vipit; ma ra peaka na
kia vue ra tagal a ip; ma ra mal na tabun na kia

vue ra potar na minong; a vakilang na vilavilau di tuntun tar ia na kia vue ra bo na minamar.

²⁵ Kaum tarai diat a virua ta ra pakat na vinarubu, ma kaum lavur dekdek ta ra kamara.

²⁶ Ma kana umana mataniolo diat a tangi ma diat a ligur, ma Sion na lingling ika ma na ki na tabun.

4

¹ Ma ta nam ra bung lavurua na vavina diat a tabe vake tika na tutana, ma diat a biti tana dari: Avet a en ra aveve magit iat, ma avet a mal ma kaveve mal iat: ma ave lul uka ba avet a kap iang tam, ma una pun vue ra magit na vavirvir ta vevet.

A ko na kini namur kai Ierusalem

² Ma ta nam ra bung ra ibul i ra Luluai na potar ma na mamar, ma ra vuai ra pia na ko tuna ma na mariringian ure ra tarai Israel dia tar pila.

³ Ma na dari: nina ba i ki valili aro Sion ma ra ibaiba i ki Ierusalem da vatang ia ba a gomgom, maia pa, diat par tikatikai ba di ga tumu ra iang i diat varurung ma ra tarai dia ki Ierusalem,

⁴ ba ra Luluai na ga dalu vue ra dur ta ra umana natu i Sion, a umana vavina, ma ba na ga kap vue ra gap kan Ierusalem ma ra vuvu na varukurai ma ra vuvu na rangrang.

⁵ Ma ta ra bung na keake ra Luluai na vaki ra bakut ma ra mi arama liu ta ra gunan na luana Sion par, ma na tur bula arama liu ta kana lavur kivung, ma ra marum na vaki ra biro na iap ba na pupua tana, tago ra minamarina na turup diat par.

⁶ Ma da vatur ra pal na turturup upi da malur tana ta ra bung na keake, ma da ki bakit tana ma da rivarivan tana ta ra ngala na vuvu ma kan ra bata.

5

A tinata valavalar ure ra umana vain

¹ Boina ina kakaile ra kakailai kai talaigu tadav ra vakak na talaigu ure kana uma na vain. A vakak na talaigu kana ra uma na vain ta ra papar a luana i manga vuai;

² ma i ipuk ia, ma i tak varurue vue ra lavur vat kan ia, ma i vaume ra bo na davai na vain tuna tana, ma i pait ra pal na minakila livuan tana, ma i kal ra tung na vain bula tana; ma i nuk upi ra vuai na vain tuna tana; ma pata, a vuaina i manmanin ika.

³ Io, avat a tarai Ierusalem ma ra tarai Iuda, avat a varkurai ure amir ma kaugu uma na vain.

⁴ Ava mulai ba da maravut nam me ba iau tar pait ia ta kaugu uma na vain? Tago iau tar pait ra lavur magit tana. Ma ta ra ava, ba iau nuk upi ra vuai na vain tuna tana, i vuai vaarike ke ra vuaina i manmanin?

⁵ Io, go ina ve avat ba ava ina pait ia ta kaugu uma na vain: ina re vue ra liplip na valangur tana, ma da tun vue; ina re vue ra liplip na vat bula, ma da ruarua vakaina;

⁶ ma ina rubat vue, upi koko da laga mule ra davai tana, ma koko da ipuk mulai tana; ma ra kait ma ra kunai ka dir a tavua tana, ma ina tigel ra bakut upi koko ra bata na bura tana.

⁷ Tago ra uma na vain kai ra Luluai kai ra lavur kor ia ra tarai Israel, ma ra tarai Iuda

ia kana davai na uma ba i manamanane; ma i nuk upi ra takodo na varkurai, ma i gire ke ra vinarubu, i anan upi ra mangamangana takodo, ma i valongore ra kunukula ka.

Na kaina pire ra umana tena varpiam

⁸ Na kaina ta diat dia vapeal kadia umana pal, ma dia vangala kadia pia na uma vanavana upi pa ta maup mulai, ma avat ika ava ki varkolono ta ra bala na gunan!

⁹ Ra Luluai kai ra lavur kor i vatang tar ia ta ra talingagu dari: A dovotina. mangoro na pal diat a lingling ika, maia pa, ra umana kaliana ma diat di ga alur kapi diat, ma pa ta na na ki tana.

¹⁰ Tago a vinun na langun na uma na vain da vatur vake ra kopono valavalar na polo na vain tana, ma ba da imimire a vinun na epa* na pat na kon da vatur vake ra kopono epa tana.

¹¹ Na kaina ta diat dia tavangun ra malana ikilik upi diat a mome ra tava longlong; diat dia vangala pa ra keake ta ra marum upi ra polo na vain na vamalamalapang diat!

¹² Ma ra pagol ma ra gita, a kudu ma ra tataru, ma ra polo na vain i maravut kadia lavur lukara; ma pa dia nuk pa ra papalum kai ra Luluai, ma pa dia gire ilam ra magit ra limana i pait ia.

¹³ Kari kaugu tarai dia tar vana ta ra kini na vilavilau, tago dia iba upi ra kabinana, ma kadia umana luluai dia mat ma ra mulmulum, ma ra kor na tarai dia kaina ma ra nimar.

* **5:10:** A epa ia ra valavalar di mal ia ure ra mangana nian. Dir papait na varogop ma tika na beg na rais pua, 25 kilogram ba 56 lb.

14 Kari ra ruarua na tulungen i vangala mule, ma i manga panganga kakit; ma kadia umana uviana, ma ra kor na tarai tuna, ma kadia lavur minamar vakuku, ma ra tena gugu pire diat, diat par dia ruk tana.

15 Ma ra tutana vakuku i tar malari, ma ra ngala na tutana i tar ruva, ma diat dia matana luluai dia tar ruva bula;

16 ma ra Luluai kai ra lavur kor i ngala ta ra varkurai; ma God, ra Lia Kakit, i lia ta ra mangamangana takodo.

17 Ta nam ra bung a umana nat na sip diat a iaian ta kadia pia na vura, ma ra umana vaira diat a konom ra magit kai ra umana tubu na tutana ta ra gunan i lingling.

18 Na kaina ta diat dia al pa ra kaina mangamangana ma ra vinau na vaongo, ma ra mangamangana bilak da ma ra dekdek na vinau;

19 ma dia biti dari: Boina ba na lulut, boina ba na pampam ma kana papalum, upi avet a gire, ma boina ba ra nuknuk i ra Lia Kakit kai Israel na vut ma na vana rikai upi avet a nunure!

20 Na kaina ta diat dia vatang ra kaina ba a boina, ma ra boina ba a kaina; dia biti ba ra bobotoi i kapa, ma ra kapa i bobotoi; dia biti ba ra mapak na magit i kalami, ma ra kalami na magit i mapak!

21 Na kaina ta diat dia malamala tena kabinana, ma dia nuk ia ba dia matoto!

22 Na kaina ta ra umana lup mome vain, ma diat dia ongor ma ra lolongoi na tava longlong;

²³ diat dia varkurai maravut ra tena varpiam upi ta vapuak tana, ma dia varpuai ta ra mangamangana takodo kai ra tena takodo!

²⁴ Io, da ra biro na iap i vapar vue ra kunai, ma da ra vura makuk i dudukau ta ra iap, damana ra okor i diat na maroto ma ra pupu i diat na tubang rikai da ra tobon; tago dia tar piam vue ra vartovo kai ra Luluai kai ra lavur kor, ma dia milmilikuane ra tinata kai ra Lia Kakit kai Israel.

²⁵ Kari ra kulot kai ra Luluai i tar birao ure kana tarai, ma i tar tulue ra limana ure diat, ma i tar ubu diat, ma ra umana buana dia ga guria, ma ra minat i diat dia ga va da ra puputa ta ra lavur pal a nga. Ma a dovotina kana kankan pa i par boko, ma i tulue boko ra limana.

²⁶ Ma na vatur ra vakilang ure ra umana vuna tarai dia kiki vailik, ma na buange pa diat maro ra ngu na rakarakan a gunagunan, ma io, diat a vutvut ma diat a poapot lulut;

²⁷ pa ta na ta diat na talangan, ma pa ta na na tutukai; pa ta na na mata vava, ma pa ta na na va mat. kadia vipit pa na golagolo, ma ra kuara na pal a kau i diat pa na takunu varbaiai;

²⁸ kadia umana pu dia lamia, ma kadia lavur panak par dia talele; kadia lavur os a pal a kau i diat dia da ra vat, ma ra umana vil ta kadia kiki na vinavana dia da ra kalivuvur;

²⁹ a nilai diat na da ra nilai ra leon, diat a kukukula da ra umana nat na leon; maia, diat a kukukula, ma diat a kinim vake ra magit dia ub ia, ma diat a puak vabakite vue, ma pa ta na na valaun ia.

³⁰ Ma ta nam ra bung diat a roro ure diat da ra ta i roro; ma ba di gire ra gunan da gire ke ra

bingnimuna ma ra tinabun tana, ma ra bakut i bak bat ra kapa.

6

A ninana ma ra nioro pire Iesaia

¹ Ta ra kilala Usia ra king i ga mat i tana, iau ga gire ra Luluai, ma i ga ki ta ra ngala na kiki na king i tur arama iat, ma ra ngu kana mal i ga kor ta ra pal i gomgom.

² A umana angelo dia ga tur arama tana; tikatikai i vung laptikai na bebeana; i turup ra matana ma ra urua; ma i tuba ra ura kauna ma ta ra urua; ma i purpururung ma ta ra urua.

³ Ma dia ga oro vargilgiliane diat, ma dia biti dari: I ti lia kakit, i ti lia kakit, i ti lia kakit, ra Luluai kai ra lavur kor; a rakarakan a gunagunan i ti kor ma kana minamar.

⁴ Ma ra vunapai ra matakilalat i ga guria ta ra nilai nina i oro, ma ra pal i ga buka ma ra mi.

⁵ Ma iau ga biti dari: Ina malari! Tago ina virua, tago iau a tutana ba i dur ra bul na ngiegu, ma iau ki livuan ta ra tarai ba i dur ra bul na ngie i diat; tago ra matagu i tar gire ra King, ra Luluai kai ra lavur kor.

⁶ Io, namur tikai ta diat ra umana angelo i ga pururung pukai piragu, ma i ga kap ra lakit ta ra limana, i ga tak pa ia ma ra kia kan ra uguugu na vartabar;

⁷ ma i ga bili ra ngiegu me, ma i biti: Ea, go i tar bili ra bul na ngiem, ma di tar tak vue kaum bilak na mangamangana, ma di tar dur vue kaum varpiam.

⁸ Ma iau ga valongore ra nilai ra Luluai, i dari: Ina tulue to ia, ma to ia na vana ure avet?

Ma iau ga biti tana: Iau go kari, una tulue iau.

⁹ Ma i ga biti: Una vana, ma una ve go ra tarai dari: Avat a valavalongor vatikai, ma koko avat a matoto, avat a gigigira vatikai, ma koko avat a gigira ilam.

¹⁰ Una valeo bat ra bala i go ra tarai, ma una ang bat ra talinga i diat, ma una vapula bat ra mata i diat, kan diat a gigira ilam ma ra mata i diat, ma diat a valongor ilam ma ra talinga i diat, ma diat a matoto ma ra bala i diat, ma diat a talil, ma da valaun pa diat.

¹¹ Ma iau ga biti: Luluai, aivia ra bung na damana? Ma i ga bali ia: Tuk tar ta ra bung ba ra umana pia na pal diat a kapakapana ma pa ta na na ki mulai ta diat, ma ra umana pal diat a lingling, ma ra gunan na da ra bil tuna,

¹² ma ra Luluai na ga kari vue ra tarai upi diat a ki vailik, ma mangoro na tavul diat a uliran livuan. ta ra gunan.

¹³ Ma ba ra vavinununa tana i ki boko, da vaimur vue; da ra iroto ma da ra rebarebe, a vuna i tur boko ba di mut vue, damana ra gomgom na vuna tarai i da ra vuna pirana.

7

A luaina tinata kai Iesaia tadav Akas

¹ Ma ta ra kilala ba Akas, natu i Iotam, natu i Usia, i ki na king Iuda, Resin ra king Siria, ma Peka natu i Remalia, a king Israel, dir ga vana urama Ierusalem upi diat a varubu me, ma pa dir ga ongor valar pa ia.

² Ma di ga ve ra kuba i David dari: Siria dir ma Epraim dir tur varurung. Ma ra balana i dadadar ma ra bala i kana tarai bula, da ra umana davai ra pupui dia malmaliara ta ra vuvu.

³ Ma ra Luluai i ga biti tai Iesaia dari: Amur ma natum Sear-Iasub amur a vana upi amur a barat Akas ta ra ngu na nga na tava kai ra lum i ki arama, ta ra nga uro ta ra pia kai ra tena malmal mal;

⁴ ma una biti tana: Una varbalaurai, ma una balamat; koko una burut, ma koko ra balam na ururian ure go ra ura valuta ba dir mi, ure ra ngala na kankan kai Resin maro Siria ma ra natu i Remalia.

⁵ Tago Siria ma Epraim ma natu i Remalia dital tar varpit ure u, ma dital biti dari:

⁶ Datal a vana urama Iuda ma datal a vapurpuruan ia, ma datal a rada ia, ma datal a vaki natu i Tabeal upi na king ie;

⁷ a Luluai God i biti dari: Patana, pa dital a pait ot pa ia.

⁸ Tago Damasko i lua ta ra gunan Siria, ma Resin i lua ta ra gunan Damasko, ma ba pa na par boko laptikai na vinun ma a ilima na kilala, Epraim na tamuta, ma pa ta vuna tarai mulai tana;

⁹ ma Samaria i lualua ta ra gunan Epraim, ma natu i Remalia i lua ta ra pia na pal Samaria. Ona pa ava nurnur pa avat a tur padikat.

A tinata kai Iesaia ure Imanuel

¹⁰ Ma ra Luluai i ga biti mulai tai Akas dari:

¹¹ Una lul pa ra Luluai kaum God upi ta vaki-lang; una lul upi ia ta ra lamanana ba arama liu ta ra maup.

¹² Ma Akas i ga biti: Patana, i dekdek piragu upi ina lul ia, ma pa ina valar ra Luluai.

¹³ Ma Iesaia i ga biti: Ea, avat ta ra kuba i David, avat a valongore: a dovotina a magit i ikilik pire vavat ba avat a vamila ra tarai, ma dave, avat a vamila kaugu God bula?

¹⁴ Kari ra Luluai iat na tul tar ta tika na vakilang ta vavat; ea, tika na inip na vavina na kap bala, ma na kava vaarike ra bul tutana, ma na vaiang tar ra iangina ba Imanuel.

¹⁵ Na en ra bira na polo na u, ma ra polo na livur, upi na matoto ma na ole vue ra kaina, ma na pilak vake ra boina.

¹⁶ Ma ba ra bul pa i matoto boko upi na ole vue ra kaina, ma upi na pilak vake ra boina, ra gunan kai ra ura king ba u burutue dir na uliran.

¹⁷ A Luluai na tulue ra kaina e piram ma pire kaum tarai, ma pire ra kuba i tamam, nina ra dari pa i ga pot papa ra bung ba Epraim ma Iuda dir ga vana varbaiai tana; gi pa, na tulue ra king Asiria.

¹⁸ Ma ta nam ra e ra Luluai na buange pa ra langa maro ra papar vailik ta ra tava alir Aigipto, ma ra livur i ki ra gunan Asiria.

¹⁹ Ma diat a vut, ma diat a ki par ta ra lavur male ma ta ra lavur ngovo na vat ki, ma ta ra ul a davai na kait, ma ta ra lavur pia na vura.

²⁰ Ta nam ra e ra Luluai na tokom ra varvarkaka, nina maro ra langun ta ra papar a tava alir, a king Asiria iat, ma na ka ra ula ma ra ivuna kakene; maia, ma na vapar vue ra ivuna kabene bula.

²¹ Ma ta nam ra e na dari: tika na tutana na vague tika na bulumakau, a tana, ma ra ivu sip

uka;

²² ma na vatur vake ra ngala na polo na u ta dital ma na en ra birana; tago diat par ba diat a ki valili ta ra gunan diat a en ra bira na polo na u ma ra polo na livur.

²³ Ma ta nam ra e a lavur gunan ba tika na arrip na davai na vain dia ga tavua tana, ma ra matai diat i ga varogop ma tika na arrip na pakana silva, a kunai ma ra kait na gol tana.

²⁴ Da vana tana ma ra panak ma ra pu, tago ra gunan par na pui ma ra kunai ma ra kait.

²⁵ Ma pa una rua taun ra umana luana mulai, diat ba lua di ga ipuk diat ma ra rek, tago una burutue ra kunai ma ra kait, da tultulue ra umana bulumakau ka ma ra umana sip, upi diat a rua vakaina.

8

A iang i ra natu i ra propet

¹ Ma ra Luluai i ga biti tagu dari: Una vatur vake ra pal a davai, ma una tumu ra tinata tana ma ra matana buk tuna, dari: kai Maer-Salal-Kas-Bas;

² ma ina ting pa a ura dovot na tena varvai, upi dir a varvai tana, Uria ra tena tinabar, ma Sekaria natu i Ieberekia.

³ Ma iau ga tadav kaugu taulai, ma i ga kap bala, ma i ga kava ra bul tutana. Ma ra Luluai i ga biti tagu dari: Una vatang ra iangina ba Maer-Salal-Kas-Bas.

⁴ Tago ba ra bul pa i oro valar pa boko dari: Tota, ba Gaki, da mulue pa ra ngala na tabarikik Damasko ma ra vurvur magit di ga long ia aro Samaria ta ra luaina mata i ra king Asiria.

⁵ Ma ra Luluai i ga biti mulai piragu dari:

⁶ Tago go ra tarai dia tar pidimwane ra tava Siloa i alalir vovovon ika, ma i gugu ka tai Resin ma natu i Remalia;

⁷ kari ra Luluai na tulue ra tava kan ra Tava Alir tadav diat, a dekdek na tava ma ra ngala, ra king Asiria ma kana minamar par; ma na tut rikai kan kana lavur nga na tava, ma na lubu lake ta ra lavur paparaina;

⁸ ma na kavie ra vinavana, ma na pot Iuda; ma na vabuka lake, ma na vana alalu, ma na tuk tar ta ra inoana; ma na pala ra bebeana, ma kaum gunan, Imanuel, na kor me.

⁹ Avat a urung, a tarai, ma da bubur gigi avat; ma avat par ava ki ra gunan vailik, avat a valongore: avat a vi pit, ma da bubur gigi avat; avat a vi pit, ma da bubur gigi avat.

¹⁰ Avat a tata guvai upi ta varkurai, ma da pidimwane ke; avat a tatike ra tinata, ma pa na tur, tago dat ma God.

Avat a burut tai ra Luluai

¹¹ Tago ra Luluai i vatur vake iau ma ra dekdek na limana, ma i ve iau, ma i vateten iau ba koko ina mur ra nga kai go ra tarai, dari:

¹² Koko avat a vatang ra lavur magit a varpit ba go ra tarai diat a vatang ra varpit tana, ma koko avat a burutue ra lavur magit ba go ra tarai diat a burutue, ma koko avat a dadadar tana.

¹³ A Luluai kai ra lavur kor na lia kakit pire vavat; nam avat a burut tana, ma nam avat a dadadar ure.

¹⁴ Ma na da ra pal na rivarivan; ma ga tadav ra ura kuba i Israel par na da ra vat na tukatukai

ma da ra vat ki na bunura, ma na da ra kun ma ra palai tadav ra tarai Ierusalem.

¹⁵ Ma mangoro diat a tutukai tana, ma diat a bura, ma diat a tabubur, ma da kun diat, ma da kinim vake diat.

¹⁶ Una pin guve ra buk na varvai, una vabulit tar ra tinata na vartovo ta kaugu tarai na vartovo.

¹⁷ Ma ina ki ung pa ra Luluai nina i ive ra matana upi koko ra kuba i Iakob na bobbe, ma ina gire upi ia.

¹⁸ Gire, amital ma ra ura bul ba ra Luluai i ga tul tar dir tagu, amital da ra utul a vakilang ma ra magit na kinaian pire ra tarai Israel tai ra Luluai kai ra lavur kor nina i kiki ra luana Sion.

¹⁹ Ma ba di ve avat dari, Avat a tir ra umana tena papait ma ra umana tena agagar, diat dia varmaianao ma dia tata mukumuk; dave, pa i topa ra tarai laka ba diat a tir kadia God? Dave diat a tir ra umana minat ure diat dia laun vang?

²⁰ Diat a tadav ra vartovo ma ra varvai! Ma ona pa dia varvai varogop ma go ra tinata, a tuna pa na malana pire diat.

²¹ Ma diat a kairane, na tup diat, ma diat a mulmulum; ma ba diat a mulmulum diat a ngarangara, ma diat a vul kadia king ma kadia God bula, ma diat a tadarake;

²² ma diat a gire ra pia, ma diat a na tadav ra magit na varmonong ma tadav ra bobotoi ka, a bobotoi ba diat a burut na kaia tana; ma da korot vue diat ta ra ngala na bingnimuna.

9

A kinakava ma ra e na varkurai kai ra Luluai

na Malmal

¹ Ma nina ba i ga ki ma ra ngala na bunurut pa na bang mulai ta ra bobotoi. Ta ra kilala lua i ga varuva ra gunan Sebulun ma ra gunan Naptali, ma ga ta ra kilala namur i tar vamong ia tuna ta ra valian, ta ra papar a Iordan maro iat, a langun kai ra umana Tematana.

² A tarai ba dia ga vanavana ta ra bobotoi dia tar gire ra ngala na kapa; diat dia ga ki ta ra gunan na malur na minat, a kapa i tar pupua taun diat.

³ U tar vapealane ra vuna tarai, u tar vangala kadia gugu; dia gugu ta ra luaina matam, varogop di gugu ta ra e na varurue magit na uma, ma da ra tarai dia gugu ba dia tibe ra magit di ga varane.

⁴ Tago u tar bubur kana mamat na kip, ma ra davai ba di ga kita ra tamuruna me, ma ra virit kai kana ebar. da ta ra bung di ga ubu Midian tana.

⁵ Tago ra vargal par ba ra tarai dia vargal me ta ra varvareo na vinarubu, ma ra lavur mal dia dur ma ra gap, da tun vue diat, da vaulung uka ra iap me.

⁶ Tago di tar kava tar tika na kuramana ta dat; di tar tul tar tika na bul tutana ta dat; ma na puak pa ra varkurai ta ra ul a varana, ma da vaiang ra iangina dari: Enana Tena Varvateten Tuna, Dekdek na God, Tama Tukum, Luluai na Malmal.

⁷ Kana varkurai ma ra malmal dir a tavua vanavana ma pa na mutu ta ra kiki na king kai David ma ta kana varkurai, upi na vatur ia ma na vapadikat ia ma ra takodo na varkurai ma ra takodo na mangamangana papa gori ma vatikai namur. A niongor kai ra Luluai kai ra lavur kor na pait ot pa ia.

A kankan kai ra Luluai ure Israel

⁸ A Luluai i ga tulue ra tinata tadav Iakob, ma i tar tadav Israel.

⁹ Ma ra lavur tarai par diat a nunure boko, a tarai Epraim ma ra tarai Samaria bula, nam diat dia vavagia pa diat, ma i ngala ra nuknuk i diat ure diat mulai, ma dia biti dari:

¹⁰ A umana vat na pia dia tar bura, ma go avet a pait pal ma ra vat i tuna ba di mut ia; di tar tagi ra umana lovo, ma avet a kia vue ke diat ma ra umana tagatagal.

¹¹ Kari ra Luluai na vangala urama liu iat ra umana ebar kai Resin upi diat a tur bat ia, ma na vararak kana lavur ebar;

¹² a tarai Siria dia ki ta ra luaina matana, ma ra tarai Pilistia dia ki namur tana; ma diat a konom vue Israel ma ra ngie i diat na panganga. Ma a dovotina, kana kulot pa i ngo, ma i tultulue ra limana boko.

¹³ Ma ra tarai pa dia talil pire nina i kita diat, ma pa dia tikan upi ra Luluai kai ra lavur kor.

¹⁴ Kari ra Luluai na kita kutu vue ra ulu i Israel ma ra taukuna bula, a ul ma ra vuvur, na pait ia ta ra kopono bung uka.

¹⁵ A patuana ma ra luluai ia ra uluna, ma ra propet nina ba i vartovo ma ra vaongo, ia ra taukuna.

¹⁶ Tago diat dia lue rap go ra tarai, dia ben varara diat; ma diat dia bala mur diat dia virua.

¹⁷ Kari ra Luluai pa na ga ta kadia umana barmana, ma pa na mari kadia umana nat na ling, ma kadia umana ua na vavina; tago diat par a umana tena lotu vakuku ma ra umana tena pait ra kaina, ma ra ngie i diat par i tatata na pepel.

Ma a dovotina, kana kulot pa i ngo, ma i tultulue boko ra limana.

¹⁸ Tago ra kaina mangamangana i io da ra iap; i vaimur vue ra kunai ma ra kait; maia pa, i vaneap ra lokalokor na pui, ma i pulung da ra vual na mi.

¹⁹ Ta ra kulot kai ra Luluai kai ra lavur kor a gunan i imur, ma ra tarai dia da ra davai di vaulung ra iap me; pa ta na i mari turana.

²⁰ Ma tikai na rara pa ta ra papar a lima tuna, ma na mulmulum uka; ma na ian ta ra papar a maira, ma pa na maur; tikatika na tutana na en ra kanomong i ra limana iat;

²¹ Manase na en Epraim, ma Epraim na en Manase; ma go dir varurung dir a ebar ma Iuda. Ma a dovotina, kana kulot pa i ngo, ma i tultulue boko ra limana.

10

¹ Na kaina ta diat dia vatur ra umana varkurai ba pa dia takodo, ma ta ra umana tena tutumu ba dia tumu ra tinata i gegagege;

² upi diat a tugal bat ra takodo na varkurai pire ra umana tolong me, ma upi diat a tak vue ra takodo na varkurai kan kaugu tarai ba dia ki na niiba, upi diat a long ra tabarikik kai ra umana ua na vavina, ma upi diat a ra pa ra magit kai ra umana nat na.ling!

³ Ma avat a pait ra ava ta ra bung na balbali, ma ta ra e na vinirua ba na vut maro vailik? Avat a lop tadav to ia ba na maravut avat? Ma avat a vung kavava vurvur magit pire to ia?

⁴ Kan diat a va timtibum uka varurung ma ra umana vilavilau, ma diat a bura palar varurung

ma diat di ubu doko diat. Ma a dovotina, kana kulot pa i ngo, ma i tultulue ra limana boko.

A Luluai i papalum ma Asiria

⁵ Ui, Asiria, a virit kai kaugu kankan, ma ra davai ta ra limana, kaugu kulot nam!

⁶ Ina tulue pi na varubu ma ra vuna gunan vakuku, ma ina tul tar, ia tana ba na vatur vake ra magit na ra varpa, ma ra magit na nilong, ma na inabut taun diat ma ra kauna da taun ra pikai na nga.

⁷ A dovotina, ia iat pa i biti ba na damana, ma ra nuknukina i enana; a nuknukina ba na varli, ma ba na ubu kutu vue mangoro na vuna tarai.

⁸ Tago i biti dari: Dave, kaugu umana luluai par pa dia ki na king vang?

⁹ Dave, Kalno pa dir varogop ma Karkemis vang? Ma Kamat pa dir varogop bar ma Arpad? ma Samaria pa dir varogop bar ma Damasko?

¹⁰ Da ra limagu i tar tuk tar ta ra umana vuna gunan ba dia lotu tadav ra umana tabataba, nina ba kadia lavur tabataba dia peal ta ra lavur tabataba Ierusalem ma Samaria,

¹¹ damana ina pait valar pa ia tai Ierusalem bula, ma ta kana lavur tabataba, ra magit ba iau ga pait ia tai Samaria ma kana lavur tabataba.

¹² Io, ma na dari: ba ra Luluai i ga pait kana lavur papalum par ta ra luana Sion ma ta ra pia na pal Ierusalem, ina bali ra vuai ra dekdek na nuknuk i ra king Asiria, ma ra matana luluai i mong me.

¹³ Tago i tar biti dari: Iau tar pait ia ma ra dekdek na limagu, ma ta kaugu kabinana, tago iau matoto; ma iau tar kari ra langun kai ra tarai,

ma iau tar ra vue kadia ngatngat na tabarikik, ma da ra lebe iau tar vairop vue diat dia ki na king;

¹⁴ ma ra limagu i tadav ra ngatngat na tabarikik kai ra tarai da i tadav ra po na beo; ma da tikai i tak vue ra umana kiau ba ra beo i tar vana kan diat, damana iau tar tak varurue ra lavur gunan; ma pa ta tikai i vue pepeba, ma pa ta na i tak ngia, ma pa ta na i tangi.

¹⁵ Dave, ra pem i piam vue nina i mumut me? Dave, ra popopoko na piam vue nina i alal ia? Kan a davai i kita nina ba i vatur ia, ba kan ra buka i puak pa nina ba pa i davai?

¹⁶ Kari ra Luluai, ra Luluai kai ra lavur kor, na tulue ra palaur pire kana umana tubutubuna, ma na voto kana umana ngalangala upi diat a birao da ra iap.

¹⁷ Ma ra Kapa kai Israel na da ra iap, ma ra Lia Kakit da ra kulameme, ma na vuringa, ma ta ra kopono bung na vaimur vue kana kunai ma kana kait.

¹⁸ Ma na vaimur vakakit vue ra minamar i kana pupui, ma ra minamar i kana uma, a balana ma ra pal a pakana; ma na da ba ra minait i kuvakuvoro vanavana.

¹⁹ Ma ra ibaiba na davai ta kana pupui na da ra paupau ka, ma ra bul na to valar pa diat.

A ibaiba tai Israel

²⁰ Ma ta nam ra bung ra ibaiba tai Israel, ma diat ta ra kuba i Iakob ba dia tar pila, pa diat a tur bokon mulai ta nina i tar kita diat, diat a nurnur tuna ka tai ra Luluai, ra Lia Kakit kai Israel.

²¹ A ibaiba na talil tadav ra dekdek na God, maia, a ibaiba ta ra tarai Iakob.

²² Tago a dovot, ba kaum tarai Israel dia peal da ra veo ra valian, a ibaiba ka diat a talil; di tar kure ba da vapanie vue diat, ma ra takodo na varkurai na lubu.

²³ Tago ra Luluai God kai ra lavur kor na vamutue ra lavur magit ta ra gunagunan, da di tar kure.

²⁴ Kari ra Luluai God kai ra lavur kor i biti dari: Avat kaugu tarai ava ki Sion, koko avat a burut ta ra te Asiria, ba i kita avat ma ra virit, ma ba i vatur kana ram urama ure avat, da ra tarai Aigipto dia ga pait ia.

²⁵ Tago a ik boko, ma ra kulot na par, ma kaugu kankan na ubu vue diat.

²⁶ Ma ra Luluai kai ra lavur kor na vatut tika na virit ure, da ta ra vinarubu Midian, ta ra vat ki Oreb; ma kana davai na va taun ra ta, ma na vatur ia urama, da ta ra gunan Aigipto.

²⁷ Ma ta nam ra e kana kip na panie kan ra ul a varam, ma kana kinakap kan ra inoam, ma ra kip na tabubur, tago una ongor.

A nivut kai Asiria

²⁸ I tar pot Aiat, i tar alu Mikron; aro Mikmas i vung guve kana tabarikik;

²⁹ dia tar bolo ta ra lekaleke, dia vava ta ra gunan Geba; Rama i guria; Gibeia kai Saul i vilau.

³⁰ Una kukula ma ra ngala na nilaim, u natu i Galim, a vavina! Laisa, una valongore! Anatot, una tata bali ia!

³¹ Madmena a puiap; a tarai Gebim dia vana varurung upi diat a takap.

³² Gori iat na ki pit aro Nob, i vadadar ra limana tadav ra luana kai natu i Sion, a vavina, a luana Ierusalem i ki tana.

³³ Ea, ra Luluai, ra Luluai kai ra lavur kor, na laga ra umana ingarina ma ra ngala na kankan; ma diat i lolovina ra paka i diat na tagi diat, ma diat dia manga tuluai urama na mut vabura vue diat.

³⁴ Ma na raut ra lokor ta ra pupui ma ra palariam, ma ra tena ongor na re vue Lebanon.

11

A ingar i Iese na varkurai vatakodo

¹ Ma tika na ibul na tavua rikai ta ra vuna davai Iese, ma tika na ingarina ba i gol rikai ta ra okorina na vuai;

² ma ra Tulungea i ra Luluai na ki tana, a tulungea i ra kabinana ma ra kapa, a tulungea i ra varvateten ma ra varvadekdek, a tulungea i ra minatoto ma ra variru tadav ra Luluai;

³ ma na gugu ka ta ra variru tadav ra Luluai, ma kana varkurai pa na vuna ta ra magit i gire ke ma ra matana, ma kana varpit pa na vuna ka ta ra magit i valongore;

⁴ na kure ra umana luveana ma ra takodo na varkurai, ma na varkurai bulu ure diat dia ki vovovon ta ra gunagunan, ma kana varkurai na varogop; ma na kita ra gunagunan ma ra davai na ngiene, ma na ubu vue ra umana tena varpam ma ra vuvu na ngiene.

⁵ Ma na vi pit ma ra mangamangana takodo ta.ra livuana, ma ra dovotina a vipit ta ra luna.

⁶ Ma ra leing na pap dir a ki varurung ma ra nat na sip, ma ra lepad* dir a va varurung ma ra

* **11:6:** A lepad, a mangana king da ra ngala na pusi, a tena varkarat.

nat na me. A nat na bulumakau ma ra leon. ba i natina boko, dital ma ra monoina vavaguai, dital a varvaragur; ma ra pede bul na rap lue dital.

⁷ Ma ra bulumakau, a tana, dir ma ra bear[†] dir a ian varurung; a ura natu i dir dir a va varurung; ma ra kon na en ra vura da ra bulumakau.

⁸ Ma ra kuramana na limlibur ta ra matakilalat i ra vui, ma ra bul ba i tar vung vue ra u na vung ra limana ta ra vava kai ra vui i varkarat.

⁹ Ma pa da varvakaina ma pa da varli ta kaugu luana i gomgom, tago ra rakarakan a gunagunan na buka ma ra minatoto ure ra Luluai da ra tung na ta i buka ma ra ta.

¹⁰ Ma ta nam ra e ra umana Tematana diat a titir upi ra okor i Iese, nina i tur da ra vakilang ure ra lavur vuna tarai; ma ra gunan ba i kiki tana na manga mamar.

A ibaiba na lilikon ma ra gugu

¹¹ Ma ta nam ra e ra Luluai na tulue mule ra limana pi na kul valaun ra ibaiba ta kana tarai nam diat dia tur valili, maro Asiria, maro Aigipto, maro Patros, maro Etiopia, maro Elam, maro Sinar, maro Kamat ma maro ra lavur lolo na ta.

¹² Ma na vatur tika na vakilang ure ra lavur Tematana, ma na varurue ra tarai Israel nina di ga korot vue diat, ma na ben guve ra tarai Iuda kan ra ivat na mata na vuvu, diat dia ki vurvurbit.

¹³ Epraim pa na varpin mulai, ma da vambutue diat dia vapurpuruan Iuda; Epraim pa na pin Iuda, ma Iuda pa na vaburut Epraim.

¹⁴ Ma diat a pukai ki ta ra ul a vara i ra tarai Pilistia ta ra papar a taoai; diat a varirivut ba diat

[†] **11:7:** A bear, tika na mangana king, a tena varkarat ma i ngala ra dekdekina.

a ra vake ra tabarikik kai ra tarai na taur; diat a tulue ra lima i diat taun ra gunan Edom ma Moab, ma ra tarai Amon diat a torom ta diat.

¹⁵ Ma ra Luluai na vamutue vakakit ra kamea i ra ta Aigipto; ma na tulue ra limana taun ra Tava Alir, ma na kita varbaiane ma ra malamalapang na vuvu upi na lavurua na tava alir ik, ma ra tarai diat a vana bolo ta diat ma na mage ke ra pal a kau i diat.

¹⁶ Ma da pait tika na ngala na nga maro Asiria ure ra ibaiba ta kana tarai nina dia ki valili, da nam ra tarai Israel dia ga vana tana ta nam ra bung dia irop kan ra gunan Aigipto.

12

A kakailai na pite varpa

¹ Ma ta nam ra bung una ga biti dari: Luluai, ina pite pa u, tago a dovot u ga kankan tagu, ma go kaum kulot i tar ngo, ma u vamaram iau.

² Ea, God kaugu varvalaun; ina nurnur, ma pa ina burut, tago ra Luluai God ia ra dekdekigu ma kaugu kakailai; ma i tar valaun iau.

³ Kari avat a kulupe ra tava ta ra umana kivu na varvalaun, ma avat a gugu tana.

⁴ Ma ta nam ra bung avat a biti dari: Avat a pite pa ra Luluai, avat a kail upi ra iangina, avat a varvarvai ure ra lavur magit i papait ia livuan ta ra tarai, avat a vaarike ba i tar ngala ra iangina.

⁵ Avat a kakailai tadav ra Luluai tago i tar pait ra umana livuana magit; boina ba na po rikai ta ra rakarakan a gunagunan par.

⁶ U, ra te Sion, una nenge ma una kukula, tago ra Lia Kakit kai Israel i tar ngala piram.

13

A mamat na tinata ure Babilon

¹ A mamat na tinata ure Babilon nina Iesaia, natu i Amos, i ga gire.

² Avat a vatur tika na vakilang ta ra ul a luana. a kapakapana, avat a oro pa diat ma ra ngala na nilai vavat, avat a kalkaluve diat, upi diat a olo ta ra mataniolo kai ra umana ngalangala.

³ Iau tar vartuluai pire diat ba iau ga pilak vaire pa diat, maia, iau tar ting pa kaugu umana tena ongor upi diat a pait ot pa kaugu kankan, maia pa, diat ba dia manga gugu ta kaugu ngala na minamar.

⁴ Valongore, ra ngala na varvareo ta ra umana lualuana da ra varvareo i vuna ta ra ngala na kor! A varvareo i vuna ta ra purpuruan pire ra lavur gunan kai ra umana vuna tarai ba dia kiki varurung! A Luluai kai ra lavur kor i varurue ra kor na tarai upi ra vinarubu.

⁵ Dia pot maro ra gunan vailik, ma maro ra lao i vailik kakit, maia, ra Luluai ma ra vargal ure kana kulot, upi diat a vamatue ra gunagunan par.

⁶ Avat a tangi; tago ra bung kai ra Luluai i tar maravai, na vut da ra vinirua tai ra Dekdek Kakit.

⁷ Kari a lima i ra tarai par diat a malmalu ma ra nuknuk i ra tarai par na kut;

⁸ ma diat a ururian; a kinadik ma ra niligur na kinim vake diat; diat a kadik da ra vavina ba i kakava; diat a kaian ta diat vargil; a mata i diat na da ra birao.

⁹ Ea, ra bung kai ra Luluai i tup ia tuna, i vut ma ra kulot ma ra karangap na kankan, upi na ubu

vauliran ra gunan, ma upi na vamutue ra umana tena varpam tana.

¹⁰ Tago ra umana tagul arama liu ta ra maup, ma ra lavur butanai tagul tana, pa diat a pupua; a matana keake na bobotoi ba i vanavana rikai, ma ra gai pa na pupua.

¹¹ Ma ina vakadik ra rakarakan a gunagunan ure kana kaina mangamangana, ma ra umana tena varpam ure kadia varpam; ma ina vapanie vue ra ngala na ninunuk kai ra umana mala-mala luluai, ma ina varuva ra mangamangana kolakolo kai ra umana balakadik.

¹² A ngatngat na goled na peal a ik, ma ra tarai pa diat a peal, ma ra goled tuna maro Opir na ngala a ik, ma ra tarai diat a paupau ka.

¹³ Kari ina vadadar ra umana bakut, ma ina kari ra rakarakan a gunagunan kan kana kiki, ure ra ngala na kankan kai ra Luluai kai ra lavur kor, ma ta ra bung i karangap tana.

¹⁴ Ma da ra kuabar na me ba di korokorot ia, ma da ra umana sip ba pa ta na i balaure guve diat, damana diat a talil tikatikai ta kana vuna tarai iat, ma tikatikai na lop ta kana gunan iat.

¹⁵ Ma diat par ba da gire tadav diat, da go diat, ma diat par ba da kinim diat, da ubu diat ma ra pakat na vinarubu.

¹⁶ Da rapue gigi ra umana natu i diat, a umana kuramana, ta ra luaina mata i diat; da lobolobong ra kubakuba i diat, ma da vakaina kadia umana taulai.

¹⁷ Ea, ina vararak ra tarai Media ure diat; nam diat pa dia nuk pa ra silva, ma pa dia manane ra goled.

¹⁸ Kadia panak na ubu ra umana barmana, ma pa dia mari ra vuai ra tatal na bul; a mata i diat pa na mari ra umana bul.

¹⁹ Ma Babilon, nina ba ra umana gunan dia manga langlang tana, nina ba i ngala ra nuknuk i ra tarai Kaldea tana, tago a kaliana, Babilon na da ra ura gunan Sodom ma Gomora ta nam ra bung ba God i ga vue pukue vue dir.

²⁰ A tarai pa diat a ki mulai tana, ma pa da pait mule ta pal ta kana kiki ta ra lavur kilala namur ma pa na mutu; damana bula ra tarai Arabia pa diat a vatur kadia pal na mal tana, ma ra umana tena balabalaure sip bula pa diat a vango kadia kikel na sip tana.

²¹ Ia kaka ra lavur leing na pupui diat a vava ie; ma ra kubakuba i ra tarai na koakor ma ra umana kurkur; ma ra umana murup diat a kiki ie, ma ra umana me diat a malamalagene ie.

²² Ma ra umana leing diat a kukukula ta kadia umana ngala na pal na bakbakit, ma ra umana leing na pap ta kadia lavur potar na pal na luluai; ma kana e i tar maravai, ma pa da valolovina kana kilala.

14

A varvaula ure ra king Babilon

¹ Tago ra Luluai na mari Iakob boko, ma na pilak pa boko Israel, ma na vaki diat ta kadia gunan iat; ma ra umana vaira diat a agil diat, ma diat a tatabai ta ra kuba i Iakob.

² Ma ra umana vuna tarai diat a agure pa diat ta kadia gunan; ma ra vuna tarai Israel na vatur vake diat ta ra gunan kai ra Luluai, upi diat a ki

na tultul pire diat, a umana tutana ma ra umana vavina; ma diat a ben vavilavilau diat ba dia ga ki na vilavilau pire diat lua; ma diat a kure diat ba dia ga arung bat diat.

³ Ma ta nam ra e ba ra Luluai na vango ra balam, tago i par kaum niligur, ma kaum purpuruan, ma kaum dekdek na papalum nam ba di ga vapapalum u me,

⁴ una tatike go ra tinata na varkulumai ure ra king Babilon, ma una biti: Nina i arung bat dat i tar ngo. A tena vakavakaina i tar ngo!

⁵ A Luluai i tar bubur kutu ra davai kai ra tena varpiam, ra buka kai ra umana tena varkurai;

⁶ nina ba pa dia ngo ma ra varkita ta ra kankan, nina ba dia ga kure ra umana vuna tarai ma ra kulot, ma dia vakaina ra tarai, ma pa ta na i tur bat diat.

⁷ A rakarakan a gunagunan i tar ngo, ma i malila; di puak pa ra kakailai.

⁸ Maia, a umana tagatagal ma ra umana iara aro Lebanon dia gugu ure u, ma dia biti dari: Papa ra bung ba u ga ngo, pa ta tena munumut i vana rikai pire vevet.

⁹ A ruarua na tulungen ara ra bala na pia i vaninara upi na totongo up u ba u pot, i vangun ra umana minat ure u, nina diat dia ga ngalangala ta ra rakarakan a gunagunan; i tar vatut ra lavur king kai ra lavur Tematana kan kadia lavur kiki na king.

¹⁰ Diat par diat a tata, ma diat a biti tam dari: Dave, u bula. u tar bilua da avet? Dat a varogop laka?

¹¹ Di tar vue vairop kaum minamar upi na ki

ta ra ruarua na tulungen, damana bula ra nilai kaum lavur pagol; a kariuriu kaum vava, ma ra lavur kalolo kaum tubatuba.

¹² U ra tagul na lar, natu i ra kaukau, u tar bura marama liu iat! Di tar mut vue u, ma u tar va ra pia, u ba u ga ongor pa ra lavur vuna gunan!

¹³ Ma u ga nuk ia ka dari: Ina tutua urama ra bala na bakut, ina vatur kaugu kiki na king urama liu iat upi na ki ak ta ra umana tagul kai God; ma ina ki ta ra ul a luana, nina di ki varurung tana, ta ra papar a labur i vailik mat;

¹⁴ ina tutua rikai ta ra ul a luana ma ina ki ak ta ra umana bakut dia va turup ia; ina da ra Ngala Kakit.

¹⁵ Ma a dovot da vue vaba u ta ra ruarua na tulungen, ta ra ngungu tung ura iat.

¹⁶ Diat ba dia gire u diat a bobo bulu u, diat a nuk pa u, ma diat a biti: Dave, go bar nina ra tutana ba i ga vaguria ra rakarakan a gunagunan, ma i ga vadadar ra umana vuna gunan,

¹⁷ nina i ga vakaina ra rakarakan a gunagunan pi na da ra bil ika, ma i ga re vue ra umana pia na pal tana? Nina ba pa i ga pala vue diat i ga vi diat upi diat a talil ta ra kubakuba i diat?

¹⁸ A lavur king par kadiat ra umana vuna gunan dia va tikitikai ta ra kubakuba i diat, ma di ru diat.

¹⁹ Ma u, di tar vairop vue u kan kaum pal na minat da ra ingar a davai i maroto, ma u vavauluvai ma diat di ga go doko diat ma ra pakat na vinarubu, diat a va taun u; damana diat di ga vue tar diat ta ra tung ma di ga tuba diat ma ra vat; da ra minat i milmilikuan di ruarua taun ia.

²⁰ Pa da punang varurue diat ma u, tago u tar

li kaum gunan, u tar ubu vue kaum tarai; pa da vatang mule ra iang i diat ra umana bul mur tai ra tena varpian pa na mutu.

²¹ Avat a vaninare ra tavul a vardodoko ure ra umana natuna, tago ra umana tama i diat dia ga varpian, upi koko diat a tut ma diat a kale ra rakarakan a gunagunan ma diat a vapeal ra lavur pia na pal ta ra rakarakan a gunagunan.

²² Ma ina tut na vinarubu ure diat, ra Luluai kai ra lavur kor i biti, ma ina rubat vue ra iangina ma ra ibana, ma natuna ma tubuna kan Babilon, ra Luluai i biti.

²³ Ma go bula: ina tul tar ia ta ra umana kuabar na boroi, ba diat a va tana, ma na da ra umana lum uka; ma ina arupe ma ra noko na vinarubu, ra Luluai kai ra lavur kor i biti.

Da li vue Asiria

²⁴ A Luluai kai ra lavur kor i tar vavalima dari: A dovot da pait ot pa ra nuknukigu, ma da iau tar mainge, damana na tur:

²⁵ ma ina rip vue ra te Asiria ta kaugu gunan, ma ina inabut taun ia ta kaugu lualuana; damana kana kip na takari kan diat, ma kana kinakap na bura kan ra ul a vara i diat.

²⁶ Go ra ninunuk di ga nuk ot pa ia ure ra rakarakan a gunagunan; ma go ra limagu iau tar tulue taun ra lavur vuna tarai par.

²⁷ Tago ra Luluai kai ra lavur kor i tar nuk ot pa ia, ma to ia na vatamam vue? Ma i tar tul vaarike ra limana, ma to ia na likun ia?

A mamat na tinata ure Pilistia

²⁸ Ta ra kilala ra king Akas i ga mat i tana, ra mamat na tinata i ga dari:

²⁹ U a gunan Pilistia par, koko una gugu tago i tar tabubur ra davai nina i ga kita u; tago ra vui i varkarat na tavua rikai ta ra vuna vui, ma natina mulai, a vui ba i varkarat na kaia, ma i purpururung bula.

³⁰ Ma ra umana luaina bul kai ra umana luveana diat a ian, ma nina i ki na niiba na va bulu; ma ina doko ra okorim ma ra mulmulum, ma ra ibam na virua.

³¹ U a matakilalat, una kukukula, u ra pia na pal, una tangtangi; u Pilistia par, u tar panie; tago ra vual na mi i vana rikai maro ra taur, ma pa ta na i tur vavale ke ta ra loko na tarai.

³² Io, ava da tatike ta ra umana tultul kai ra tarai? Ba ra Luluai i tar page Sion, ma ra umana biaui pire kana tarai diat a lop bakit tana.

15

A mamat na tinata ure Moab

¹ A mamat na tinata ure Moab. Tago ta ra kopono marum uka da vakaina Ar-Moab, ma da vamutue; tago ta ra kopono marum da li Kir-Moab, ma da vamutue.

² Bait ma Dibon dir tar tutua urama ra ul a lualuana upi dir a tangi; Moab i kukukula ure Nebo ma ure Medeba; diat par dia peaka, ma dia tar kut vue ra ivuna kabe i diat.

³ Dia mal ma ra mal na tabun ta kadia lavur nga, diat par dia kukukula ma dia tangtangi mat ta ra ul a palpal ma ta kadia lavur tavul.

⁴ Kesbon ma Eleale bula dir kukukula, di valongore ra nilai dir aro iat Iasa; kari ra umana tena vinarubu Moab dia kakaian, ma ra bala i diat i dadar.

⁵ A balagu i mari tuna Moab; kana umana luluai dia tar takap uro Soar, uro Eglat-Selisia; tago dia tutua ta ra tutua Lukit, ma dia tangtangi vanavana; tago ta ra nga Koronaim dia tur pa ra kunukula ure ra vinirua.

⁶ A tava Nimrim na mama; tago ra vura i makuk, pa i gol rikai mulai, pa ta magit i lubalubang mulai.

⁷ Kari diat a mulue kadia ngala na tabarikik ma ra vurvur magit ba di tar vung vake, ma dia bolo lake ra tava alir na iara.

⁸ Tago i ngala ra kunukula ta ra gunan Moab par, ma ra tinangi i tuk tar Eglaim, ma i tuk tar Ber-Elim.

⁹ Tago ra tava Dimon i varpopoto ma ra ngala na gap; ma ina tulue tar ta umana magit mulai tai Dimon, a leon na ubu nina i takap kan Moab, ma diat bula ba dia ki valili ta ra gunan.

16

¹ Avat a tulue ra umana nat na sip tadav ra tena varkurai kai ra gunan, maro Sela maravai ra bil avat a tulue diat tadav ra luana kai natu i Sion, a vavina.

² Tago na dari: a umana bul Moab, a umana vavina, diat a kiki ra tava alir Amon ta ra pakana ba di tinur bolo tana, da ra umana beo dia vana vurvurbit, da diat di ga korot vue diat kan kadia po.

³ Una varvateten, una pait ot pa ra varkurai, boina ba ra malurum na da ra marum, ba ra keake i ki tur, una vaki vabakite diat di korot vue diat, koko una vagu tar nina i tenten vurvurbit.

⁴ Boina ba una onge kaugu tarai ba di korot vue diat; ma ure Moab, boina ba na kukuvai piram upi koko ra tena vakavakaina na gire tadav ia; tago di tar nila vue ra tena arung varbat, a nilong i ngo, ma nina i ruarua ia ma ra kauna i tar panie kan ra gunagunan.

⁵ Ma da vatur tika na kiki ma ra varmari, ma ta tikai na kiki tana ma ra dovotina, ta ra kuba i David; na varvarkurai, na tikitikan upi ra takodo na varkurai, ma na pampam upi na pait ra mangamangana takodo.

⁶ Da tar valongore ra tinata ure ra mangamangana kolakolo kai Moab, tago i tar ngala mat ra nuknukina ure mule; da tar valongore ra tinata ure kana mangamangana ninguk, ure kana mangamangana malamala, ma kana kulot; kana lavur tinata na vavagia i vaongo ko.

⁷ Kari Moab na kukula ure Moab, tikitikai na tangtangi; avat a ligur ure ra umana gem di pait ia ta ra gunan Kir-Areset, na monong tuna avat.

⁸ Tago ra umana uma Kesbon dia tar kaina, ma damana ra davai na vain Sibma; a umana luluai kai ra lavur tarai dia tar rubat vue ra umana bo na davai tana; dia tuk tar laser, dia rara ta ra bil; a ingaingarina i lulul tuna, dia bolo ta ra ta.

⁹ Kari ina tangi maravut ra tarai laser ba dia tangtangi ure ra davai na vain Sibma; Kesbon ma Eleale, ina puk amur ma ra lur na matagu, tago ba di git ra luaina vuai e, ma ba di varurue ra magit na uma piram, a kalukal i vana rikai.

¹⁰ Ma ra gugu ma ra gina dir tar panie kan ra uma i vuai, ma ta ra uma na vain pa da kakailai ma pa da papar; pa ta. tena rurua na rua vue ra

polo na vain ta ra tung na vain; ma iau tar kure vue ra ngenge na vunuanai.

¹¹ Kari ra balagu i tangtangi da ra ngap ure Moab, ma ra katigu ure Kir-Eres.

¹² Ma na dari: ba Moab na tur rikai, ba i balabalaguan ta ra ul a luana, ma ba i ruk ta kana pal na lotu upi na araring, pa na pait valar pa ta magit.

¹³ Nam ia ra tinata ba ra Luluai i ga tatike ure Moab ta ra kilala i tar par.

¹⁴ Ma go ra Luluai i tar tatike ra dari: A utul a kilala boko, a kilala da ra bul papalum i luk ia, ma da piam vue ra minamar kai Moab varurung ma kana ngala na kor; ma ra ibana na ikilik ika, ma da nuknuk vakuku tana.

17

A mamat na tinata ure Damasko

¹ A mamat na tinata ure Damasko. Ea, Damasko pa na pia na pal mulai, na da ra taripuna ka.

² A umana pia na pal Aroer dia tar uliran; a lavur kikil na vavaguai diat a vava tana, ma pa ta na na vaburut diat.

³ Pa ta dekdek na liplip na tur kikil mule Epraim, ma ra varkurai kai Damasko na panie, ma damana ra ibaiba Siria; diat a varogop uka ma ra minamar i Israel, ra Luluai kai ra lavur kor i biti.

A varkurai ure Israel

⁴ Ma ta nam ra bung na dari: a minamar i Iakob na ikilik ika, ma ra tubu na pakana na maroro.

⁵ Ma na da ra tena nidodoko i vatur guve ra livuana kon i tur, ma ra limana i doko pa ra

vuaina; maia, na da tikai i tangatanga ta ra male Repaim.

⁶ Ma a dovot, da nur vue ta umana vuai na davai tana ba da tangatanga upi ia boko; na da ari da imar ra davai na oliva, ma ta urua ba ta utul a oliva ta ra turuna, ma ta ivat ba ta ilima ta ra ingarina, ra Luluai, ra God kai Israel, i biti.

⁷ Ta nam ra bung ra tarai diat a gire upi nina i ga vaki diat, ma ra mata i diat na lingan upi ra Lia Kakit kai Israel.

⁸ Pa diat a gire upi mule ra umana uguugu na vartabar, ma pa diat a lingan upi ra magit a lima i diat i ga pait ia, a lavur tabataba i Asera ba ra lavur tabalar na keake.

⁹ Ma ta nam ra e kana umana dekdek na pia na pal ba ra liplip i tur kikil diat, diat a da ra umana gunan dia uliran ta ra pupui ma ta ra ul a luana, nina di ga lop kan diat ba ra tarai Israel dia vut; ma na da ra gunan di pait ra kamara tana.

¹⁰ Tago u tar valubane ra God i kaum valavalaun, ma pa u nuk pa ra vat ki a dekdekim i vuna tana; kari u vaume ra umana davai ba u gugu tana, ma u vaume ra umana enana kubur na davai;

¹¹ ma ta ra bung ba u vaume diat, u bait kikil ia, ma u papait tana upi ra magit u tar vaume na pupu ta ra malana; ma ga ra varuruai na purpuruan ta ra bung na tabun ma ta ra bung na niligur tuna.

¹² Ui! mangoro na vuna tarai dia koakor varurung, dia roro da ra ta i roro; ma ra umana vuna tarai dia lovon da ra lovon ta!

¹³ A umana vuna tarai diat a lovon da ra lovon ta; ma ga God na bor diat, ma diat a takap vailik,

ma da korot vue diat, da ra vuvu i kap vue ra pal a vit ta ra ul a lualuana, ma da ra tobon na pia i tubang rikai ba i maravai ra ngala na vuvu.

¹⁴ Na ravian i tup ia ra bunurut, ma ba pa i malana boko dia tar panie. Damana ra tiniba kadiat dia loalong pire dat, ma ra varkurai ba na tadav diat dia ra vue kada vurvur magit.

18

A tinata na propet ure Etiopia

¹ Ui, ra gunan i ngala ra purpururung tana, a gunan ta ra papar mari iat ta ra umana tava alir Etiopia;

² a gunan ba i tuelve kana umana tultul upi diat a vana na ta ta ra umana parau di pait ia ma ra vuvur, ma i biti dari: Avat a umana tena vinavana tuna, avat a vana tadav ra vuna tarai ba i lolovina ma i damdamia ra paka i diat, tadav ra tarai ba di burutue diat papa ra vunapaina tuk tar gori; a vuna tarai ba dia ongor ma dia barbar, ma ra umana tava alir dia tibe varbaiane kadia gunan!

³ Avat a tarai ta ra rakarakan a gunagunan, ma avat par ava ki ra pia, avat a gire ba di vatur ra vakilang arama ra ul a luana, ma ba di pupunge avat a valongore.

⁴ Tago ra Luluai i ga biti tagu dari: Ina ki mut uka, ma ina gire maro ra kubagu; ba i tup ia ra laplapan na keake, da ra vual na mavoko ta ra oao ta ra e na varuruai na magit na uma.

⁵ Tago ba pa di varuruai boko, ba i par ra pupu na davai, ma ra vuai ra vain i vana rikai ta ra pupuna ma i papait na matuka, na laga vue ra

umana vivilauna ma ra kono, ma na pakat kutu vue ra umana ingaingarina dia lulul.

⁶ Ma da nur tar diat par ta ra lavur beo na lualuana, a umana lup magit, ma ra umana kuabar ta ra pupui; ma ra lavur beo, a umana lup magit, diat a ian tana ta ra e na keake, ma ra lavur leing na pupui diat a ian tana ta ra e na bata.

⁷ Ta nam ra e tika na vuna tarai ba i lolovina ma i damdamia ra paka i diat, ma ra tarai ba di burutue diat papa ra vunapaina tuk tar gori, a vuna tarai i ongor ma i barbar, a tarai ba ra umana tava alir dia tibe varbaiane kadia gunan, go diat a kap ra vartabar tadav ra Luluai kai ra lavur kor, ta ra gunan a iang i ra Luluai kai ra lavur kor i kiki tana, a luana Sion.

19

A mamat na tinata ure Aigipto

¹ A mamat na tinata ure Aigipto. Ea, ra Luluai i ki ra bakut ba i vana lulut, ma i pot Aigipto; ma ra umana tabataba Aigipto diat a takari kan ra luaina matana, ma ra bala i ra tarai Aigipto na bilua kakit tana.

² Ma ina vararak ra tarai Aigipto ure ra tarai Aigipto mulai ka, diat par diat a varubu vargil, tikatikai ma turana, ma tikatikai ma talaina; a umana pia na pal diat a varubu vargil, ma ra umana vuna gunan diat a varubu vargil.

³ Ma ra dekdek i Aigipto na panie kan ia, ma ina vamutue kadia minatoto, ma diat a tadav ra umana tabalar, ma tadav ra umana tena langlagur, ma tadav ra umana tena papait, ma tadav ra umana tena agagar.

⁴ Ma ra tarai Aigipto ina tul tar diat ta ra dekdek na luluai; ma tika na kavavar na king na kure diat, ra Luluai, ra Luluai kai ra lavur kor, i biti.

⁵ Ma ra ta na mama, ma ra tava alir na mama bula ma na matetek.

⁶ Ma ra umana tava alir diat a ang na bubu; ma ra umana nga na tava Aigipto diat a mama vanavana, ma diat a mage; a vuvur na makuk, damana bula ra titiparar.

⁷ A lavur pia na vura ta ra papar a Nil, ma ra lavur magit di vaume maravai ra Nil, na maranga, ma ra vuvu na kap vue, ma pa da gire mule.

⁸ A umana tena vinoara bula diat a tangi ma na tabun ra bala i diat ba dia il ta ra Nil, ma diat ba dia voara ma ra ubene ta ra ul a tava diat a ki na malari.

⁹ Diat bula ba dia kulalang ma diat dia viri mal pua, diat a ruva.

¹⁰ Kana umana pagapaga diat a tabubur, ma diat dia papalum upi ta mani na tabun tuna ra bala i diat.

¹¹ A umana luluai Soan dia tabobo tuna; a tinata na varvateten kai ra umana tena kabinana tuna kai Parao i da ra tinata na papaua ka; ava biti dave tai Parao; Iau natu i ra umana tena kabinana, iau natu i ra umana king lualua?

¹² Io, akave kaum umana tena kabinana? Boina ba go diat a ve u; ma boina ba diat a vaarike ra magit ba ra Luluai kai ra lavur kor i tar kure ure Aigipto!

¹³ A umana luluai Soan dia tar papaua, di tar tuam pa ra umana luluai Nop; a umana ngalangala ta kana lavur vuna tarai dia tar varara

Aigipto.

¹⁴ A Luluai i tar lingire ra purpuruan na nin-unuk ta diat; ma dia tar varara Aigipto ta kana lavur papalum par, da ra tutana i longlong i vana lebalebe ma i marmaruai.

¹⁵ Ma pa ta papalum ta ra gunan Aigipto ba ra uluna ba ra taukuna, a mapina ul ba ra vuvur, na pait ia.

¹⁶ Ta nam ra e ra tarai Aigipto diat a da ra vaden; ma diat a dadadar ma diat a burburut ure ra lima i ra Luluai kai ra lavur kor, nina i vatur ia ure diat.

¹⁷ Ma Aigipto na dadadar ure ra gunan Iuda, diat par ba di ve diat i tana diat a burut, ure ra varkurai ba ra Luluai kai ra lavur kor i ga pait ia ure diat.

¹⁸ Ta nam ra e a ilima na pia na pal Aigipto diat a tata ma ra tinata Kanaan, ma diat a vavalima tai ra Luluai kai ra lavur kor; ma tikai da vatang ia ba a pia na pal na keake.

¹⁹ Ta nam ra e tika na uguugu na vartabar ure ra Luluai na tur livuan ta ra gunan Aigipto, ma tika na pagapaga ure ra Luluai na tur ta ra langun tana.

²⁰ Ma na da ra vakilang ma da ra varvai ure ra Luluai kai ra lavur kor ta ra gunan Aigipto; tago diat a kail boko upi ra Luluai ure diat dia arung bat diat, ma na tulue ra tena valaun pire diat, ma ra tena tur varbat, ma na valaun diat.

²¹ Ma ra Luluai na vateten Aigipto ure mule, ma ra tarai Aigipto diat a nunure ra Luluai ta nam ra bung; maia, diat a lotu pirana ma ra tinabar, diat a vartabar pirana, diat a vavalima pire ra Luluai, ma diat a pait ra magit ba dia vavalima tana.

²² Ma ra Luluai na kita Aigipto, na kita ia ma na valagar pa ia; ma diat a lilikun tadav ra Luluai, ma na torom ta kadia nilul, ma na valagar pa diat.

²³ Ta nam ra e tika na bo na nga na vana mara Aigipto uro Asiria, ma ra te Asiria na vana Aigipto, ma ra te Aigipto na vana Asiria, ma ra tarai Aigipto ma ra tarai Asiria diat a lotu varurung.

²⁴⁻²⁵ Ta nam ra e ra tarai Israel, ma ra tarai Aigipto, ma ra tarai Asiria diat a talaina, ma ra rakarakan a gunagunan na ti doan tana; tago ra Luluai kai ra lavur kor i tar tata vadoane diat dari: Kaugu tarai Aigipto diat a ti doan, ma u Asiria ra kau na limagu, ma u Israel kaugu tiniba.

20

Asiria na uvia pa Aigipto dir ma Etiopia

¹ Ta nam ra kilala ba ra luluai na vinarubu i ga vana Asdod, tago Sargon, ra king Asiria, i ga tulue, ma dia ga varubu ma ra pia na pal Asdod, ma i ga ongor pa ia;

² ta nam ra e ra Luluai i ga tata ma ra ngie i Iesaia, natu i Amos, dari: Una vana, ma una pala vue ra mal na tabun kan ra livuam, ma una pala vue ra pal a kaum. Ma i ga pait ia damana, ma i ga vanavana tuna ka, ma pa i ga vung ta pal a kauna.

³ Ma ra Luluai i ga biti dari: Da kaugu tultul Iesaia i vanavana tuna ka, ma pa i vung ta pal a kauna a utul a kilala upi na da ra vakilang ma ra magit na kinaian ure Aigipto ma ure Etiopia;

⁴ damana ra king Asiria na ben vue ra tarai Aigipto ba di tar kinim diat, ma ra tarai Etiopia ba

di tar ben vavilavilau vue diat, a umana barmana ma ra umana patuana, diat a vana damana ka ma pa ta pal a kau i diat, ma pa ta mal na tuba ra ul a pau i diat, upi Aigipto na vavirvir tana.

⁵ Ma diat a ururian ma diat a ruva ure Etiopia nina dia ga nurnur tana, ma ure Aigipto nina dia langlang ure.

⁶ Ma ra tarai, nina dia ki ta go ra gunan ra valian, diat a biti ta nam ra bung: Gire, damana nina da ga nurnur tana, nina da ga vilau tana upi na maravut dat ma na valaun dat kan ra king Asiria; ma dat, dat a pila dave?

21

A mamat na tinata ure ra bil na ta

¹ A mamat na tinata ure ra bil na ta. Da ra umana ragia aro Negeb dia vana lulut, damana i vana rikai maro ra bil, maro ra gunan na bunurut.

² Di vaarike ra mamat na ninana piragu; a tena vavagu di vagu pa ia, ma ra tena ra varpa di ra pa kana tabarikik. U Elam, una vana urama; u Media, una tur kikil; tago ina vapar ra lavur niriri par tana.

³ Kari a balagu i kankadik; a makmaki i tar tadav iau da ra makmaki i tadav ra vavina ba i to na kakava; i tup iau ma i dekdek upi ina valongor; iau tar ururian ma pa ina gigira.

⁴ A balagu i tungatunga, a ngala na dadadar i tadav iau; a talvivi nina iau ga mainge di tar pukue, ma i da ra guria piragu.

⁵ Dia vaninare ra vatar na nian, dia vakadui, dia ian, dia momo; avat a umana luluai avat a tut, avat a vadangi ra bakbakit.

⁶ Tago ra Luluai i ga biti tagu dari: avat a vana, avat a vaki tika na monamono; ma na vaarike ra magit i gire;

⁷ ma ba i gire ra loko na tarai dia ki ra os ma dia vana vartalai, a loko na tarai ba dia ki ra as ma ra loko na tarai ba dia ki ra kamel, na ongor ma na valongor bulbulu.

⁸ Ma i ga kukukula da ra leon dari: Luluai, iau vala tur ta ra ul a pal na minakila ta ra bungbung na keake, ma iau ki ta kaugu pakana pal ta ra lavur marum par;

⁹ ma go a loko na tarai dia vut, ma dia vana vartalai. Ma i ga tata ma i ga biti: Babilon i tar bura; i tar bura; ma ra lavur tabataba ure. kana lavur god dia tar bura ra pia, ma dia tapelegi.

¹⁰ Ea, u kaugu papalum na rua ramarama vue kon, ma ra kon ta kaugu tavul a rararama vuai: nam ra magit ba ra Luluai kai ra lavur kor, a God kai Israel, i vaarike piragu, nam iau tar ve avat i tana.

A mamat na tinata ure Duma

¹¹ A mamat na tinata ure Duma. Tika i oro iau maro Seir dari: Tena minakila, dave ra marum? Tena minakila, dave ra marum?

¹² A tena minakila i biti: I tar malana, ma i kabila marum boko; ba ava mainge avat a tir iau, avat a titir; avat a lilikun mulai.

A mamat na tinata ure Arabia

¹³ A mamat na tinata ure Arabia. Avat a mareng ta ra pupui Arabia, avat a tarai Dedan, a umana tena vinavana.

¹⁴ Avat a kap ra tava pire nina i mar; avat a totongo upi diat dia vilau, ma avat a tabar diat ma ra gem.

¹⁵ Tago dia tar takap kan ra pakat na vinarubu, kan ra pakat di ga ele pa ia, kan ra panak di ga lele pa ia, ma kan ra mamat na vinarubu.

¹⁶ Tago ra Luluai i ga biti tagu dari: Ba pa i par boko tika na kilala, a kilala da ra bul papalum i luk ia, a minamar par kai Kedar na ga panie;

¹⁷ Ma ra ibaiba ta ra lavur tena panak ma ra lavur lebe pire ra tarai Kedar, a paupau ka diat, tago ra Luluai, ra God kai Israel, i tar tatike.

22

A mamat na tinata ure ra male na ninana

¹ A mamat na tinata ure ra male na ninana.

Ava dave, tago ava tar tutua par ta ra lavur ul a pal?

² U, ba i tup ia ra ngenge piram, u a pia na pal i ngala ra varvareo tana, u ra pia na pal na varpalapalak; a umana virua piram pa dia ga.virua ta ra pakat na vinarubu, ma pa di ga doko diat ta ra vinarubu.

³ Kaum lavur luluai dia ga lop par, a umana tena panak dia ga vi diat; di ga vi kaum tarai, diat par ba di ga gire tadav diat, ma dia ga lop ta ra gunan vailik.

⁴ Kari iau ga biti: Avat a lingan kan iau, ina tangi mat; koko avat a ongor upi avat a vamaram iau, tago di tar li vue natu i kaugu tarai, a vavina.

⁵ Tago go ra bung a bung na vinirua, a bung di rua taun dat i tana, a bung na purpuruan ta ra male na ninana, ma i vuna ta ra Luluai God kai ra lavur kor; di re vue ra liplip na vat, ma di tangi tadav ra umana lualuana.

⁶ Ma Elam i kap ra popopoi na pu, i maravut bula ma ra kiki na vinavana ure ra vinarubu ma ra tarai dia ki ra os; ma Kir i tatik ra bakbakit.

⁷ Ma kaum lavur bo na male dia kor ma ra lavur kiki na vinavana, ma ra tarai na os dia tur togo maravai ra mataniolo.

⁸ Ma i ga tak vue ra tubatuba kan Iuda; ma ta nam ra bung u ga gire upi ra vargal ta ra pal ta ra lokor.

⁹ Ma ava ga gire ra umana tarapak ta ra pia na pal kai David, ba a mangoro diat; ma ava ga varurue ra tava ta ra kalamana lum.

¹⁰ Ma ava ga to ra lavur pal Ierusalem, ma ava ga rip vue diat upi ava a vapidikat ra liplip na vat me.

¹¹ Ava ga kal ra tung bula ure ra tava ta ra lum, a luaina, ma pa ava ga nuk pa nina i ga pait go ra magit par, ma pa ava ga kapupi nina i ga varkurai tana papa ania.

¹² Ma ta nam ra bung ra Luluai God kai ra lavur kor i ting pa avat ba avat a tangi ma ba avat a ligur, ma ba avat a gela ra ulu i vavat, ma ba avat a vi pit ma ra mal na tabun;

¹³ ma i dave? Da gire ke ra gugu ma ra malagene, di doko ra umana bulumakau ma di poko ra umana sip, di en ra kirip ma di mome ra vain; di biti: Dat a ian ma dat a momo, tago ningene dat a virua.

¹⁴ Ma ra Luluai kai ra lavur kor i vaarike ra

nuknukina piragu dari: A dovot go ra bilak na mangamangana pa da pun vue kan avat tuk tar ta ra bung ava mat i tana, a Luluai God kai ra lavur kor i biti.

Eliakim na kia vue Sebna

¹⁵ A Luluai God kai ra lavur kor i biti dari: Una vana, ma una tadav go ra tena varbalaurai, tadav Sebna, nina i kure ra pal, ma una biti tana dari:

¹⁶ Ava u pait ia ati? Ma amur niuruna ma to ia ati, tago u tar kal ra babang na minat ati pi kaum? I mut kana babang na minat arama iat, ma i anan upi ra kubana ta ra vat ki!

¹⁷ Ea, ra Luluai na vue u ma ra kankan da ra ongor na tutana; maia, na pin vadekdek guve u.

¹⁸ A dovot, na vurvurue u ma na vue u da ra bol ta ra ngala na gunan; una mat abara, ma kaum lavur potar na kiki na vinavana diat a ki bula abara, u, ba ra kuba i kaum luluai na vavirvir tam.

¹⁹ Ma ina okole vue u kan kaum papalum, ma ina al vabura u kan kaum kiki.

²⁰ Ma ta nam ra bung ina oro pa kaugu tultul Eliakim, natu i Kilkia;

²¹ ma ina ule tar kaum mal na minong tana, ma ina vapadikat ia ma kaum vipit, ma ina tul tar kaum varkurai ta ra limana; ma na da tama i ra tarai Ierusalem, ma ra tarai Iuda bula.

²² Ma ina vung ra ki ure ra kuba i David ta ra ul a varana, ma na papa are, ma pa ta na na ki varbat; ma na ki varbat, ma pa ta na na papa are.

²³ Ma ina tut vake da ra ot ta ra dekdek na pakana; ma na da ra kiki na minamar ta ra kuba i tamana.

²⁴ Ma da vakaite tar ra lavur magit na minamar par ta ra kuba i tamana tana, a umana bul mur tana ma ra umana niuruna, a umana ikilik na la par, a umana pal a tava ma ra umana paura bula.

²⁵ Ma ra Luluai kai ra lavur kor i biti ba ta nam ra bung ra ot nina di ga tut vake ta ra dekdek na pakana na tariri; da pakat vue ma na bura, ma ra lavur tabarikik dia ga taba tana na kaina; tago ra Luluai i tar tatike.

23

A mamat na tinata ure Tiro ma Sidon

¹ A mamat na tinata ure Tiro.

Avat a umana parau Tarsis, avat a kukukula; tago di tar nila vue, ma pa ta pal mulai i tur, ma pa ta olaolo; ta ra gunan Kitim di ve diat i tana.

² Avat ava kiki ta ra lolo, avat a ki mut, u, ba ra umana tena kunukul Sidon, diat ba dia bolo na ta, dia tar vauviana u.

³ Ma i vatur vake ra totokom, tago kana lavur parau dia ung ra pat na davai Sikor ma ra kon ba di doko pa ia ta ra papar a Nil; ma ia ra tavul a bung ba ra lavur vuna tarai dia bung tana.

⁴ Sidon, una vavirvir; tago ra ta i tar tata, ra dekdek na pia na pal ara ra valian, ma i biti dari: Pa iau kap bala, ma pa iau kakava, ma pa iau tabar ra, umana barmana, ma pa iau vangala ra umana inip na vavina.

⁵ Ba ra varvai i vut uro Aigipto na manga tabun ra bala i diat ta ra tinata ure Tiro.

⁶ Avat a bolo uro Tarsis, avat a tarai ava kiki ta ra lolo, ma avat a kukula.

⁷ Dave, go kavava pia na pal bar, a tena gugu, nina di ga vatur ia amana iat i tana? Nina i ga vana ta ra gunan vailik ma i ga ki tana?

⁸ To ia i tar kure ba da pait ra magit damana tai Tiro, nina ba i vartabar ma ra umana kere na king, ma kana umana tena kunukul dia ki na luluai ma dia ngalangala ta ra gunagunan?

⁹ A Luluai kai ra lavur kor i tar kure, upi da vabilak ra ngala na nuknuk ure ra lavur minamar, ma upi da piam vue ra umana ngalangala ta ra gunagunan par.

¹⁰ U, natu i Tarsis, a vavina, una lubu ta kaum gunan da ra Nil; pa kaum ta vipit mulai.

¹¹ I tar tulue vaarike ra limana taun ra ta, i tar vaguria ra umana gunan; ra Luluai i tar vartuluai ure Kanaan upi da li vue ra umana dekdek na pia na pal tana.

¹² Ma i ga biti dari: Koko una gugu mulai, u natu i Sidon, a vavina, ba di tar ki taun ia; una tut, ma una lop bolo uro Kitim; ma abara bula pa una ngo.

¹³ Gire go ra gunan; go ra tarai dia tar panie; ra tarai Kaldea dia tar tibe tar ia ta ra umana leing na pupui; dia ga vatur kadia lavur dekdek na pal na vinarubu, dia ga re vue ra umana pal na luluai tana; dia tar li ia.

¹⁴ Avat a umana parau Tarsis, avat a kukukula, tago di tar nila vue kavava dekdek na pia na pal.

¹⁵ Ma ta nam ra e na dari: Da nuk vue Tiro lavurua na vinun na kilakilala, varogop ma ra lavur kilala tika na king na ki na varkurai tana; ma ba i par ra lavurua na vinun na kilala, a kini Tiro na varogop ma ra kini ba di vatang ia ta ra

kakailai ure ra paiga na vavina dari:

¹⁶ Una vatur ra ngap, ma una vana vurvurbit ta ra pia na pal, u ra paiga na vavina, ba di tar nuk vue u; una tikir mal ra ngap, una kaile mangoro na kakailai upi da nuknuk pa mule u.

¹⁷ Ma ba i par ra lavurua na vinun na kilakilala ra Luluai na mari mule Tiro, ma Tiro na tadav mule kana vapuak, ma na da ra paiga na vavina pire ra lavur gunan par ati ra pia ta ra rakarakan a gunagunan.

¹⁸ Ma da vagomgom kana tabarikik ma kana vapuak upi kai ra Luluai; pa da vung varurue ma pa da vung vake, tago kana tabarikik kadiat dia ki ta ra luaina mata i ra Luluai, upi diat a ian bulu, ma upi diat a mong ma ra mal, a dekdekina.

24

A varkurai kai ra Luluai ure ra rakarakan a gunagunan

¹ Ea, ra Luluai i vakapakapana ra gunagunan; i li ia ma i vue pukue vue ra lavur magit tana, ma i korot varbaiane vue ra tarai.

² Ma da ra tarai tuna damana ra tena tinabar; da ra tultul na tutana damana kana luluai; da ra tultul na vavina damana kana tadar vavina; da ra tena kunukul damana ra tena niivura; nina i la tar ra mani ma nina i kang pa ia; nina i vatur vake ra tinavua ma nina i tul tar ia tana, go diat diat a varogop par.

³ A rakarakan a gunagunan na kapakapana tuna, ma na uliran tuna; tago ra Luluai i tar tatike go ra tinata.

⁴ A pia i tabun ma i makuk, a rakarakan a gunagunan i malmalu ma i makuk; a umana ngalangala ta ra tarai ta ra rakarakan a gunagunan dia malmalu.

⁵ A gunagunan bula i tar bilak ure ra tarai dia ki tana, tago dia tar piam vue ra umana varkurai, dia tar vaenana pa ra vartuluai, dia tar vatamam vue ra kunubu ba na tur vatikai.

⁶ Kari ra kaina balbali i tar vaimur ra gunagunan, ma di takun ot pa diat dia ki tana; kari di rang vue ra tarai ta ra gunagunan ma ra paupau ka dia tur valili.

⁷ A polo na vain i tabun, ra davai na vain i maranga, ma ra umana tena gugu dia oir.

⁸ A papar na kudu i ngo, a ngenge kadiat dia gugu i par; a gina kadiat dia ubu, ra pagol i tar mutu.

⁹ A kakailai pa na maravut mule ra nimomo vain, ma ra tava longlong na mapak pire diat dia mome.

¹⁰ A pia na pal a tena purpuruan, i lingling, a lavur pal di banu diat upi koko ta tikai na ruk.

¹¹ Di valongore ra tinangi ta ra lavur pal a nga ure ra vain; a lavur malagene dia tar panie, a ninongon par ta ra gunan i tar vilau.

¹² A pia na pal i uliran, ma ra ngala na banbanu tana i tapelegi.

¹³ Tago na dari livuan ta ra tarai ta ra rakarakan a gunagunan, na da di imar ra davai na oliva, na da ra tangatanga upi ra vuai na vain ba i par ra varuruai na vuai na vain.

¹⁴ Go diat diat a manga oro, diat a kukula; diat a manga oro upi ra minamar kai ra Luluai mara na ta.

¹⁵ Io, avat a pite pa ra Luluai ta ra gunan ba i vanavana rikai ra keake tana, maia, avat a pite pa ra iang i ra Luluai ra God kai Israel, ta ra lavur gunan ra valvalian.

¹⁶ Da tar valongore ra kakailai na pite varpa tadav ra tena takodo maro ra ngu na rakarakan a gunagunan. Ma iau ga biti ka: Iau kuvakuvoro, iau kuvakuvoro, iau malari! A umana tena vavagu dia tar, vavagu tuna.

¹⁷ A bunurut, a tung na minat, ma ra kun dital tar tadav avat ra tarai ta ra rakarakan a gunagunan.

¹⁸ Tago na dari: Nina ba na lop kan ra kunukula ure ra bunurut na bura ta ra tung; ma nina ba na tutua kan ra tung da kun ia, tago ra lavur matakilalat arama liu dia tapapa, ma ra vunapai ra rakarakan a gunagunan i dadadar.

¹⁹ A rakarakan a gunagunan i tar tapelegi, a rakarakan a gunagunan i tar polo kakit, a rakarakan a gunagunan i malmaliara na kaia.

²⁰ A rakarakan a gunagunan na pa lebalebe da ra tutana i longlong, ma na malmaliara da ra pal na turturup, ma kana kaina mangamangana na monong ia, ma na bura, ma pa na tut mulai.

²¹ Ma ta nam ra e ra Luluai na kure ra umana ngalangala arama liu, a kor diat, ma ra umana king ati ra pia ta ra rakarakan a gunagunan.

²² Ma da agur varurue pa diat da di varurue ra tarai ta ra tung, nina ba di rara pa diat, ma da varuk diat ta ra pal na banubat, ma ba i par mangoro na bung da kure diat.

²³ Ta nam ra bung ra gai na ula, ma ra keake na ruva; tago ra Luluai kai ra lavur kor na ki na

king ta ra luana Sion ma ta ra gunan Ierusalem, ma ta ra luaina mata i kana lavur patuana, ma na mamar tuna.

25

A kakailai na pite varpa ure ra varmari kai ra Luluai

¹ Luluai, u kaugu God; ina pite vangala pa u, ina pite pa ra iangim; tago u tar pait ra umana enana magit; a umana varkurai papa ania tana dia dovot ma dia tur padikat.

² Tago u tar vue pukue vue ra pia na pal ma i da ra anguvai na vat; a pia na pal ba di ga liplip kilil ia i tar tarip; a palpal kai ra umana vaira, pa i pia na pal mulai; pa da vatur mule vataikai namur.

³ Kari ra dekdek na tarai diat a pite pa u, ra pia na pal kai ra umana vuna tarai, a umana karvuvu, diat a ru u.

⁴ Tago u ra pal na bakbakit ure ra tarai dia bilua, a pal na bakbakit ure ra umana luveana ba dia malari, a rivarivan kan ra ngala na vuvu na bata, a pia na malmalur ta ra oao, ba ra kankan kai ra umana karvuvu i da ra ngala na vuvu ba i tumatumak ra papar a pal.

⁵ Da u vapanie ra oao ta ra gunan na keake, damana una vapanie vue ra tinata na kavavar kai ra umana vaira; da ra malur na bakut i tak vue ra lapap, damana ra gugu kai ra umana karvuvu na panie.

⁶ Ma ta go ra luana ra Luluai kai ra lavur kor na vaninare ra lukara ure ra lavur vuna tarai par, na vaninare ra lukara ma ra monamonoina, a lukara na vain ba amana tana, a lukara ma ra magit i

bira ma ra luuku na ur tana, a lukara na vain ba di tar vagomgom ia.

⁷ Ma ta go ra luana na nila vue ra mal na turturup, nina i tuba ra mata i ra lavur tarai par; ma ra mal na turturup ba di vuare taun ra lavur Tematana.

⁸ I tar konom vatukum vue ra minat; ma ra Luluai God na u vue ra lur na mata i ra tarai par; ma na tak vue kan ra rakarakan a gunagunan ra magit ba kana tarai dia vavirvir tana, tago ra Luluai i tar tatike.

⁹ Ma ta nam ra bung da biti dari: Ea, kada God go, da tar ki ung pa ia, ma na valaun dat; ra Luluai go, da tar ki ung pa ia, dat a gugu ma dat a ga ta kana varvalaun.

¹⁰ Tago ra lima i ra Luluai na maravut go ra luana, ma da ruarua taun Moab da di rua taun ra kunai ta ra ul a puputa.

¹¹ Ma na tultulue ra limana tana, da nina i alalir i vung tulue ra limana upi na alir; ma na vaikilik pa ra ngala na nuknukina ure mule ba i tultulue ra limana.

¹² Ma ra dekdek na pal ta kaum liplip na vat i tar re vue, i tar vabura vue ma i va ra pia, maia, i va ta ra tobon iat.

26

A kakailai na nurnur ure ra varbalaurai kai ra Luluai

¹ Ta nam ra e da kakailai ma go ra kakailai ta ra gunan Iuda: Kadat a dekdek na pia na pal; God na vaki ra varvalaun upi ra liplip tana ma ra dekdek na pal na bakbakit.

² Avat a papa are ra mataniolo upi ra tarai diat a olo tana, nina ba dia takodo ma dia ru ra dovotina.

³ U balabalaure nina i kadongor ra nuknukina upi na ki na malmal tuna, tago i nurnur tam.

⁴ Avat a nurnur tukum tai ra Luluai, tago ra Luluai God ia ra vat ki kai ra lavur tataun.

⁵ Tago i tar vairop pa diat dia ki arama, ra pia na pal i malamala luluai; i rere vue, i rere vue upi na va ra pia; maia, i vue tar ia ta ra tobon.

⁶ A kau i ra tarai na rua taun ia; maia, a kau i diat dia bilua ma ra pal a kau i diat dia ki na niiba.

⁷ A nga i ra tena takodo ia ra takodo na nga; u, u tar dovot, ma u vateten ra tena takodo ure ra nga.

⁸ Maia, Luluai, ave tar ki pa u ta ra nga i vuna ta kaum lavur varkurai. A bala i vevet i anan upi ra iangim ma upi na nuknuk pa u.

⁹ A balagu i tar anan up u ta ra marum; maia, ina ongor ta ra tulungeagu ma ra tinikan up u, tago ba kaum umana varkurai dia tup ra gunagunan, a tarai ta ra rakarakan a gunagunan dia matoto ta ra mangamangana takodo.

¹⁰ Ba di mari ra tena varpam, pa na matoto ta ra mangamangana takodo; ta ra gunan ba di mur ra dovotina tana na pait ika ra magit i rara, ma pa na gire ilam ra minamar i ra Luluai.

¹¹ Luluai, u tar tulue ra limam urama, ma pa dia gire; ma ga diat a gire boko kaum niongor ure ra tarai, ma diat a vavirvir, ma ra iap na vaimur vue kaum lavur ebar.

¹² Luluai, una ga tibe ra malmal ta vevet, tago u tar pait bula kaveve lavur papalum ure avet.

¹³ Luluai kaveve God, ta umana luluai kabila dia tar kure avet; ma tam uka avet a vatavatang ra iangim.

¹⁴ Dia tar mat ma pa diat a laun mulai; dia tar panie ma pa diat a tut mulai; upi go iat u tar kure diat, ma u tar vamutue diat, ma pa da nuk pa mule diat.

¹⁵ Lululai, u tar vapeal ra tarai, a tarai u tar vapeal diat; u tar mamar; u tar vangala ra langun na gunan.

¹⁶ Luluai, ba i ga tup diat, dia ga nuk pa u; dia kakail ba u vapagumanene diat.

¹⁷ Da ra vavina i kap bala ma kana bung i mar-avai ba na kakava tana, i tangi tago i kankadik, damana avet ta ra luaina matam, Luluai.

¹⁸ Ave tar kap bala, ave tar liliut ta ra makmaki, ma ave tar kava vaarike ra vuvu ka; pa ave pait vaarike ra varvalaun ta ra gunagunan; ma pa di kava vaarike ra tarai ba diat a ki ta ra rakarakan a gunagunan.

¹⁹ Kaum umana minat diat a laun mulai; kaugu umana minat diat a tut mulai. Avat a tavangun, ma avat a kakailai, avat ba ava kiki ta ra tobon na pia, tago kaum mavoko i da ra mavoko na kavunvun, ma ra pia na vamule ra umana minat.

²⁰ Io, kaugu tarai, avat a ruk ra kuba i vavat, ma avat a banu bat ra umana matakilalat; avat a parau ta umana bung tuk tar ta ra bung ba na par. kaugu kankan tana.

²¹ Tago ra Luluai na vana rikai kan ra kubana upi na bali ra kaina mangamangana kai ra tarai ta ra gunagunan; a gunagunan bula na vaarike ra gap i talingir tana, ma pa na ive mule diat di ga

ubu diat i tana.

27

Da valaun ra tarai Israel ma da ben guve diat

¹ Ta nam ra e ra Luluai na ubu ra ngala na vui, ra vui a tena vinalau, ma ra vui i vila gegagege, ma kana pakat na vinarubu, nina i mangi ma i ngala ma i dekdek, ma na ubu doko ra ngala na vui na ta.

² Ta nam ra e avat a kakailai ure ra uma na vain i potar.

³ Iau ra Luluai ina balaure; ina puk ia vatikai, ina balaure ta ra keake ma ra marum kan ta tikai na vakaina.

⁴ A balagu pa i karangap; gala ra kait ma ra kada na tur bat iau ta ra vinarubu ina gala vana taun ia ma ina ga tun vapar vue.

⁵ Ona pata, boina ba na vatur vake ra dekdekigu upi na vamalmal bat iau, maia, na vamalmal bat iau.

⁶ Ta ra umana tataun namur Iakob na okor; Israel na pupu ma na ibul, ma ra rakarakan a gunagunan na kor ma ra vuai dir.

⁷ Dave, i tar kita ia da i ga kita diat dia ga kita ia lua? Ba dave, di tar ub ia da diat i ga ubu diat?

⁸ Ba u okole vue, u varngangar me a ik; i tar kari vue ma ra ngala na vuvu ta ra e na taubar.

⁹ Io, ba Iakob i puar ra lavur vat na uguugu na vartabar da di puar ra papapa, ma ona pa i vatur mule ra malalar i Asera ma ra umana tabataba na keake, da pun vue kana lavur bilak na mangamangana, ma ia ra vuaina ba da tak vue kana kaina mangamangana.

¹⁰ tago ra pia na pal ba di liplip kikil ia i lingling, i da ra gunan i uliran ma i kapakapana da ra bil; a nat na bulumakau na iaian tana, ma na vava tana, ma na en ra umana ingar i ra davai tana.

¹¹ Ba ra umana ingarina dia maranga da bubur vue diat, a vaden diat a vut, ma diat a vautunge diat; tago go ra tarai dia papaua; kari nina i tar vaki diat pa na mari diat, ma nina i ga pip guve diat pa na vagugu diat.

¹² Ma ta nam ra e ra Luluai na kita rama vue ra kon, na tur pa ia ta ra ngala na Tava Alir ma na tuk tar ta ra tava alir Aigipto, ma da varurue avat tikatikai, a tarai Israel.

¹³ Ma ta nam ra e da vu ra ngala na tavor; ma diat dia to na virua ta ra gunan Asiria diat a vut, damana diat di ga okole vue diat ta ra gunan Aigipto; ma diat a lotu tadav ra Luluai aro Ierusalem ta ra luana i gomgom.

28

A tinata na vartigal pire Epraim

¹ Na kaina ra kere kai ra umana tena longlong Epraim, a kere ba dia langlang tana; na kaina ra pupuna i makuk, nina kana enana minamar ba i tur ta ra ul a male i tubu, a male kadiat dia longlong ma ra vain!

² Ea, tika na ngala na tutana kai ra Luluai, a dekdekina; ma na rapue ara ra pia ma ra karangap, da ra ngala na bata na vatvat, da ra kalivuvur, da ra ngala na lovon ta ma ra vuvu.

³ A kere kai ra umana tena longlong Epraim, a kere ba dia langlang tana, da ruarua taun ia boko;

⁴ ma ra pupuna i makuk, nina kana enana minamar ba i tur ta ra ul a male i tubu, na da ra vuai e, a lovo, ba pa i kilala na keake boko, nina di gire ilam ia muka ba di gire ra davai, ma ba di vatur vake di en ia muka.

⁵ Ta nam ra e ra Luluai kai ra lavur kor na da ra kere na minamar, ma da ra potar na vipuar ure ra ibaiba ta kana tarai;

⁶ ma na da ra takodo na varkurai pire nina i ki na varkurai, ma ra ongor i diat dia pukue vatalil ra umana ebar ta ra mataniolo.

A tinata na vartigal ma ra tinata na vavalima tadav Ierusalem

⁷ Ma go diat bula dia tar rara ure ra vain, ma dia vana lebalebe ure ra tava longlong: a tena tinabar ma ra propet dir tar rara ure ra tava longlong, a vain i vatuptup dir, dir vana lebalebe ure ra tava longlong, i gavul ra mata i dir, ma kadir varkurai pa i takodo.

⁸ Tago ra umana vuvuvung na nian par dia dur ma ra magit di marue ma ra magit na puputa, ma pa ta pakana i gomgom tana.

⁹ A propet na vakabinana to ia? Ma na tovo to ia pi na kapa ra varvai pirana? Nina bar diat ba dia tar vung vue ra u, ma pa di vau mule diat?

¹⁰ A kunukula i kalilingian parika, ma i vapur-puruan; a ik ati, ma a ik abara.

¹¹ Ma na tata ta go ra tarai ta ra ngie i ra enana tarai, nina kadia tinata i enana:

¹² tago i ga biti ta diat dari: A ningo go, avat a vango nina i talatalanguan; ma go ia ra nilagar. Ma pata, pa dia valongore.

¹³ Kari ra tinata kai ra Luluai na dari ta diat: A kunukula i kalilingian parika, ma i vapurpuruan; ta ik ati, ma ta ik abara; upi diat a vana, ma diat a bura tamurmur, ma diat a tabubur, ma da kete diat, ma da kinim vake diat.

¹⁴ Io, avat a umana tena varkulumai, avat a valongore ra tinata kai ra Luluai, avat ba ava kure ra tarai dia kiki Ierusalem.

¹⁵ Tago ava tar biti dari: Avet ma ra minat ave tar kumkubu, ma avet ma ra ruarua na tulungen i varogop ra nuknuk i vevet; ba ra ngala na lovon ta na vana alalu, pa na tadav avet; tago ra vaongo kaveve ramravit, ma ave parau ta ra vartuam;

¹⁶ kari ra Luluai God i biti dari: Ea, iau tar vung ra vat ta ra gunan Sion, a vunapaina, a dovot na vat, a ngatngat na vat na ngu na pal, a dekdek na vunapaina; nina i nurnur pa na takap.

¹⁷ Ma ina kure ba ra kabinana ra valavalar na langun, ma ra mangamangana takodo ra vinau na vamamat; ma ra bata na vatvat na kap vue ra ramravit na vaongo, ma ra tava na lubu mat ta ra gunan di parau tana.

¹⁸ Ma da re vue kavava kunubu ma ra minat, ma ra kunubu ma ra ruarua na tulungen pa na tur padikat; ba ra ngala na lovon ta na alir alalu, avat a dudu tana.

¹⁹ A lavur bung par ba i vana alalu na tup avat; a bungbung na malana par na vana alalu, ta ra keake ma ta ra marum; ma ba di matoto ta ra varvai na da ra ngala na nidadar ika.

²⁰ Tago ra vava i tutukana, ma ra tutana ba na va tana i lolovina, ma ra mal na tubatuba pa i manga tababa ma pa i topa ia ba na pulu bulu mule me.

²¹ Tago ra Luluai na tur da ta ra luana Perasim, ma na kulot da ta ra male Gibeon; upi na ongor ta kana varvakai, kana enana varvakai, ma na pait ot pa kana papalum, kana enana papalum:

²² Io, koko avat a varkulumai, kan da vi vadekdek kavava vivi, tago iau tar valongore tai ra Luluai God kai ra lavur kor ba i tar ot ra nuknukina ma na pait ra ngala na varli ta ra rakarakan a gunagunan.

²³ Ea, avat a valongore ra nilaigu, avat a kapupi kaugu varvai ma avat a nuk pa ia.

²⁴ Dave, ra tena niipuk i ipipuk vatikai bar upi na vaume? Dave, i kakal ma i raragu vatikai ta kana pia bar?

²⁵ Dave, ba i tar mal vadamia ra pia pa na imire vang ra dil ma ra kumin tana, ma na vaume ra vit upi na tur ngaina, ma ra kon ta kana pakana iat, ma ra pit ta ra langun na uma?

²⁶ Tago kana God i tovo bulu ia ma i vateten ia.

²⁷ Tago pa di rama vue ra pat na dil ma ra pakat, ma ra vil na kakari pa i vana taun ra kumin; a dil di kita rama vue ma ra davai ka, ma ra kumin ma ra virit.

²⁸ Dave, di ruarua gigi vakakit ra kon vang? Pata, pa na rua rama vue vatikai; ma ba ra vil ta kana kakari i vana taun ia, ma kana umana os bula, pa na bereng ia.

²⁹ Go bula i vuna tai ra Luluai kai ra lavur kor, nina ba i enana tuna kana varpit, ma i lia kakit ta ra kabinana.

29

Ariel diat ma kana umana ebar

¹ Ui, Ariel,* Ariel, a pia na pal nina ba David i ga ki tana! Avat a luk tar ra kilala ta ra kilala; a umana lukara diat a varvarkia vanavana;

² ma namur ina vapurpuruan Ariel, ma da korkor ma da tangtangi; ma na da Ariel piragu.

³ Ma ina tur kikil u, ma ina vartakalat bat u ma ra dekdek na pal, ma ina kal bokon bat u.

⁴ Ma da vue vairop u, ma una tata ta ra pia ka; ma kaum tinata na da ra tinata kai tikai i va dudur pa iau; ma ra nilaim na da ra nilai ra tena papait da i vana rikai mara ra pia, ma kaum tinata na da ra tinata na varmaianao ba i vana rikai kan ra tobon.

⁵ Ma kaum lavur ebar, a kor, diat a varogop ma ra tobon tuna, ma ra lavur dekdek na luluai, a kor, diat a varogop ma ra pal a vit ba i panie, maia, diat a panie vakaian ta ra pitu mata ka.

⁶ A Luluai kai ra lavur kor na tadav ia ma ra pipi, ma ra guria, ma ra ngala na kurung, ma ra ragia, ma ra ngala na vuvu, ma ra ngala na biro na iap i vavaimur.

⁷ Ma ra kor na vuna tarai par, diat ba dia varvarubu ma Ariel, maia, diat par dia varubu me, ma dia varubu ure kana dekdek na pal na vinarubu, ma diat dia vapurpuruan ia, diat a da ra ririvon, da ra ninana na marum uka.

⁸ Ma na da ra tutana i mulmulum i ririvon ba i ian, ma ba i tavangun a balana i palupel ika; ba kan i da ra tutana i mar i ririvon ba i momo, ma ba i tavangun i turatura ka ma ra balana i kaina upi ta tava; damana boko ra kor na vuna tarai diat dia varubu ma ra luana Sion.

* **29:1:** Ariel: Di vatang Ierusalem ati ba Ariel, “a leon kai God”.

Israel i pula ma i lotu vavaongo

⁹ Avat a ki papa, ma avat a kaian; avat a vapula avat, ma avat a pula; dia longlong, ma vakir ma ra vain; dia vana lebalebe, ma vakir ure ra tava longlong.

¹⁰ Tago ra Luluai i tar tulue ra vuvu na niva tarurungai taun avat, ma i tar vapula bat ra mata i vavat, a umana propet; ma i tar turup kavava umana lualua, a umana tena ninana.

¹¹ Ma ra ninana par i da ra tinata ta ra buk ba di vabulit bat ia pire vavat; ba ra tarai dia tul tar ia tai ta tika na tena kabinana, ma di biti tana dari: Boina una luk go, na biti mulai: I dekdek piragu, tago di tar vabulit bat ia;

¹² ma di tul tar ra buk tai ta tikai ba pa i kabinana, ma dia biti: Boina una luk go; ma i biti mulai dari: Pa iau nunure ra lukbuk.

¹³ Ma ra Luluai i ga biti: Tago go ra tarai dia maravai piragu, ma dia ru iau ma ra ngie i diat ma ra bul na ngie i diat, ma ga dia ga kari ra bala i diat vailik kan iau, ma kadia variru tadav iau i vuna ta ra vartuluai nina ba ra tarai ka di tar tovo diat i tana;

¹⁴ kari ina pait ra enana papalum tuna livuan ta go ra tarai, maia, ra enana papalum ma ra magit na kinaian; ma ra kabinana kadiat dia minana pire diat na panie, ma ra minatoto kadiat i kapa ra nuknuk i diat na ki po.

¹⁵ Na kaina ta diat dia ongor upi diat a vapidik tuna ra nuknuk i diat kan ra Luluai, ma ta diat dia papait kadia lavur papalum ta ra bobotoi, ma dia biti: To ia i gire avet? Ma to ia i nunure?

16 Ea, ava rara tuna! Dave, ra tena pait la na pia na da ra pia ka, upi ra magit i ga pait ia na biti ure nina i ga pait ia dari: Pa i ga pait iau; ba ra magit ba ta tikai i ga mal pa ia na varpuai ure nina i ga mal pa ia, dari: Pa i kapa ra nuknukina?

Da valaun Israel

17 Pa na mangoro na bung boko, ma da pukue Lebanon upi na da ra pia na vura, ma ra pia na vura na da ra pupui ka!

18 Ma ta nam ra bung a umana vaut diat a valongore ra tinata ta ra buk, ma ra mata i ra umana pula na nana ta ra marum ma ta ra bobotoi.

19 Diat bula i madu ra bala i diat diat a vangala kadia gugu tai ra Luluai, ma ra umana luveana ta ra tarai diat a ga ta ra Lia Kakit kai Israel.

20 Tago di tar nila vue ra karvuvu, a tena varkulumai i panie, ma diat par dia kiki uai upi diat a pait ra magit i kaina dia virua,

21 diat dia kure tikai ba di takun vakuku ia, ma dia kapi kun ure nina i varpit ta ra mataniolo, ma dia okole vakuku vue ra tena takodo.

22 Kari ra Luluai nina i ga valaun Abaraam i biti dari ure ra kuba i Iakob: Go Iakob pa na vavirvir, ma gori ra matana pa na kiala.

23 Ma ba i gire ra umana natuna, a kau i ra limagu, nina dia ki livuan tana, diat a manga ru ra iangigu; maia, diat a manga ru ra Lia Kakit kai Iakob, ma diat a burut ta ra God kai Israel.

24 Ma diat bula ba i rara ra tulungea i diat, na kapa boko ra nuknuk i diat, ma diat dia tata na urur, diat a matoto ta ra tinata na vartovo.

30

Nina i tur bokon tai Aigipto, na bura

¹ A Luluai i biti dari: Na kaina ta ra umana bul na varpian, diat dia nuk upi ra varvateten, ma vakir tagu; dia pait ra kunubu, ma pa i vuna ta ra tulungeagu, upi diat a vapealane ra kaina mangamangana;

² diat dia vana ur Aigipto, ma pa dia tir iau tana; upi diat a vaongor pa diat ma ra dekdek i Parao, ma upi diat a nurnur ta ra malur i Aigipto.

³ Avat a vavirvir boko ta ra dekdek i Parao, ma avat a purpuruan, tago ava kapupi ra malur i Aigipto.

⁴ Tago kana umana luluai dia kiki Soan, ma kana umana tultul na king dia tar pot Kanés.

⁵ Diat a ruva boko ure nam ra tarai ba pa dia vadongone valar pa diat, ma pa dia maravut diat, a tarai ba pa dia vatur vake ta magit, ta diat, ia kaka ra vavirvir ma ra varkulumai bula.

⁶ A mamat na tinata ure ra umana leing aro Negeb.

Dia vana alalu ta ra gunan na varmonong ma ta ra gunan na bunurut, a gunan ba ra leon, a tana, ma ra leon, a tomotoina, dir kiki tana, a gunan ba ra vui ma ra vui i varvarkarat ma i purpururung dir vana rikai tana, ma dia mulue kadia vurvur magit ta ra tamuru i ra umana as, ma kadia ngatngat na tabarikik ta ra buk na muru i ra kamel tadav ta tika na vuna tarai ba pa na vadongone diat.

⁷ Tago Aigipto i mama maravut, ma pa i topa ta magit, kari iau tar vaiang tar ra iangina ba Raab, nina i kiki ka.

⁸ Io, go una vana, ta ra luaina mata i diat una tumu ia ta ra pal a davai, ma una tumu vake ta ra buk, upi na topa ra umana kilala namur, ma na tur pa na mutu.

⁹ Tago a tarai na varpiam diat, a umana bul na vartuam, a tarai ba pa dia mainge ba diat a valongore ra varvateten kai ra Luluai;

¹⁰ a tarai ba dia biti tai ra umana tena ninana dari: Koko avat a gigira; ma tai ra umana propet: Koko avat a ve avet ure ra umana magit i takodo, avat a ve avet ure ra umana kalami na magit, avat a varvai ma ra magit na vartuam;

¹¹ avat a vana kan ra nga, avat a vana irai kan ra pal a nga, avat a ting pa ra Lia Kakit kai Israel upi na panie kan ra luaina mata i vevet.

¹² Io, ra Lia Kakit kai Israel i biti dari: Tago ava pidimuane go ra tinata, ma ava nurnur uka ta ra vinarubu ma ta ra vartuam, ma ava tur bokon tana,

¹³ kari go ra bilak na mangamangana na da ra vat pire vavat ba i tapelegi ma i to na bura, da ra papar a pal i tolo ma na tapipin vakaian ta ra pitu mata.

¹⁴ Ma na puar ia da di puar ra la na pia ba ra tena pait la i pait ia, na pamar gigi ia ma pa na mari ia; ma ra lavur tagigina pa ta pakana na ngala mulai tana ba da tak vue ra lakit kan ra iap me, ba da kulupe ra tava ta ra kivu me.

¹⁵ Tago ra Luluai God, ra Lia Kakit kai Israel, i biti dari: Ba ava lilikun ma ba i ngo ra bala i vavat, avat a laun; a ongor i vavat na vuna ta ra kini vovovon ma ta ra nurnur; ma pa ava mainge ke.

¹⁶ Ma ava ga biti ka dari: Pata, tago avet a takap

ta ra umana os; kari avat a lop. Ma dari bula: Avet a ki ta ra umana tena nivut; kari diat dia korokorot avat diat a rurut na kaia.

¹⁷ Tika na arip na marmar diat a takat ta ra varbor kai ta tikai; ma ba a ilima dia bor avat, avat a takatakap, ma ra ibaiba i vavat na da ra toro arama ra ul a luana, ma na da ra vakilang ta ra ul a buana.

A tinata na vamading ba God na mari kana tarai

¹⁸ Ma kari ra Luluai na ki pa ia upi na maravut avat, ma kari da pite vangala pa ia upi na mari avat; tago ra Luluai ia ra God ba na varkurai takodo; diat dia nurnur tana diat a ti doan.

¹⁹ Avat a tarai ava kiki Sion ta ra pia na pal Ierusalem, koko avat a tangi mulai; a dovot na mari tuna avat ta nam ra bung ba ava kail upi ia; ba i valongore na torom ta vavat.

²⁰ Ma a dovotina ba ra Luluai i tabar avat ma ra gem na purpuruan ma ra tava na niligur, kaum umana tena vartovo pa diat a ki po mulai, ma ga una ga gire kaum umana tena vartovo ma ra matam;

²¹ ma ra talingam na valongore ra tinata namur tam dari: Go ia ra nga, avat a vana tana, ma koko avat a vana irai ta ra papar a lima tuna ba ta ra papar a maira.

²² Ma avat a ga vabilak ra silva ba di ga mal pa ra pal i kaum umana tabataba me, ma ra goled nina di ga tuba rit kaum lavur tabalar me, ma una ga vue diat da ra magit i dur; una ga biti tana dari: Una vana ka!

²³ Ma na tulue ra bata taun ra magit ba u vaume ta ra uma par; ma na tabar u ma ra magit na nian, na tavua ta ra pia, ma na tubu ma na peal; ta nam ra e kaum lavur vavaguai diat a iaian ta ra ngala na pia na vura.

²⁴ Damana ra umana bulumakau ma ra umana nat na as, diat dia papalum ta ra uma, diat a en ra magit ba di vung ra solt tana, a magit ba di vagomgom ia ma ra kakakal ma ra teptep.

²⁵ Ma ra umana tava alir diat a tamtavit rikai ta ra lavur buana dia manga tuluai, ma ta ra lavur luana dia tuluai urama a ik, ta ra bung na vinarubu ta, ba ra umana pal na minakila diat a tarip.

²⁶ Ma tikai bula: a kapa na gai na da ra kapa na keake, ma ra kapa na keake na da ra kapa kai ra lavurua na keake, da ra kapa ure lavurua na bung, ta nam ra e ba ra Luluai i pulu ra, manua kai kana tarai, ma i mal vamap kadia lavur kinkin.

A varkurai kai ra Luluai pire Asiria

²⁷ Ea, ra iang i ra Luluai i vut maro vailik, i vuringa ma kana kulot, ma i tubang rikai ra ngala na vual na mi; a ngiene i buka ma ra kankan, ma ra karameana i vavaimur da ra iap;

²⁸ ma ra vuvu na ngiene i da ra lovon i lubu, i tuk tar ta ia inoana, upi na turube ra umana vuna tarai ma ra ubene na vinirua, ma na vung ra al vakai ta ra ngie i ra tarai upi diat a rara tana.

²⁹ Ma avat a kakailai ka ta ra marum ba di pait ra lukara i gomgom; ma ra bala i vavat na gugu da ra bala i tikai ba i valongore ra tataru ta kana

vinavana upi ra luana kai ra Luluai, ma tadav ra vat ki kai Israel.

³⁰ Ma ra Luluai na vaarike ra bo na nilaina upi da valongore, ma na tulue vaarike ra limana ma ra kankan, ma ra karameme na iap ba na vavaimur, ma ra ngala na vuvu, ma ra ragia, ma ra bata na vatvat.

³¹ Tago da pamar gigi ra te Asiria ma ra nilai ra Luluai, ma ra Luluai na kita ia ma kana virit.

³² Ma tikatika na mememe na varkita di pait ia ma ra davai ba di ga tibe tar ia, nina ba ra Luluai na ub ia me, da papar tana, ma da ubu ra pagol tana; ma na varubu ma diat ta ra vinarubu i ngala ra vinirua tana.

³³ Tago di tar vaninare ra tavul a iap, maia, di tar vaninare ure ra king; di tar pait vangala, ma i mangavana ba; a boboroi i io ma ra davai tana i ngala; a vuvu ba na vuna tai ra Luluai i vabirao, ma i da ra vuvu na iap.

31

Ra tarai Aigipto, a umana tutana ka, vakir God

¹ Na kaina ta diat dia vana ur Aigipto, upi ta maramaravut tana, ma dia ogogabut ta ra umana os; ma dia nurnur ta ra umana kiki na vinavana, tago dia peal, ma ta diat dia ki ra os, tago dia ongor tuna; ma pa dia nuk upi ra Lia Kakit kai Israel, ma pa dia tikatikan upi ra Luluai!

² Ma ra Luluai bula i kabinana, ma i tultulue ra magit na varmonong, ma pa i nukpuku ta kana tinata; na tut uka upi na tur bat ra kaina vuna tarai ma ra maramaravut kai ra umana tena pait ra bilak na magit.

³ Tago ra umana te Aigipto a tarai ka diat, ma vakir God; ma kadia lavur os dia palapaka ka, ma pa dia tulungen; ma ba ra Luluai i tulue ra limana a tena maramaravut na tutukai, dir ma nina ba da maravut ia dir par dir a bura, ma dir a virua varurung.

⁴ Tago ra Luluai i biti tagu dari: Da ra leon i ngala ma ra nat na leon dir kukula ure ra vavaguai ba dir ga ub ia, ma ba di oro pa mangoro na tena varbalaurai pa dir burut ue ra nilai diat, ma pa dir ngarao ure kadia varbor, damana ra Luluai kai ra lavur kor na vana ur ma na varubu ta ra ul a luana Sion.

⁵ Da ra umana beo dia bebe ba, damana ra Luluai kai ra lavur kor na kove Ierusalem; na kove ma na valaun ia, na mari ia ma na vaale bat ia.

⁶ Avat a umana natu i Israel, avat a lilikun pire nina ba ava ga manga piam vue.

⁷ Tago ta nam ra bung diat a vue kadia lavur tabataba di ga pait ia ma ra silva, ma ra lavur tabataba di ga pait ia ma ra goled, nina ba ra lima i vavat i ga.mal pa diat upi ava kaina tana.

⁸ Ma ra te Asiria na virua ta ra pakat na vinarubu, vakir kai ra tarai; ma ra pakat na vinarubu ba vakir kai ra tarai na en vue; na takap kan ra pakat na vinarubu ma kana lavur barmana diat a varkul uka.

⁹ Ma kana vat ki na panie ure ra ngala na bunurut, ma kana lavur luluai diat a burut na kaia ta ra vakilang; damana ra Luluai i biti, nina ba kana birao i io arama Sion, ma kana ubu na iap ta ra pia na pal Ierusalem.

32

A dovot na king

¹ Ea, tika na king na varkurai takodo, ma ra umana luluai diat a varkurai mamal.

² Ma tikai na da ra babang ba da ki bakit kan ra vuvu tana, ma na da ra kukuvai ure ra ngala na bata; ma na da ra umana tava alir ta ra gunan i mage, ma da ra malur na vat ki ta ra gunan dia mar tana.

³ Ma ra mata i.diat dia nana pa na pula, ma ra talinga i diat dia valongore diat a torom.

⁴ A bala i ra umana tena nirut na kabinana, ma ra karamea i ra umana tena mamamanga na topa ra kapa na tinata.

⁵ Pa da vatang ra papaua mulai ba a luluai, ma pa da vatang ra tena vavagu mulai ba a vakak na tutana.

⁶ Tago ra papaua na tatike ke ra tinata na papaua ma ra nuknukina na varvakai ma ra kaina mangamangana, upi na pait, ra magit i bilak, ma upi na vatang ra tinata i rara ure ra Luluai, upi na palupel ra bala i diat dia mulmulum; ma pa na tabar vamaur diat dia mar ma ra tava.

⁷ A tabarikik na papalum kai ra tena vavagu i kaina bula; i nuk upi ra umana bilak na mangamangana upi na vamutue nina i madu ra balana ma ra tinata na vartuam, ma na pait ra dari bula ba ra luveana i tatike ra takodo na tinata.

⁸ Ma ra vakak na tutana na nuk pa ra vakak na magit, ma na tur padikat ta ra vakak na magit.

A tinata na vartigal pire ra vaden Ierusalem

⁹ Avat a tut, avat ra umana vavina ba ava limlibur uka, ma avat a valongore ra nilaigu; avat

a vaden ba pa ava burut tai ta magit, avat a valongore kaugu tinata.

¹⁰ Tago ba i par tika na kilala ma a ngungu na tup avat ra vaden ba pa ava burut, tago pa ta vuai na vain, ma pa da varurue ta magit ta ra uma.

¹¹ Avat a vaden ba ava limlibur uka, avat a dadadar, ma avat ba ava kiki vakuku, a bala i vavat na burut; avat a ule vue kavava mal, ma avat a ki tuna ka, ma avat a vi pit ma ra mal na tabun.

¹² Avat a timtibul ra bongobongo i vavat ure ra umana bo na uma, ma ure ra davai na vain ba i ga manga vuai.

¹³ A kait ma ra kunai na tavua ka ta ra pia kai kaugu tarai, maia. damana bula ta ra lavur pal na varvagugu ta ra pia na pal, a tena gugu;

¹⁴ tago ra kuba i ra luluai na lingling, a pia na pal ba i kor ma ra tarai na kapakapana ka; a luana ma ra pal na minakila dir a da ra ura babang vatikai, a umana kuabar na as diat a limlibur tana, ma ra umana kikil na vavaguai diat a iaian tana;

¹⁵ tuk tar ta ra bung ba di lolonge ra Tulungen taun dat marama liu, ma ra bil na da ra pia na vura, ma ra mata i ra pia na vura na peal da ra pupui.

¹⁶ Ta nam ra bung a takodo na varkurai na ki ta ra bil, ma ra mangamangana takodo ta ra uma ba i manga vuai.

¹⁷ Ma ra mangamangana takodo na pait vaarike ra malmal, ma ra kini vovovon ma ra kini bulu dir a vuna ta ra mangamangana takodo.

¹⁸ Ma kaugu tarai diat a kiki ta ra gunan i

maidang ma ta ra umana dekdek na pal, ma ta ra gunan ba dia ngo bulu tana.

¹⁹ Ma lua na bata na vatvat upi ra pupui na virua tana, ma da manga varuva ra pia na pal tana.

²⁰ Avat ba ava vavauma ta ra lavur papar a tava par, ava ti doan, damana avat ba ava ben vaarike ra kau i ra bulumakau ma ra kau i ra as.

33

A Luluai na kap ra varvalaun

¹ Na kaina tam, u ra tena ra varpa, u ba pa di ga ra varpa piram, u ba u varvartuam, ma pa di ga tuam pa u! Ba una ngo ma ra ra varpa, da ra varpa piram; ma ba una ngo ma ra vartuam, da tuam pa u.

² Luluai, una mari avet, ave tar kiki up u; ta ra bungbung na malana par una maravut avet, una valaun avet bula ta ra e na purpuruan.

³ A umana vuna tarai dia tar takap ta ra ngala na varvareo, ma ra lavur Tematana dia vilau varbaiai ba u tur rikai.

⁴ Ma da varurue guve ra tabarikik ba ava ga ra pa ia, da ra po na vui i varuruai; da ra kubau i pipil damana da pil taun ia.

⁵ A Luluai i ngala, tago i ki arama kakit; i tar vabuka Sion ma ra takodo na varkurai ma ra mangamangana takodo bula.

⁶ Ma ta kaum e a lavur magit na tur bulu, a varvalaun na peal, damana ra minatoto ma ra kabinana; a variru tadav ra Luluai, nam kana ngatngat na tabarikik.

⁷ Ea, kadia lavur lebe dia kukukula ara ra pia; a umana tultul na malmal dia tangi mat.

⁸ A umana bo na nga dia tar pui; ra tena vinavana i ngo pit, i tar vatamam vue ra kunubu, i tar mabuane ra umana pia na pal, pa i nuk pa ra tarai.

⁹ A gunan i ligur ma i makuk; Lebanon i vavirvir ma i maranga; Saron i da ra pui; ma Basan ma Karmel dir tala.

¹⁰ Ma ra Luluai i biti: Go ina tut rikai; go ina ki arama; go ina ngala boko.

¹¹ Avat a lalau pa ra tamuta na vit, ma avat a kava vaarike ra timul a vit ika; a vuvu na ngie i vavat i da ra iap ba na vaimur avat.

¹² Ma ra tarai dia da ra kabang di tar tun ia; dia da ra kait ba di tar raut vue ma di tar tun ia; dia da ra kait ba di tar raut vue ma di tar tun vue ta ra iap.

¹³ Avat ba ava ki vailik, avat a valongore ra magit iau tar pait ia, ma avat ba ava ki maravai avat a matoto ta ra dekdekigu.

¹⁴ A umana tena varpam aro Sion dia burut, a nidadar i vut vakaian tadav diat dia piam vue God. To ia ta dat na ki varurung ma ra iap i vavaimur? ro ia ta dat na ki varurung ma ra oao vatikai?

¹⁵ Nina ba na pait ra mangamangana takodo, ma nina ba i dovot kana pirpir; nina i milikuane ra tabarikik na nilong; nina i tur bat ra limana upi koko na vatur vake ra kul varbat; nina i ang bat ra talingana upi koko na valongore ra tinata na vardodoko, ma i vapula bat ra matana upi koko na bobe ra kaina;

16 na kiki arama; a umana dekdek na vat ki kana pal na bakbakit; ana magit na nian da tul tar ia, ma pa na iba upi ta tava.

17 A matam na gire ra king ta kana minamar, na gire ra gunan i langalanga vurvurbit.

18 A balam na nuk pa ra bunurut; akave nam i luk ra mani na totokom, akave nina i vatur vake? Ma akave nina i luk guve ra umana pal na minakila?

19 Pa una gire mule ra tarai dia karangap, a tarai dia tatata ma ra tinata i mamat, a tinata ba pa u nunure ilam ia; a tarai dia mamamanga ta kadia tinata, ma i dekdek ba una valongore ilam ia.

20 Una gire Sion, ra pia na pal ba da pait kada lavur lukara na lotu tana; a matam na gire Ierusalem, a gunan i malmal, a pal na mal ba pa da kari mule, kana lavur tukal pa da rubat mule diat vatikai namur, ma pa da al kutu kana lavur vinau.

21 Ma aina ra Luluai na kiki varurung ma dat ta kana minamar; a gunan ba ra umana ngala na tava alir tana; pa ta ngala na parau ba di value na vana tana, ma damana bula pa ta parau na vinarubu.

22 Tago ra Luluai kada tena varkurai, ra Luluai i tul tar ra umana vartuluai ta dat, ra Luluai kada king; ma na valaun dat.

23 Kaum lavur vinau dia golagolo; pa dia vapidikat ra bit a toro, ma pa dia pala valar pa ra sel; ba i ga damana di tibe ra ngala na tabarikik di ga ra pa ia; a umana kakak dia ga vatur vake.

24 Ma pa ta tutana ba i ki tana na biti: Iau mait; da pun vue ra kaina mangamangana kai ra tarai

dia ki tana.

34

A kankan kai ra Luluai pire Edom diat ma ra umana vuna gunan

¹ Avat a mai, a umana Tematana. upi avat a valongore; ma avat a ra lavur magit bula ba dia ki tana; a rakarakan a gunagunan ma ra lavur magit dia vana rikai tana.

² Tago ra Luluai i kankanuane ra lavur Tematana par, ma i ngangangal na kulot ure kadia lavur kor na tarai; i tar pilak vakakit vue diat, i tar nur tar diat ba da ubu vue diat.

³ Ma nam diat ba di ubu vue diat da vue vairop diat, ma ra ang na mareng na paka i diat na vana rikai, ma ra gapu i diat na ulur ta ra lualuana.

⁴ Ma ra kor na tagul arama liu na ga panie, ma da pin ia da ra pinpin na buk, ma kana kor na tagul diat a panie ke da ra mapina davai na vain, ma da ra mapina lovo ba i makuk.

⁵ Tago kaugu pakat na vinarubu i tar maur tuna arama ra bala na bakut; ea, na vana taun Edom, ma taun ra tarai iau ga tata vabilak diat upi da kure vakaina diat.

⁶ A pakat na vinarubu kai ra Luluai i tar maur ma ra gap, i tar maur mat ma ra bira: a gapu i ra umana nat na sip ma ra gapu i ra umana me, ma ra bira na lika i ra umana me, a umana tomotoina; tago ra Luluai i pait ra tinabar ta ra gunan Bosra, ma ra ngala na vinirua ta ra gunan Edom.

⁷ Ma ra umana bulumakau, a kuabar, diat a virua varurung ma diat, damana ra umana bulumakau, a toitoi, ma ra umana dekdek na

bulumakau; ma kadia gunan na maur ma ra gap, ma kadia tobon na maur mat ma ra bira.

⁸ Tago a bung nam a bung na balbali kai ra Luluai, a kilala na vapuak ta ra vartoto ure Sion.

⁹ Ma ra umana tava alir tana diat a da ra bulit na davai, ma ra tobon tana na da ra pakar, ma kana gunan na da ra bulit i birao.

¹⁰ Pa da pun ia ta ra marum ma ta ra keake bula pata; a mina na pulung pa na mutu; ta ra lavur tataun namur na uliran, pa ta na na vana alalu tana, ma pa na mutu.

¹¹ Ma ra mou ma ra kuabar na boroi ka dir a kale, ma ra kurkur ma ra kotkot dir a ki tana, ma na vung pala tar ra vinau na purpuruan ma ra valavalalar na uliran tana.

¹² Diat a ting pa ra umana luluai upi ta tikai na ki na king ta ra gunan, ma pa ta tikai abara; ma kadia lavur luluai diat a tukum.

¹³ Ma ra kait na tavua rikai ta kana lavur pal na luluai, a kara ma ra kalang ta kana lavur dekdek na pal na bakbakit; ma na da ra kuba i ra umana kuabar na pap, a liplip ure ra umana murup.

¹⁴ Ma ra lavur leing na pui diat a barat ra umana leing na pap, ma ra umana kuabar na me diat a oro vargilgiliane diat; maia, ma ra tabaran na marum na kiki tana, ma na ngo tana.

¹⁵ A teo na po tana, ma na kakapi ma na va taun ra kiau tana, ma na varurue ra umana natina ta ra maluruna; maia pa, a umana kavivi diat a vana varurung tana, tikatikai dir ma talaina.

¹⁶ Avat a tikatikan ta ra buk kai ra Luluai, ma avat a luk ra tinata; pa ta na na pak, da pait vapar ia, tago ra ngiegu i tar vartuluai, ma ra Tulungeana i tar varurue diat.

¹⁷ Ma i tar padapadailam upi diat, ma ra limana i tar tibe tar ia ta diat ma ra vinau na valavalar; diat a kale vatikai ma pa na mutu, ta ra lavur tataun namur diat a kiki tana.

35

Da ben valilikun ra tarai kai God

¹ A lokor ma ra bil dir a gugu; ma ra pupui na ga, ma na pupu da ra vaigoara.

² Na pupu mat, ma na gugu ma ra ngala na gugu ma ra kakailai; a minamar kai Lebanon da tul tar ia tana, a ngala na minong kai Karmel ma kai Saron; diat a gire ra minamar kai ra Luluai, a ngala na minong kai kada God.

³ Avat a vapidikat ra umana lima dia bilua, ma avat a vaongor ra malmalikun na keke dia malmalu.

⁴ Una ve diat ba ra bala i diat i burburut dari: Avat a ongor, koko avat a burut; ea, kavava God na pot ma ra varobo ma ra balbali kai God; ia iat na vut, ma na valaun avat.

⁵ Ta nam ra bung ra mata i diat dia pula na tapala, ma ra talinga i diat dia vaut na kapa.

⁶ Ta nam ra bung a kakak na pipil da ra leing na me, ma ra karamea i diat dia bombom na kakailai na pite varpa, tago ra tava na nininim rikai ta ra bil, ma ra tava alir ta ra gunan i mage.

⁷ Ma ra veo ba i lapap na lum uka, ma ra pia ba i mage na ul a tava ka; ma ta nam ra gunan ba ra umana kuabar na pap dia va tana, a vura ma ra vuvur ma ra titiparar na tur tana.

⁸ Ma da gire ra nga tur tana ma ra pal a nga, ma da vatang ia ba ra Gomgom na Nga; diat dia dur

pa diat a vanavana tana; a nga kai ra umana tena vinavana, maia, ma ra umana lunga bula pa diat a rara tana.

⁹ Pa ta leon na kiki tana, ma pa ta varkarat na leing na vana urama tana, pa da na tadav diat i tana; ia kaka diat di valaun diat diat a vanavana tana;

¹⁰ ma diat ba ra Luluai i ga kul valaun pa diat diat a lilikun, ma diat a pot Sion ma ra kakailai; a totokoi na gugu na tur ta ra ulu i diat, ma pa na mutu; diat a vatur vake ra gugu ma ra gina, ma ra niligur ma ra tinangi dir a ga lop uka.

36

Senakerib i tut na vinarubu ure Iuda (2 King 18:13-27; 2 Tutu 32:1-19)

¹ Ma ba Esekia ra king i ga varkurai a vinun ma a ivat na kilala, Senakerib ra king Asiria i ga vana rikai upi na varubu ma ra lavur pia na pal Iuda ba di ga pait ra liplip tana, ma i ga ongor pa diat.

² Ma ra king Asiria i ga tulue ra Rabsake maro Lakis urama Ierusalem, diat ma ra ngala na kor na tarai na vinarubu, tadav ra king Esekia. Ma i ga tur ta ra nga na tava ure ra lum i tur arama, ta ra nga upi ra gunan kai ra tena malmal mal.

³ Ma Eliakim natu i Kilkia, ra monamono na pal, i ga vana rikai pirana, ma Sebna ra tena tutumu, dital ma Ioa natu i Asap, ra monamono ure ra lavur buk.

⁴ Ma ra Rabsake i ga biti ta diat: Amutal a ve Esekia dari: A ngala na king Asiria i biti: Ava nam ra tukal ba u nurnur tana?

⁵ Iau biti ba kaum lavur varkurai ma ra dekdekim ure ra vinarubu a magit vakuku; ma

go u nurnur tai ia, tago u tar tut na varpiam ure iau?

⁶ Ea, u nurnur bar tai Aigipto, nam ra vuvur i talikun, nina ba i tur ra lima i diat par ba dia buka me; damana Parao ra king Aigipto pire diat par dia nurnur tana.

⁷ Ma ba u biti tagu: Ave nurnur tai ra Luluai kaveve God: dave, vakir ia nam ba Esekia i ga re vue kana lavur tavul a lotu ma kana umana uguugu na vartabar, ma i ga biti tai Iuda ma Ierusalem dari: Avat a lotu ta go ra uguugu na vartabar?

⁸ Io, ina ting pa u ba una varkul pire kaugu luluai, ra king Asiria, ma ina tul tar a ura arip na marmar na os piram, ona ra tarai piram ba diat a ki ta diat.

⁹ Io, una tur bat davatane ta tika na luluai na vinarubu kai kaugu king, tikai ta diat dia ikilik, ma una nurnur dave tai Aigipto upi ra umana kiki na vinavana ma upi ra tarai dia ki ra os?

¹⁰ Ma dave, iau pot vakuku bar upi ina varubu ma go ra gunan, ma upi ina li vue, ma vakir amir ma ra Luluai vang? A Luluai iat i ga biti tagu dari: Una vana urama, ma amur a varubu ma nam ra gunan, ma una li vue.

¹¹ Ma Eliakim ma Sebna ma Ioa dital ga biti ta ra Rabsake dari: Boina ba una tata ma kaum umana tultul ta ra tinata Siria, tago amital tar nunure; ma koko dat a tata ma ra pirpir kai ra umana Iudaia ta ra luaina mata i ra tarai dia kiki ta ra ul a ngala na liplip na vat.

¹² Ma ra Rabsake i ga biti mulai: Dave, kaugu luluai i ga tulue iau tadav amur ma kaum luluai upi ina tatike go ra lavur tinata? Dave, pa i ga

tulue iau tadav ra tarai dia ki ta ra ul a liplip na vat upi diat a en ra adia taka ma diat a mome ra adia tava na mim?

¹³ Ma ra Rabsake i ga tur, ma i ga tatata ma ra pirpir Iudaia, i ngala ra nilaina ma i biti dari: Avat a valongore ra tinata kai ra ngala na king Asiria.

¹⁴ A king i biti dari: Koko Esekia na tuam pa avat, tago pa na tale ba na valaun avat;

¹⁵ ma koko avat a kapupi Esekia ba i biti ta vavat: A dovot, ra Luluai na valaun dat; pa da tul tar go ra pia na pal ta ra lima i ra king Asiria.

¹⁶ Koko avat a kapupi Esekia, tago ra king Asiria i biti dari: Boina avat a pir bat iau, ma avat a irop tadav iau; ma avat tikitikai avat a ian ta kavava davai na vain, ma tikitikai na ian ta kana davai na oliva, ma avat tikitikai avat a mome ra tava ta kavava kivu;

¹⁷ tuk tar ta ra bung ba ina pot i tana, ma ina ben vue avat ta ra gunan da kavavat, a gunan i tavua tana ra kon ma ra vain, a gunan a magit na nian i peal tana ma damana bula ra uma na vain.

¹⁸ Avat a balaure, kan Esekia na tuam pa avat ma ra tinata dari: A Luluai na valaun dat. Dave, ta tikai ta ra umana god kai ra umana Tematana i tar valaun diat bar kan ra lima i ra king Asiria?

¹⁹ Akave ra umana god Kamat ma ra umana god Arpad? Akave ra umana god Separvaim? Ma dave, dia tar valaun Samaria kan ra limagu bar?

²⁰ To ia ta ra umana god ta go ra lavur gunan dia ga valaun kadia gunan kan ra limagu? Ma ra Luluai na valaun davatane Ierusalem kan ra limagu?

²¹ Ma dia ga ki mut uka, ma pa dia ga bali ia ma

ta ik a tinata, tago kadia king i ga vartuluai dari: Koko avat a torom tana.

²² Ma Eliakim natu i Kilkia, a monamono ta ra pal, ma Sebna ra tena tutumu, ma Ioa natu i Asap, a monamono ta ra lavur buk, dital ga vana tadav Esekia, ma i tarada kadital mal, ma dital ga vaarike ra tinata kai ra Rabsake pirana.

37

A Luluai i valaun pa Iuda kan Senakerib (2 King 19:1-37; 2 Tutu 32:20-23)

¹ Ma ba ra king Esekia i ga valongore i ga rada kana mal, ma i ga vavauluvai ma ra mal na tabun, ma i ga ruk ta ra pal kai ra Luluai.

² Ma i ga tulue Eliakim, nina i balaure ra pal, ma Sebna ra tena tutumu, ma ra umana patuana ta ra umana tena. tinabar, tadav Iesaia ra propet, ma dia vavauluvai ma ra mal na tabun.

³ Ma dia ga biti tana: Esekia i biti dari: Go ra bung a bung na purpuruan, ma ra bung na varpit, ma ra bung na varkulumai, tago i tar maravai ba da kava ra umana bul, ma pa ta dekdek ba da kava vaarike diat.

⁴ Kan ra Luluai, kaum God, na valongore ra tinata kai ra Rabsake, nina ba ra king Asiria kana luluai i ga tulue pi na vul God, a launa, ma na bali ra tinata ba ra Luluai kaum God i tar valongore; kari una pait ra niaring ure ra ibaiba i ki valili.

⁵ Damana ra umana tultul kai Esekia ra king dia ga tadav Iesaia.

⁶ Ma Iesaia i ga biti ta diat ba diat a vana, ma diat a ve kadia luluai dari: A Luluai i biti: Koko

una burut ta ra tinata u tar valongore, nam ba ra umana tultul kai ra king Asiria dia tar vul iau me.

⁷ Ea, ina tulue tika na tabaran tana, ma na valongore tika na varvai, ma na lilikun ta kana gunan iat, ma na virua ta ra pakat na vinarubu ta kana gunan iat.

⁸ Damana ra Rabsake i ga lilikun, ma ba i ga pot ra king Asiria dir ga varubu ma Libna, tago i valongore ba i ga vana kan Lakis.

⁹ Ma i ga valongore ra tinata ure Tiraka, ra king Etiopia, ba i tar vana rikai upi dir a varubu me.

Ma ba i valongore i tulue ra umana tultul tadav Esekia ma i biti:

¹⁰ Avat a ve Esekia dari: Koko kaum God ba u nurnur tana na tuam pa u, tago i biti ba pa da tul tar Ierusalem ta ra lima i ra king Asiria.

¹¹ Ea, u tar valongore ra lavur magit ba ra umana king Asiria dia ga pait ia ta ra lavur gunan, tago dia tar li vakakit diat; ma dave, da valaun u bar?

¹² Dave, a umana god kai ra umana vuna tarai dia ga valaun diat bar, ra umana gunan ba ra umana tamagu dia ga vamutue diat, Gosan ma Karan ma Resep ma ra tarai Eden, diat dia ki Telasar?

¹³ Akave ra king Kamat, ma ra king Arpad, ma ra king kai ra pia na pal Separvaim, ma ra ura king kadir Ena ma Iva?

¹⁴ Ma Esekia i ga vatur vake ra buk ta ra umana tultul, ma i ga luk ia; ma Esekia i ga tutua urama ta ra kuba i ra Luluai, ma i ga pala ia ta ra luaina mata i ra Luluai.

¹⁵ Ma Esekia i ga araring tadav ra Luluai dari:

¹⁶ Luluai kai ra lavur kor, God kai Israel, u ki livuan ta ra ura angelo, u ra God tuna, maia pa, u kaka ra God kai ra umana vuna gunan par ta ra rakarakan a gunagunan ma u ga pait ra rakarakan a gunagunan ma ra bala na bakut.

¹⁷ Luluai, una torom ma ra talingam ma una valongore; Luluai, una tavangun ma una gire; ma una valongore ra lavur tinata ba Senakerib i tar tulue uti pi na vul ra launa God me.

¹⁸ A dovotina Luluai, a umana king Asiria dia tar li vue ra lavur gunan ma kadia varkurai bula,

¹⁹ ma dia tar vue kadia lavur god ta ra iap, tago vakir diat a umana god tuna; a umana davai ma ra umana vat ika diat, ma ra lima i ra tarai i ga pait ika diat, kari dia ga vamutue diat.

²⁰ Ma go Luluai kada God, una valaun avet kan ra limana, upi ra umana vuna gunan par ta ra rakarakan a gunagunan diat a nunure tana ba u ra Luluai, maia, u kakika.

²¹ Ma Iesaia, natu i Amos, i ga tulue ra tinata tadav Esekia dari: A Luluai, ra God kai Israel, i biti: Iau tar valongore kaum niaring piragu ure Senakerib, ra king Asiria.

²² Dari ra tinata ba ra Luluai i tar vatang ia ure: A inip na vavina Sion i tar milikuane u ma i tar kulume u; natu i Ierusalem, a vavina, i tar loe ra uluna tam.

²³ To ia nam u tar kulume ma u tar vul ia? Ma to ia nam ba u tata bat ia ma u papait na luluai pirana? A Lia Kakit kai Israel iat.

²⁴ Tago avat ma kaum umana tultul ava tar kulume ra Luluai, ma u tar biti: Iau tar vana urama ra ul a lualuana ma kaugu kor na kiki na

vinavana, ma ta ra bala na pui Lebanon iat, ma ina mut vue ra lavur tagatagal dia lolovina urama liu tana, ma ra umana iara, a boina; ma ina tutua ta ra ul a luana aro iat, ta ra ngala na pui ta kana gunan ba i vuai tuna.

²⁵ Iau tar kakal upi ta tava, ma iau tar mome; ma ina rang vamama ra umana tava alir Aigipto ma ra pal a kaugu.

²⁶ Dave, pa u valongore ba iau tar vaninara vailik tana, ma iau ga varkurai tana amana iat? Ma go iau tar pait ot pa ia ba una li vue ra umana pia na pal ba di ga pait ra liplip kikil diat, upi diat a da ra anguvai vat i purpuruan.

²⁷ Kari ra tarai dia ki ta diat pa dia ongor, dia ga burut ma dia ga vavirvir; dia ga da ra kunai ta ra pupui, da ra davai i gobolina, da ra vura ta ra ul a pal, ma da ra uma na kon ba pa i manga tavua boko.

²⁸ Ma iau tar nunure ba u kiki, ma ba u irairop, ma ba u olaolo, ma kaum ngangali ure iau.

²⁹ Ma tago u ngangali ure iau, ma tago kaum tinata na ninguk i tar ruk ta ra talingagu, kari ina vung kaugu il ta ra bilaum, ma kaugu palariam na al vakai ta ra ngiem, ma ina ben valilikun u ta nam ra nga u ga vana rikai tana.

³⁰ Ma go ra vakilang ina tul tar ia tam: go ra kilala avat a en ra magit i tavua, namur ta ra vauruana kilala nam ba i tavua vakuku; ma ta ra vautuluna kilala avat a vauma ma avat a varuruai, ma avat a pait ra uma na vain ma avat a en ra vuaina tana.

³¹ Ma ra ibaiba ta ra kuba i Iuda nina i tar laun pila, na okorina ara ra bala na pia, ma arama liu

na vuai.

³² Tago ra ibaiba na vana rikai maro Ierusalem, ma diat dia pila maro ra luana Sion; a niongor kai ra Luluai kai ra lavur kor na pait ot pa go.

³³ Kari ra Luluai i biti ure ra king Asiria dari: Pa na tadav go ra pia na pal, ma pa na poponok ie, ma pa na kap ra ramravit tana, ma pa na kal guve ra pia upi ra bobokon tana.

³⁴ Na lilikun mulai ta nam iat ra nga i ga pot i tana, ma pa na tadav go ra pia na pal, ra Luluai i biti.

³⁵ Tago ina balaure bat go ra pia na pal upi na laun ure iau ma ure kaugu tultul David.

³⁶ Ma ra angelo kai ra Luluai i ga vana rikai, ma i ga ubu a mar ma lavutul na vinun ma a ilima na arip na marmar na tarai pire ra umana te Asiria; ma ba ra tarai dia tut ra malana, ea, diat nam dia ga mat.

³⁷ Damana Senakerib ra king Asiria i ga vana ma i ga lilikun, ma i ga ki Nineve.

³⁸ Ma tika na bung ba i lotu ta ra kuba i kana god Nisrok, Adramelek ma Sareser, a ura natuna, dir ga ub ia ma ra pakat na vinarubu, ma dir ga takap ta ra gunan Ararat. Ma natuna Esar-Kadon ga kia vue.

38

Esekiä i mait

(2 King 20:1-11; 2 Tutu 32:24-26)

¹ Ta nam ra e Esekiä i ga mait, ma i to na mat. Ma ra propet Iesaia, natu i Amos, i ga tadav ia, ma i biti tana: A Luluai i biti dari: Una mal pa ra

lavur magit ta ra kubam, tago una mat ma pa una laun mulai.

² Ma Esekia i ga lingan upi ra papar a pal, ma i ga araring tadav ra Luluai, ma i biti:

³ Luluai, iau lul u ba una nuk pa kaugu vina-vana ta ra luaina matam, tago iau tar dovot ma ra balagu i ko, ma iau tar pait ra magit i boina ta ra luaina matam. Ma Esekia i ga tangi mat.

⁴ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav Iesaia dari:

⁵ Una vana ma una ve Esekia ba ra Luluai, ra God kai tamana David, i biti dari: Iau tar valongore kaum niaring, iau tar gire ra lur na matam; ea, ina valolovina kaum nilaun pi una ki mulai a vinun ma a ilima na kilala.

⁶ Ma ina valaun u ma go ra pia na pal bula kan ra king Asiria. ma ina balaure bat go ra pia na pal.

(v 21) *Ma Iesaia i ga biti dari: Boina diat a tak pa ra gem na lovo, ma diat a vung ia ta ra buk, ma na lagar mulai. (v 22) Esekia i ga biti bula: Ava ra vakilang ina nunure tana ba ina tutua ta ra kuba i ra Luluai? Ma Iesaia i ga biti:

⁷ Ma ina tul tar go ra vakilang tam upi una nunure ba ra Luluai i pait go ra magit i ga tatike:

⁸ Ea, ina valilikun ra malur ta ra koko rikai, nina i ga vana ur ta ra koko rikai kai Akas ta ra keake, upi na talil a vinun na rina. Io, ma ra keake i ga lilikun a vinun na rina ta ra koko rikai, nina i ga kuba tana.

* **38:6:** Di pukue ra varmur ure go ra ura rina upi a tinir ma kana balbali dir a ki varurung.

⁹ Ma Esekia, ra king Iuda, ba i ga mait par, ma i ga tar lagar kan kana minait, i tumu go ra tinata:

¹⁰ Iau ga biti: Ba i dekdek boko ra pakagu ina olo ta ra mataniolo kai ra ruarua na tulungen; Di tar tak vue ra ibaiba ta kaugu nilaun kan iau.

¹¹ Iau ga biti: Pa ina gire ra Luluai, maia pa, pa ina gire ra Luluai ta ra gunan a tarai dia laun tana;

Pa ina gire mule ra tarai ba ina ki pire diat dia tar panie.

¹² Di rubat vue ra kubagu, ma di * kari ia da ra pal na mal kai ra tena balabalaure vavaguai;

Iau tar pin kaugu nilaun da ra tena viri mal;

A Luluai na kut vue iau kan ra kuara;

Ta ra kopono bung una ga vapar vue iau.

¹³ Iau ga vango ra balagu tuk tar ta ra malana; i bubur ra lavur urugu da ra leon;

Ta ra kopono bung una ga vapar vue iau.

¹⁴ Iau ga tangi da ra tamatamele ba da ra mou;

Iau ga riri da ra uka; a matagu i bilua ma ra tadatadarake;

Luluai, i tar tup iau, boina ba ina tur bokon tam.

¹⁵ Ava ina tatike? I tar tata piragu, ma ia iat i ga pait ia.

Ina pa vovovon ta ra lavur kilala ina laun tana, tago ra tulungeagu i kankadik.

¹⁶ Luluai, a tarai dia laun ta go ra lavur magit,

Ma ra tulungeagu i laun uka ta diat;

Kari una valagar iau, ma una valaun iau.

¹⁷ Ea, ra tulungeagu i ga kankadik upi ina vatur vake ra malmal tana;

Ma u tar mari ra tulungeagu, ma u tar valaun ia kan ra tung na vinirua.

Tago u tar vue kaugu lavur kaina mangamangana namur tam.

¹⁸ Tago ra ruarua na tulungen pa na pite pa u, ma ra minat pa i manane u;

Diat dia kuba ta ra tung na minat, i dekdek upi diat a ki pa kaum dovotina.

¹⁹ Nina i laun, nina i laun na pite pa u, da iau papait ia go ieri;

I boina ba tama i ra umana bul na vaarike kaum dovotina ta ra umana natuna.

²⁰ A Luluai i ki na vaninara upi na valaun iau;

Kari dat a kakaile kaugu lavur kakailai, ma dat a ubu ra pagol maravut ia

Ta ra kuba i ra Luluai ta ra bungbung par da laun tana.

²¹ (-)

²² (-)

39

Esekia i kapupi ra umana tultul maro Babilon (2 King 20:12-19; 2 Tutu 32:27-31)

¹ Ta nam ra e Merodak-Baladan, natu i Baladan, ra king Babilon, i ga tulue ra buk ma ra vartabar tadav Esekia, tago i ga valongore ba i ga mait, ma ba i ga lagar mulai.

² Ma Esekia i ga gugu tana, ma i ga vagire diat ma ra pal i vung vake kana ngatngat na tabarikik tana, a silva ma ra goled, ma ra bulit i ang na katkat, ma ra dangi i ngatngat; i ga vagira diat bula ma ra pal kana vargal i tur tana, ma ra lavur magit ta kana vuvuvung; pa ta magit ta ra kubana ba ta kana gunan ba pa i vagira diat me.

³ Io, namur Iesaia ra propet i ga tadav ra king Esekia, ma i ga tir ia: Go ra tarai dia biti dave? Ma

dia vana mamave uti piram? Ma Esekia i ga biti dari: Dia pot piragu maro ra gunan vailik, maro Babilon iat.

⁴ Ma i ga biti: Ava dia tar gire ta ra kubam? Ma Esekia i ga bali ia dari: Dia tar gire ra lavur magit par ta kaugu pal; pa ta magit ta kaugu ngatngat na tabarikik ba pa iau ga vagira diat me.

⁵ Ma Iesaia i ga biti tai Esekia dari: Una valongore ra tinata kai ra Luluai kai ra lavur kor.

⁶ Ea, ra umana bung diat a pot ba ra lavur magit ta ra kubam ma ra lavur magit ba ra umana tamam dia ga vung vake tuk tar gori, da mulue diat uro Babilon; ma pa ta magit na ki valili, ra Luluai i biti.

⁷ Ma da ben vue ta umana bul tutana ta diat ba dia vana rikai tam ma ba u vangala diat, ma diat a tultul na pal ta ra kuba i ra king Babilon.

⁸ Ma Esekia i ga biti tai Iesaia: A tinata kai ra Luluai, nina u ga tatike, i boina. Esekia i ga biti bula: Ta ra kilakilala iau laun tana da ki na malmal ma da kiki bulu.

40

A tinata na varmaram kai ra Luluai tadav Sion

¹ Kavava God i biti: Avat a varmaram, avat a varmaram, kaugu tarai.

² Avat a pirpir na varmari ma Ierusalem ma avat a manga oraoro pirana ba kana kilala na vinarubu i tar ot, ba di tar pun vue kana kaina mangamangana; ba ra Luluai i tar vaurua ma ra balbali pirana ure kana kaina mangamangana par.

³ A nilai tikai i oro dari: Avat a mal vaninare ra nga kai ra Luluai ta ra pupui, avat a pait vatamataman tika na nga tur ure kada God.

⁴ A lavur male da vabuka diat, ma ra lavur luana ma ra lavur ilil par da ap diat; ma nina i gegagege da mal vadoa, ma ra lavur pakana dia tung pitipit da punang vatamataman diat;

⁵ ma da vaarike ra minamar i ra Luluai, ma ra lavur tarai par diat a gire, tago ra ngie i ra Luluai i tar tatike.

⁶ A nilai tikai i biti dari: Una manga varvai. Ma iau ga biti: Ava ina varvai tana? A tarai par dia da ra vura, ma kadia lavur minamar i da ra pupu na davai ta ra pupui;

⁷ a vura i makuk, ma ra pupu na davai i papaniai, tago ra vuvu kai ra Luluai i tadav ia; a dovot ra tarai dia da ka ra vura.

⁸ A vura i makuk, ma ra pupu na davai i papaniai; ia kaka ra tinata kai kada God na tur tukum, ma pa na mutu.

⁹ U ba u kap ra bo na varvai tadav Sion, una tutua ta ra ul a luana i manga tuluai urama; u ba u ve Ierusalem ta ra bo na tinata, una tak ra ngiem ma una ongor, una tak ra ngiem ma koko una burut; una ve ra umana pia na pal Iuda: Ea, kavava God go!

¹⁰ Ea, a Luluai God na vut da ra tena ongor, ma ra limana na varkurai; ea, dir varagur ma kana vabongon, ma kana balbali na lua tana.

¹¹ Na tabatabar kana kikil na sip da ra tena balabalaure sip, na varurue ra lavur nat na sip ma ra limana, ma na puak pa diat ta ra bongobongono, ma na rap lue vovovon diat dia vau ra umana

natnat i diat.

Da valarue ra God kai Israel ma to ia?

¹² To ia i ga valar ra lavur polo ta ra bala na limana, ma i ga valar ra bala na bakut ma ra davai na valavalar, ma i ga varurue ra tobon na pia ta ra bok na valavalar, ma i ga valar bula ra lavur lualuana ma ra umana ilil ma ra valavalar na mamat?

¹³ To ia i ga vateten ra Tulungea i ra Luluai, ba i ga tova da ra tena vartovo?

¹⁴ Dir ga pирpir ma to ia, ma to ia i ga vama-totone pa ia, ma i ga vateten ia ure ra nga na varkurai, ma i ga vaminana ia. ma i ga vaarike tar ra nga na kabinana tana?

¹⁵ Ea, ra lavur vuna tarai dia da tika na tua na tava ta ra la na tava, ma di biti ba dia da ra mumut na pia ik ta ra valavalar na mamat; ea, i puak pa ra umana lolo na ta da ra mavunai ik.

¹⁶ Ma Lebanon pa i ngala upi na topa ra iap, ma ra lavur leing tana pa dia peal upi diat a topa ra tinabar di tuntun tar ia.

¹⁷ A lavur vuna tarai dia da ra magit vakuku pirana; maia, dia da ra magit vakuku tuna ta ra luaina matana.

¹⁸ Io, avat a valarue God ma to ia? Ba nuve ra malalar avat a pait vardadane me?

¹⁹ A tena madaka ta ra davai i ga taba ra tabataba, ma ra tena madaka ta ra goled i vung vapetep tar ra goled tana, ma i pait vake ra umana vinau na silva tana.

²⁰ Nina i luveana i pilak pa tika na davai ba pa i maroto ma i vartabar me; i tikan upi ra tena madaka na davai, a tena tuna, upi na mal pa kana tabataba ba pa na takari.

²¹ Dave, pa ava nunure? Pa ava valongore? Pa di ve bar avat tana papa ra vunapaina? Pa ava matoto tana papa ra e ba di ga vaki ra rakarakan a gunagunan tana?

²² Ia iat i ki arama liu ra maup kikil ra rakarakan a gunagunan, ma ra tarai ra pia dia da ra lavur kubau; i vuare ra bala na bakut da ra ubene, ma i pale da ra pal na mal ba da kiki tana;

²³ i vapar vue ra umana luluai; i kure ra umana tena varkurai ta ra gunagunan upi diat a da ra magit vakuku tuna.

²⁴ Maia, ba di kabur vaume diat, ba di kabur ing ika diat, ba ra vunapai diat i kabur okorina ka ta ra pia, i tulue ra vuvu tadav diat ma dia makuk, ma ra ragia i kap vue diat da ra mapina davai.

²⁵ Io, avat a valarue iau ma to ia, upi amir a vardada me? a Lia Kakit i biti.

²⁶ Avat a tadaraka, ma avat a gigira; to ia i ga vaki nam diat? I ben vaarike kadia kor ma i to diat; i vaiang tar ra iang i diat par tikatikai; ma tago i ngala tuna ra dekdekina, ma tago i ongor na kaia, pa ta tikai ta diat i rara.

²⁷ U Iakob ma u bula Israel, dave amur biti dari: Ra Luluai pa i nunure kaugu nga, ma kaugu God i tar nuk vue ra magit i takodo piragu?

²⁸ Dave, pa u nunure? Pa u valongore? God pa na mutu, ra Luluai, nina i ga vaki ra lavur ngungu na rakarakan a gunagunan, pa i bilua, ma pa i talatalangan; pa da nunure valar pa ra nuknukina.

²⁹ I tabatabar ra umana bilua ma ra niongor, ma i tul tar ra dekdek ta nina i malmalu.

³⁰ Maia, ra umana bul diat a malmalu ma diat a talatalangan, ma ra umana barmana diat a bura kakit,

³¹ ma diat dia nurnur tai ra Luluai na kalamana mulai ra dekdek i diat; diat a pururung urama liu iat da ra minigulai; diat a vutvut ma pa diat a talangan; diat a vanavana, ma pa na rabu ra paka i diat.

41

A titana na vamading kai God pire Israel

¹ Avat a lavur lolo, avat a ki mut ta ra luaina matagu; ma boina ba na kalamana mulai ra dekdek i ra umana vuna tarai; boina ba diat a maravai, ma namur diat a tata; boina ba dat a ki varurung upi ra varkurai.

² To ia i tar vatut tikai maro ra matana taur, nina i vanavana ma ra niuvia? I nur tar ra umana vuna tarai tana, ma i tul tar ia tana ba na kure ra umana king; i nur vue diat upi diat a da ra tobon ta ra luaina mata i kana pakat na vinarubu, ma da ra mapina davai ba ra vuvu i kapkap ia ta ra luaina mata i kana panak.

³ I korokorot diat, ma i murmur bulu kana nga, maia, ra nga ba ra kauna pa i ga rua ia boko.

⁴ To ia i vuna tana, ma to i ga pait ot pa ia, ma i ga oro pa ra umana taun tarai papa amana? Iau ra Luluai, ra luaina ma iau ki pire diat dia murmur bula, iau la Iat.

⁵ A umana lolo dia ga gire, ma dia ga burut; a umana langlangun na rakarakan a gunagunan dia ga gurua; dia ga vut, ma dia ga maravai.

⁶ Dia ga maravut vargilgiliane diat; ma diat par, tikitikai i ga ve turana: Una ongor!

⁷ Damana ra tena madaka ta ra davai i vargat ra tena madaka ta ra goled, ma nina i mal vaduldul ra magit ma ra akak i vargat ra tena tututuk, ma i biti ure ra magit di tun pakan guve ba i boina; ma i ing vake ma ra ot upi koko na takari.

⁸ Ma u Israel kaugu tultul, u Iakob nina ba iau tar pilak pa ia, nату i talaigu Abaraam;

⁹ u ba iau tar vatur vake u ta ra langlangun na rakarakan a gunagunan, ma iau tar oro pa u maro ra umana nguna, ma iau biti tam dari: U kaugu tultul, iau tar pilak pa u ma pa iau pilak vue u;

¹⁰ koko una burut, tago iau ki piram; koko una ururian, tago iau kaum God; ina vapidikat u; ina maravut u; ina vatur u ma ra limagu tuna nina i uvia.

¹¹ Ea, diat par ba dia kankanuane u, diat a ruva ma diat a purpuruan boko; diat ba ava vartoto ma diat, diat a da ra magit vakuku boko, ma diat a virua.

¹² Maia, diat ba ava varngangar ma diat, una ga tikan upi diat boko, ma pa una tikan tadav diat; diat ava varubu ma diat, diat a da ra magit vakuku, ma diat a mutu.

¹³ Tago iau ra Luluai kaum God ina vatur vake ra limam tuna, ma ina biti tam dari: Koko una burut, ina maravut u.

¹⁴ Koko avat a burut, u Iakob ra kalolo, ma avat ra tarai Israel; ina maravut avat, ra Luluai i biti, ma ra Lia Kakit kai Israel kaum tena valaun.

¹⁵ Ea, ina vaki u boko upi una da ra kakari di rama vue ra vit me, na mangi ra pal a ngiene

tana; una vana taun ra umana luana, ma una rua ngidangide diat, ma una poko ngidangide ra umana ilil da ra kunai.

¹⁶ Una tep diat, ma ra vuvu na kap vue diat, ma ra vuvu na bata na imimire diat; ma una gugu tai ra Luluai, ma una langlang tai ra Lia Kakit kai Israel.

¹⁷ A umana luveana ma diat dia ki na niiba dia tikan upi ra tava, ma pa ta na, ma ra karamea i diat i mage tuna, tago dia mar; iau ra Luluai ina torom ta diat, iau ra God kai Israel pa ina vung vue diat.

¹⁸ Ina vatavit vaarike ra umana tava alir ta ra lavur luana dia bil, ma ina kal ra umana kivu livuan ta ra umana male: ina pukue ra bil upi na da ra lum na tava, ma ra pia mage na da ra umana mata na tava ka.

¹⁹ Ina vaume ra tagatagal ta ra bil, ma ra davai akasia, ma ra iluga, ma ra oliva; ina kalie ra iara, ma ra tuvoro, ma ra bukubuk varurung;

²⁰ upi diat a gire, ma diat a nunure, ma diat a nuk pa ia, ma diat a matoto varurung, ba ra lima i ra Luluai i tar pait go, ma ra Lia Kakit kai Israel i tar vaki ia.

A Luluai i kulume ra umana god vavaongo

²¹ A Luluai i biti: Avat a vaarike ra magit da vartoto tana; ma ra King kai Iakob i biti: Avat a vaarike ra umana dekdek na vuna ava nuk tadav diat.

²² Boina diat a agur pa diat, upi diat a ve tar ra magit ta dat ba na vana rikai namur; avat a vaarike ra umana magit amana tana ba a umana ava, upi avet a nuk pa diat, ma upi avet a nunure

ra mutuai diat; ba kan avat a vaarike ta umana magit ta vevet ba da pait ia namur.

²³ Avat a varvai ure ra umana magit ba diat a vana rikai boko; upi avet a nunure ba avat a umana god; maia, avat a pait ra boina, ba kan avat a pait ra kaina, upi avet a ururian, ma avet par avet a gire.

²⁴ Ea, avat a umana god vakuku, ma kavava papalum bula a magit vakuku; ma nina i pilak pa avat, a bilak na tutana nam.

²⁵ Iau tar vatut tikai maro ra papar a labur, ma i tar vut; ta tikai ta ra vanavana rikai kai ra keake, ma i lotu ta ra iangigu; ma na rua taun ra umana luluai da di rua taun ra pikai, ma da ra tena pait la na pia i ruarua taun ra pia petpetep.

²⁶ To ia i ga varvai tana amana ra vunapaina, upi da nunure? Ma to ia i varvai lua tana, upi da biti ba i tar takodo? Pa ta na ati ba i varvai tana, maia, pa ta na ati ba na vaarike, maia, pa ta na ati ba na valongore kavava tinata.

²⁷ Ina ve value Sion dari: Gire diat! Ma ina tulue ta tikai tadav Ierusalem ba na kap ra bo na varvai.

²⁸ Ma ba iau gigira, pa ta na ati; ma pa ta tena varvateten i ki pire diat upi na torom ma ra tinata ba da tir ia.

²⁹ Ea, diat par kadia papalum i da ra magit vakuku, ma pa i topa ta magit; kadia lavur tabalar a umana vaongo ma ra magit na purpuruan.

42

A tultul kai ra Luluai

¹ Gire kaugu tultul, nina ba iau vatur maravut ia; kaugu viviliai, nina ba ra balagu i gugu tana;

iau tar vaki ra Tulungeagu tana; na vaarike ra varkurai takodo ta ra lavur Tematana.

² Pa na kukula, ma pa na vangala ra nilaina, ma pa da valongore ra nilaina na nga.

³ Pa na pit bubur ra vuvur i talikun, ma pa na pun ra vinau na lamp i mi boko; na vaarike vadovot ra takodo na varkurai.

⁴ Pa na talangan, ma pa na bilua, tuk tar ta ra bung ba i tar vaki ra takodo na varkurai ta ra gunagunan; ma ra umana lolo na ta diat a ki pa kana tinata na varkurai.

⁵ A Luluai God, nina i ga vaki ra bala na bakut ma i ga vuare, nina i vatavua ra pia ma ra lavur magit i tur tana, nina i tul tar ra vuvu na nilaun ta ra tarai dia ki tana ma ra tulungen ta diat dia vanavana tana, i biti dari:

⁶ Iau ra Luluai iau tar oro pa u ta ra mangamangan takodo, ma ina vatur vake ra limam, ma ina balaure vake u, ma ina tul tar u ba u ra kunubu pire ra tarai ma ra kapa pire ra umana Tematana,

⁷ upi una vakapa ra mata i diat dia pula, upi una pala vue diat di ga banu bat diat, ma upi una ben vaarike diat dia ki ta ra bobotoi kan ra pal na banubat.

⁸ Iau ra Luluai, go ra iangigu; ma pa ina nur vue kaugu minamar upi kai ta tikai, ma ra umana tabataba pa diat a vatur vake kaugu pite varpa.

⁹ Ea, nam ra umana magit ba di ga varvai lua tana, di tar pait ot pa diat, ma ra umana kalamana magit go iau varvai tana; ba pa dia arikai boko ina ve avat i tana.

Da pite pa ra Luluai ure kana ngala na varvalaun

¹⁰ Avat a kaile ra kalamana kakailai tadav ra Luluai, ma avat a pite pa ia ta ra langlangun na rakarakan a gunagunan, avat ba ava vanavana ra ul a ta, ma ra lavur mangamangana dia ki ra bala na ta, ma ra umana lolo, ma ra tarai dia ki ta diat.

¹¹ A pupui ma ra lavur pia na pal tana diat a tak ra ngie i diat, a umana gunan ba ra tarai Kedar dia ki tana; boina ba ra tarai Sela diat a kakailai, boina ba diat a ngenge ba marama ra ul a luana.

¹² Boina ba diat a tul tar ra variru tadav ra Luluai, ma diat a pite pa ia ta ra lavur lolo na ta.

¹³ A Luluai na vana rikai da ra lebe; na vararak da ra tena vinarubu; na kukula, maia, na manga ngenge; na ongor bat kana lavur ebar.

¹⁴ Mangoro na bung iau tar ki mut, iau tar ngo ma iau tar kure bat iau; ma go ina kukula da ra vavina i kakava; ina tungatunga ma ina nguangua bula.

¹⁵ Ina li ra lavur luana ma ra lavur ilil, ma ina rang kadia lavur davai; ma ina pukue ra lavur tava alir upi diat a umana lolo, ma ina rang vamama ra umana lum.

¹⁶ Ma ina ben pa ra umana pula ta ra nga dia ngulngul tana, ma ina agure pa diat ta ra nga ba dia tuptup tana; a bobotoi na kapa ta ra luaina mata i diat, ma ra lavur pakapakana ba dia gegagege diat a do. Go ra lavur magit ina pait ia, ma pa ina vana balakane diat.

¹⁷ Diat dia nurnur ta ra lavur tabataba, ma dia biti ta ra umana tabalar nina di ga tun mal diat, Avat kaveve umana god, diat a takap boko, ma diat a vavirvir.

Israel i mama kap ra bo na minatoto ta ra

varvapagumanenai

¹⁸ Avat a umana vaut, avat a valongore, ma avat a umana pula, avat a lingan uti upi avat a gire.

¹⁹ To ia bula i pula da kaugu tultul? Ba to ia bula i vaut da kaugu vilavilau, nina iau ga tulue? To ia bula i pula da nina ba amir talaina me, ma to ia i pula da ra tultul kai ra Luluai?

²⁰ U gire mangoro na magit, ma pa u nuk pa diat; a talingana i kapa, ma pa i valavalongor.

²¹ Ure kana mangamangana takodo, ra Luluai i tar vangala pa ra tinata na varkurai upi na rararang.

²² Ma go ra tarai, a tarai ba di tar long kadia tabarikik, ma di tar ra pa ia; di tar kun diat par ta ra umana tung, ma di ive diat ta ra umana pal na banubat. Di ra pa diat, ma pa ta na ba na valaun diat, dia da ra magit na vurbil, ma pa ta na i biti: Una vamule.

²³ To ia ta vavat ba na valongore go? To ia na valongore ma na kapupi ia ure ra umana kilala namur?

²⁴ To ia i ga tul tar ia ba da ra pa Iakob, ma to ia i ga tul tar Israel ta ra umana tena nilong? Vakir ra Luluai i ga pait ia laka? Ia nam nina da ga pait ra varpam ta ra luaina matana, ma pa dia ga mur kana lavur nga, ma pa dia ga torom ta kana lavur vartovo.

²⁵ Kari i lolonge ra karangap i kana kankan taun ia, ma ra dekdek na vinarubu; ma i vautunge rit ia, ma pa i nunure; ma i birao tana, ma pa i nuk pa ia.

A Luluai ia ra kopono Tena Valaun

¹ Ma go ra Luluai nina i ga vaki u Iakob, ma i ga pip guve u Israel, i biti dari: Koko una burut, tago iau tar kul valaun u; iau tar oro pa u ma ra iangim, u kaugu.

² Ba u bolo ta ra tava, dor; ma ba u bolo lake ra umana tava alir, pa diat a vana taun u; ba u vanavana livuan ta ra iap, pa una dodo, ma ra iap pa na vaimur u.

³ Tago iau ra Luluai kaum God, a Lia Kakit kai Israel kaum tena valaun; iau tar tul tar Aigipto ma Etiopia ma Seba, upi dital ra varkul ure u.

⁴ Tago u tar ngatngat ta ra luaina matagu, ma iau tar ru u ma iau tar mari u, kari ina kul kia u ma ra tarai, ma ina tul tar ra umana vuna tarai ure kaum nilaun.

⁵ Koko una burut, tago ina maravut u; ina agur pa ra umana natum maro ra papar a taur, ma ina varurue avat maro ra papar a taoai;

⁶ ina biti ta ra papar a labur: Uti; ma ta ra papar a taubar: Koko u kamala; una agur pa ra umana natugu, a umana tutana, maro vailik, ma ra umana natugu, a umana vavina, maro ra langun na rakarakan a gunagunan,

⁷ diat par ba dia kap ra iangigu, ma ba iau tar vaki diat upi kaugu minamar; iau tar pip guve diat, maia, iau tar pait diat.

⁸ Da ben vaarike ra umana pula, diat ba ra kiau na mata i diat i ki, ma ra umana vaut ba ra talinga i diat i ki.

⁹ Boina ba ra umana Tematana par diat a vana varurung, ma ra umana vuna tarai diat a kivung; to ia ta diat na varvai ure ra dari, ma na vaarike ra

umana magit amana tana pire dat? Boina ba diat a agur pa kadia lavur tena varvai kapa, upi diat a tata bat ra vartakun; ba upi diat a valongore, ma diat a biti ba i dovot.

¹⁰ Avat kaugu umana tena varvai, ra Luluai i biti, ma kaugu tultul ba iau ga pilak pa ia; upi avat a nunure, ma avat a kapupi iau, ma upi na kapa ra nuknuk i vavat ba iau God Iat; pa ta god i lua tagu, ma pa ta na ba na mur iau.

¹¹ Iau Iat, iau ra Luluai, ma pa ta tena valaun mulai.

¹² Iau tar varvai, ma iau tar varvalaun, ma iau tar vavaarikai, ba pa ta enana god i ga ki livuan ta vavat; kari avat kaugu umana tena varvai, ra Luluai i biti, ma iau God.

¹³ Maia, papa gori iau God Iat; ma pa ta na ba na lop kan ra limagu; ina papalum, ma to ia na pukue mule?

¹⁴ A Luluai kavava tena valaun, ra Lia Kakit kai Israel, i biti dari: Iau tar vartuluai uro Babilon ure avat, ma ina ung pa diat par, ra umana te Kaldea bula, ta ra lavur parau dia gugu tana, ma diat a da ra tarai ba dia takatakap.

¹⁵ Iau ra Luluai, kavava Lia Kakit, a Tena Vavaki kai Israel, kavava King.

¹⁶ I dari ra tinata kai ra Luluai, nina i pait ra nga ta ra ul a ta, ma ra pal a nga ta ra al na ta,

¹⁷ nina i agure vaarike ra kiki na vinavana ma ra os, ra loko na tarai na vinarubu ma ra dekdek na vargal; dia va varurung ra pia, ma pa diat a tut mulai; dia tar mutu, dia tar mat da ra birao ta ra vinau na lamp:

18 Koko avat a nuk pa ra lavur magit lua, ma koko avat a kapupi ra lavur magit amana tana.

19 Ea, ina pait ra kalamana magit; go na tavua rikai; dave, pa avat a nunure bar? Ina mal ra nga ta ra pupui, ma ina vatavit vaarike ra umana tava alir ta ra bil.

20 A umana leing ra pupui diat a ru iau, a umana kuabar na pap ma ra umana murup, tago iau vaki ra polo ta ra pupui, ma ra tava alir ta ra bil, upi ina vamomo kaugu tarai, kaugu lavur viviliai,

21 a tarai ba iau ga pait diat upi diat kaugu, upi diat a pite pa iau.

22 Ma pa u lotu tadav iau, Iakob, ma u milamila tagu Israel.

23 Pa u tul tar nina ra umana vavaguai ik tagu, nina ba u tuntun tar diat; ma pa u ru iau ma kaum lavur tinabar. Pa iau vo pa ra lavur vartabar tam, ma pa iau vatalanguane u ma ra tunutun na bulit i ang na katkat.

24 Pa u kul ra tup upi kaugu, ma pa u vauviana ia.u ma.ra bira ta kaum lavur tinabar; u tar vabalaguan ika iau ma kaum lavur nirara, ma u tar vatalanguan iau ma kaum lavur kaina mangamangana.

25 Iau Iat, iau pun vue kaum lavur varpam ure ra iangigu iat, ma pa ina nuk pa mule kaum lavur kaina mangamangana.

26 Una vanuk tar ia tagu, dor a vartoto varurung; una vaarike kaum magit, upi una tur langalanga tana.

27 Tamam lualua i ga rara, kaum umana tena maramaravut dia ga piam vue iau.

28 Kari ina vabilak ra umana luluai na pal i

gomgom, ma Iakob na da ra magit i bilak, ma Israel na da ra magit na varvul.

44

A Luluai ia ra kopono God

¹ Io, Iakob kaugu tultul, go una valongore; ma u bula Israel, kaugu viviliai;

² A Luluai nina i ga pait u, ma i ga mal pa u ta ra tatal na bul, ma i mainge na maravut u, i biti dari: U Iakob kaugu tultul, koko una burut; damana u bula Iesurun, u ba iau tar pilak pa u.

³ Tago ina lingire ra tava taun ra gunan i mar, ma ra tava na alir ta ra pia i mage. Ina lolonge ra Tulungeagu taun ra lavur bul mur tam, ma kaugu varvadoan taun ra umana natum;

⁴ ma diat a tavua rikai livuan ta ra kunai, da ra iara ta ra papar a tava alir.

⁵ Tikai na biti: Iau kai ra Luluai; ma ta ra tikai na kale ra iang i Iakob; ta ra tikai mulai na tutumu ta ra limana ba ia kai ra Luluai, ma na kap bula ra iang i Israel.

⁶ A Luluai, ra King kai Israel ma kana tena valaun, ra Luluai kai ra lavur kor, i biti dari: Iau ra luaina ma iau ra mutuaina; ma pa ta god mulai.

⁷ Ma to ia na vavaarikai da iau? Boina na varvai tana, ma na mal pa ia ure iau, tago iau ga vaki tika na vuna tarai amana tana; ma boina diat a vaarike ra lavur magit diat a vut boko ma ba da pait ia boko.

⁸ Koko avat a burut, ma koko avat a ururian; dave, pa iau ga varvai piram amana tana, ma pa iau ga vaarike bar? Ma avat kaugu umana tena

varvai. Dave, ta tika na god mulai i ki? Pata, pa ta vat ki; pa iau nunure ta na.

A nilotu tadav ra tabataba ia ra tuptup na mangamangana

⁹ Diat dia taba ra umana tabataba, a tarai vakuku diat, ma kadia lavur vakak na magit pa dia topa ta magit; ma kadia lavur tena varvai iat pa dia gigira ma pa dia matoto, upi diat a vavirvir ika.

¹⁰ To ia i tar mal pa tika na god, ma to ia i tar tun mal ra tabalar ba pa i topa ta magit?

¹¹ Ea, a umana talaina par diat a vavirvir, ma diat dia papalum tana a tarai ka diat; boina ba diat a ki varurung par, boina diat a tur; diat a burut, diat a ruva varurung.

¹² A tena madaka ta ra palariam i pait ra pem, ma i tun ia ta ra lakit, ma i tutut ia ma ra tututuk, ma i palum ia ma ra ongor na limana; maia, i mulmulum ma ra dekdekina i panie; pa i mome ta tava ma i bilua.

¹³ A tena madaka ta ra davai i vung ra valavalar, i tumu vakilang ia ma ra pen, i ka ia ma ra pelen, i vakilang ia ma ra kompas, ma i pait vardadane ma ra tutana i potar ra pakana, upi na ki na pal.

¹⁴ I tagi ra tagatagal, ma i pilak pa ta iting ba ta iban, ma i balasure vapadikat tika na davai ta ra pupui; i vaume ra iara, ma ra bata i vatavua.

¹⁵ Io, i topa ra iap kai ra tarai; ma tika na tutana i vatur vake ta pakana ma i madir tana; maia, i vautrege, ma i tun ra gem me; maia, ma i pait ra god me, i lotu tadav ia; i pait ra tabataba me, ma i va timtimum pirana.

¹⁶ A ngungu tana i vaulung ra iap me; ta ra ngungu i en ra kirip tana, i rang ra viono vavaguai tana, ma i maur tana; maia, i manmadir ma i biti: I boina, iau tar lagar; iau tar gire ra iap;

¹⁷ ma nam i ki valili i pait tika na god me, kana tabataba; i bura timtibum tadav ia, ma i lotu, ma i araring pirana, ma i biti: Una valaun iau, tago u kaugu god.

¹⁸ Pa dia nunure, ma pa dia nuk pa ia; tago i tar vapula bat ra kiau na mata i diat upi koko diat a gigira, ma ra bala i diat upi koko diat a matoto.

¹⁹ Ma pa ta na i nuk pa ia, ma pa dia kabinana ma pa i kapa ra nuknuk i diat upi diat a biti dari: A ngungu tana iau tar vaulung ra iap me; maia, iau tar tun ra gem ta ra lakit tana; iau tar rang ra kirip, ma iau tar en ia; ma ina pait vang ra magit i milmilikan ma ra ibana? Dave, ina bura timtibum bar tadav ra ngungu davai?

²⁰ I en ra kabu; di tar tuam pa ra nuknukina, ma ra nuknukina i varara, damana pa i valaun valar pa mule, ma pa i biti: Dave, a vaongo nam i tur ta ra limagu tuna, laka?

A Luluai ia ra Tena Valaun kai Israel

²¹ Iakob, una nuk pa go ra lavur magit; ma u Israel bula, tago u kaugu tultul; iau tar vaki u, u kaugu tultul; u Israel, pa ina valubane u.

²² Iau tar vapanie vue kaum lavur varpiam da ra vual, ma kaum kaina mangamangana da ra bakut; una lilikon piragu, tago iau tar valaun u.

²³ U ra bala na bakut una kakailai, tago ra Luluai i tar pait ia; u ra vunapai ra rakarakan a gunagunan una ngenge; avat a umana lualuana,

a pupui ma ra lavur davai par tana, avat a taorong ma ra kakailai, tago ra Luluai i tar valaun pa Iakob, ma i mamar tai Israel.

²⁴ A Luluai kaum tena valaun, ma nina i ga mal pa u ba u ki boko ta ra tatal na bul, i biti dari: Iau ra Luluai, iau pait ra lavur magit; iau kaka iau pale ra bala na bakut, ma iau vuare ra gunagunan; to ia mulai ba amir me?

²⁵ Nina i ga tur bat ra lavur vakilang kai ra umana tena vaongo, ma i vabuabua ra umana tena papait; nina i pukue vatalil ra umana tena kabinana, ma i pukue kadia kabinana upi na da ra papaua;

²⁶ nina i vapidikat ra tinata kana tultul i tatike, ma i pait ot pa ra nuknuk i kana umana tultul; nina i biti ure Ierusalem dari: A tarai diat a kiki mulai tana; ma ure ra umana pia na pal Iuda ba: Da pait diat, ma ina vatur mule ra umana gunan di ga li vue diat i tana;

²⁷ nina i biti ta ra marumian: Una mama, ma ina rang vamama kaum umana tava alir;

²⁸ nina i biti ure Kores ba: Kaugu tena varbalaurai, ma na pait ot pa ra lavur magit iau mainge; maia, i biti ure Ierusalem ba: Da pait vatur ia mulai, ma da vung ra vunapai ra pal na vartabar.

45

A tiniba pire Kores

¹ A Luluai i biti tai Kores, nina i ga ku ia, nina ba iau tar vatur vake ra limana tuna upi ina vamolo ra umana vuna gunan tana ma ina pala vue ra vipit kai ra umana king, upi ina papa are

ra umana mataniolo ta ra luaina matana, ma pa da banu bat ra umana matakilalat, dari:

² Ina lualua tam, ma ina kal pa ra lavur gunan dia buabuana upi diat a tamataman; ina tumak bubur ra umana banbanu na palariam gobol, ma ina bubur kutu ra umana babat na palariam;

³ ma ina tul tar ra lavur ngatngat na magit tam ba di ga ive, ma ra peal tabarikik di ga vapidik ia, upi una nunure ba iau ra Luluai, nina i ting pa u ma ra iangim, a God kai Israel iat.

⁴ Ure Iakob kaugu tultul, ma ure Israel kaugu viviliai, iau tar oro pa u ma ra iangim; ma iau tar vaiang tar tika na iangim bula, ma a dovot pa u ga nunure iau.

⁵ Iau ra Luluai, ma pa ta na mulai; pa ta god mulai ba amir a ki varurung me; ina vi pit u, ma a dovotina pa u ga nunure iau;

⁶ upi diat a nunure ba pa ta na mulai maro ra papar a keake i vana rikai tana tuk tar ta ra papar i kuba. tana; iau ra Luluai, ma pa ta na mulai.

⁷ Iau pait ra kapa ma iau vuna ta ra kokodo; iau pait ra malmal ma iau vuna ta ra magit i varmonong; iau ra Luluai, iau pait go ra lavur magit.

A Luluai a tena vavaki

⁸ Avat a lavur bakut avat a ririmi marama, ma boina ba ra bata na mangamangana takodo na bura marama liu; boina ba ra pia na panganga upi na tavua rikai ra valavalaun ma ra mangamangana takodo bula; iau ra Luluai iau ga pait ia.

⁹ A tutana ba dir varngangar ma nina i ga pait ia na kaina! A ngungu la pire ra umana ngungu

la na pia! Dave, ra pia petpetep na biti tai nina i palum ia dari: Ava u pait ia? Ba kaum papalum na biti vang dari: Pa ta limana?

¹⁰ Na kaina pire nina i biti tai tamana: Ava u vangala? ma tai ra vavina: Ava u kava vaarike?

¹¹ A Luluai ra Lia Kakit kai Israel ma kana Tena Vavaki i biti dari: Avat a tir iau ure ra umana magit ba da pait diat namur; avat a vartuluai piragu ure ra umana natugu ma ure ra kau na limagu.

¹² Iau tar pait ra rakarakan a gunagunan, ma iau tar vaki ra tarai tana; a limagu iat i tar vuare ra bala na bakut, ma iau vartuluai ure ra kor tana.

¹³ Iau tar vaki ia ma ra mangamangana takodo, ma ina pait kodo kana lavur nga; ia iat na pait kaugu pia na pal, ma na pala vue kaugu tarai di ga kinim vavilavilau diat, ma vakir ure ra varkul ba ure ra vapuak, ra Luluai kai ra lavur kor i biti.

¹⁴ A Luluai i biti dari: A papalum kai Aigipto, ma ra tabarikik kai Etiopia, ma ra tarai Sabea, a umana lolovina tutana, diat a pot piram, ma kaum boko diat; diat a murmur u; da ga vi diat ma ra vinau na palariam, ma diat a vana piram, ma diat a bura timtimum piram; diat a lul u, ma diat a biti dari: A tuna, God i ki piram, ma pa ta na mulai, pa ta god mulai.

¹⁵ A dovotina u God u ki ivai, u ra God kai Israel, ra Tena Valaun.

¹⁶ Diat dia pait ra umana tabalar diat a vavirvir, maia, diat a purpuruan, diat par; ma diat a vana ma ra purpuruan par.

¹⁷ Ma ra Luluai na valaun Israel ma ra varvalaun kum; pa avat a vavirvir ma pa avat a purpuruan gori ma vatikai namur.

18 Tago ra Luluai, nina i ga vaki. ra bala na bakut, ia God; i ga pait ra gunagunan ma i ga mal pa ia; i vatur ia vakir upi na uliran, i ga pait ia upi ra tarai diat a ki tana; ra Luluai i biti: Iau ra Luluai, ma pa ta na mulai.

19 Pa iau tata ivai, ta ra pakana gunan i bobotoi; pa iau ga biti tai ra umana natu i Iakob: Avat a tikan upi iau ta ra pakana i uliran; iau ra Luluai iau vatavatang ra tinata i takodo, ma iau varvarvai ta ra magit i dovot.

A umana tabalar kal Babilon ma ra Luluai

20 Avat a vana varurung, ma avat a vana uti, avat a maravai par, avat a umana Tematana ba ava tar pila; diat dia kapkap ra tabataba na davai pa dia matoto, ma damana bula diat dia araring tadav ra god ba pa i tale ra varvalaun.

21 Avat a varvai, ma avat a vaarike; maia, diat a pirpir varurung; to ia i ga vaarike go papa ania? To ia i ga varvai amana tana? Vakir iau ra Luluai iau ga pait ia laka? Ma pa ta god mulai, iau kaka; iau a takodo na God, ma ra tena valaun bula, ma pa ta na mulai.

22 Avat a lavur langlangun na rakarakan a gunaunan, avat a lingan upi iau, ma avat a laun; tago iau God, ma pa ta na mulai.

23 Iau tar vavalima tagu iat mulai, a tinata i tar irop kan ra ngiegu ma ra mangamangana takodo, ma pa na lilikun mulai, ba ra lavur malmalikun na keke diat a talikun tadav iau, ma ra kamea i ra tarai par diat a vavalima tagu.

24 Ma da biti ure iau dari: Tai ra Luluai iat iau vatur ra mangamangana takodo ma ra niongor!

Ma ra tarai diat a tadav ia, ma diat par dia ga kankanuane diat a vavirvir.

²⁵ Tai ra Luluai ra umana natu i Israel par diat a uvuvia, ma diat a langlang tana.

46

¹ Bel i va timtibum, Nebo i tur rururu; kadia lavur tabalar dia tar puak tar diat ta ra tamuru i ra umana vavaguai, ma ra tamuru i ra umana bulumakau; a lavur magit ba ava kap diat vurvurbit dia da ra mamat na kinakap, a umana vavaguai dia kap vurot ma dia talangan tana.

² Dia tur rururu, ma dia va timtibum varurung; dia mama vung vue ra kinakap, ma diat iat dia tar ki na vilavilau.

³ Avat a valongore iau, avat ta ra kuba i Iakob, ma avat ra ibaiba par ta ra kuba i Israel, avat ba iau ga puak pa avat papa ra bung di ga kava avat i tana, ma papa ra bung ava ki boko ta ra tatal na bul;

⁴ ma tuk tar ta ra bung ava ngeo tana, pa iau enana, ma ba i kua ra ulu i vavat ina puak pa avat boko; iau tar pait ia ma ina pupuak boko; maia, ina pupuak ma ina valavalaun.

⁵ Avat a valarue amir ma to ia? Ma avat a varogopane amir ma to ia, ma avat a gire vardadane amir upi amir a varogop ma to ia?

⁶ Diat ba dia lingire ra goled kan ra popopoi, ma dia valar ra silva ma ra valavalar na mamat, dia tokom ra tena madaka ta ra goled, ma i pait tika na god me; dia bura timtibum, ma dia lotu.

⁷ Dia puak pa ia ta ra ul a vara i diat, ma dia kip ia, ma dia vatur ia ta kana turtur, ma i tur; ma pa na takari kan kana turtur; maia, ba tikai i kail ia i

dekdek upi na vatorome, ma pa i valaun valar pa ia kan ra magit i monong ia.

⁸ Avat a nuk pa go, ma avat a tur padikat da ra tarai; avat a kodop pa mule, avat a umana tena varpam.

⁹ Avat a nuk pa ra lavur magit lualua, a lavur magit amana tana, tago iau God, ma pa ta na mulai; iau God, ma pa ta na mulai ba amir varogop me;

¹⁰ iau vatang ra mutuaina amana ta ra tur-paina, ma iau varvai ania ta ra magit ba da pait ia namur boko; iau biti: A nuknukigu na tur, ma ina pait valar pa ra lavur magit ba iau mainge;

¹¹ iau oro pa ra beo, a lup virua, maro ra matana taur, ra tutana ba iau ga pilak pa ia maro ra gunan vailik; maia, iau tar tatike, ma ina pait ot pa ia bula; iau tar kure, ma ina mal pa ia.

¹² Avat i pue ngangar ra bala i vavat, avat ava ki vailik kan ra mangamangana takodo, avat a valongore iau:

¹³ Ina kari kaugu mangamangana takodo upi na ki maravai, pa na tur vailik, ma kaugu valavalaun pa na vavabing; ma ina tul tar kaugu valavalaun tai Sion, ure Israel kaugu minamar.

47

A varkurai ure Babilon

¹ Una kuba, Babilon, a inip na vavina, ma una ki ra pia; una ki ra pia ma koko ta ra kiki na king, u natu i ra tarai Kaldea, a vavina; tago pa da vatang mule u ba ra lagarina ma ra valilingina.

² Una vatur ra vat na uduudu, ma una udu ra kon; una tak vue kaum mal na turturup, una ule

vue ra lolovina mal, una pala vue ra mal na keke, ma una tinur bolo ta ra tava alir!

³ Da pala vue kaum lavur mal, maia, da gire boko ra pakam tuna; ina varobo, ma pa ina mari ta tikai.

⁴ Kada tena valaun, a iangina ra Luluai kai ra lavur kor, a Lia Kakit kai Israel.

⁵ Natu i ra tarai Kaldea, a vavina, una ki mut, ma una parau, tago pa da vatang mule u ba ra tadar na vavina nina i kure ra umana gunan.

⁶ Iau ga kankanuane kaugu tarai, iau ga vabilak kaugu tiniba, ma iau ga tul tar diat ta ra limam; ma pa u ga mari diat, ma u ga vung ra mamat na kip ta ra ul a vara i ra umana kua.

⁷ Ma u ga biti: Iau a tadar na vavina tukum; damana pa u ga nuk pa go ra umana magit, ma pa u ga kodop ra mutuaina tana.

⁸ Io, i boina ba una valongore go, u a lagarina, ma u ba u ki vakuku, ma u biti ta ra balam: Iau kakika, ma pa ta na mulai; pa ina ki da ra ua na vavina, ma ra umana natugu pa diat a mat kan iau;

⁹ ma go ra ura magit dir a tadav vakaian u ta ra kopono bung, a umana natum diat a mat, ma una ga ki da ra ua na vavina; dir a tadav u, ma na tup u, ma kaum mangoro na mangamangana agagar ma kaum peal babat pa diat a topa ta magit.

¹⁰ Tago u tar nurnur ta kaum bilak na mangamangana; u ga biti: pa ta na i gire iau; kaum kabinana ma kaum minatoto dir tar tuam pa u; ma u ga biti ta ra balam dari: Iau ki, ma pa ta na mulai, iau kaka.

¹¹ Kari na tup u, ma i dekdek ba una papait bat ia; ma ra kaina magit na tadav u, ma i dekdek ba una tur bat ia; da li vakaian vue u, ma go pa u nunure.

¹² Io, una tur rikai ma kaum lavur papait ma kaum peal mangamangana agagar, nina ba u ga varvarvakai ma diat papa ra bung u ga bul tana; kan una boina tana, ba una uvia bar.

¹³ U tar mila ma ra peal tinata na varvateten; boina ba diat dia kabinana ta ra lavur tagul, diat dia bobobe diat, ma dia vatang ra magit ba na tadav u ta ra gaigai, diat a tur rikai, ma diat a valaun u kan ra lavur magit ba na tadav u!

¹⁴ Ea, diat a da ra togoloara, a iap na en vue diat, pa diat a tibuna valaun valar pa diat mulai kan ra dekdek na birao; pa na da ra lakit di manmadir tana, pa na da ra madiruan ta tikai i ki pirana.

¹⁵ Damana ra lavur magit u ga varvakai tana; diat ava ga bung ma diat papa ra kilala u ga bul tana, diat a vana tikatikai ta kana nga iat; ma pa ta na na ki piram upi na valaun u.

48

A tinata na propet ure ra umana kalamana magit

¹ Avat ta ra kuba i Iakob, nina di vaiang avat ba Israel, ma ava tar vana rikai ta ra tava Iuda, avat ba ava vavalima ta ra iang i ra Luluai, ma ava vatang ra iang i ra God kai Israel, ma ga pa i dovot ma pa i takodo, avat a valongore.

² Tago dia kap iang tai ra pia na pal i gomgom, ma dia ogoabut ta ra God kai Israel, nina ba ra iangina ra Luluai kai ra lavur kor.

³ A lavur magit lua iau ga varvai amana iat i tana; maia, dia ga irop kan ra ngiegu, ma iau ga vaarike diat; iau ga pait vakaian diat, ma dia tar ot.

⁴ Tago iau ga nunure ba u a karduk, ma ba ra inoam i da ra lolo na palariam, ma ra pal a matam i da ra palariam gobol,

⁵ kari iau tar ve u papa amana, ba pa di ga pait ia boko iau tar vaarike piram, upi koko una biti: Kaugu tabalar i ga pait diat, ma kaugu tabataba ba di ga taba ma kaugu kalavuar di ga tun mal pa ia i tar vartuluai tana.

⁶ U tar valongore; una gire go ra lavur magit; ma dave, pa avat a varvai tana? Iau vaarike ra umana kalamana magit ta vavat papa gori, a umana magit na pidik ba u ngulngul tana.

⁷ Di pait diat gori, ma vakir amana; ma lua pa u ga valongore diat, upi koko una biti dari: Ea, iau tar matoto ta diat.

⁸ Pata, pa u ga valongore, ma pa u ga nunure; maia, pa ania pa i ga kapa ra talingam, tago iau ga nunure ba u pait ra mangamangana vavagu, ma di tar vatang u ma ra tena varpiam papa ra bung di ga kava u tana.

⁹ Ina ngo boko ma ra kankan ure ra iangigu ma ina ngo kan u ma pa ina ubu vue u pi ra tarai diat a pite pa iau.

¹⁰ Gire, iau tar tun vagomgom u, ma vakir da di tun vagomgom ra silva; iau tar valar u ta ra ubu na kinadik.

¹¹ Ure iau iat, ure iau iat, ina pait ia; upi ra ava da vul ra iangigu? Ma pa ina tul tar kaugu minamar tai ta tikai.

A Luluai na valaun pa Israel

¹² Iakob, una valongore iau, ma u bula Israel nina ba iau ga ting pa u; iau Ia Iat; iau ra luaina, iau ra mutuaina bula.

¹³ Maia, ra limagu i ga vung ra vunapai ra rakarakan a gunagunan, ma ra limagu tuna i ga vuare ra bala na bakut; ba iau vartuluai pire dir, dir par dir tur rikai.

¹⁴ Avat a vana varurung, avat par, ma avat a valongore; to ia ta diat i tar varvai ta go ra lavur magit? Nina ba ra Luluai i tar mari ia na pait ra nuknukina ure Babilon, ma ra limana na taun ra tarai Kaldea.

¹⁵ Iau iat iau tar tata, maia, iau tar oro pa ia; iau tar agure pa ia, ma kana papalum na tavua.

¹⁶ Avat a maravai piragu, avat a valongore go; papa ania pa iau tata ivai; papa ra bung di ga pait ia iau ki; ma go ra Luluai God i tar tulue iau, amir ma ra Tulungeana.

¹⁷ A Luluai kaum tena valaun, ra Lia Kakit kai Israel, i biti dari: Iau ra Luluai kaum God, nina i tovo vamaroro u, nina i lua tam ta ra nga ba una vana tana.

¹⁸ Gala u ga torom ta kaugu lavur vartuluai, gala ra malmal pira na ga da ra tava alir, ma kaum mangamangana takodo na ga da ra bobol na ta;

¹⁹ a umana natum diat a gala peal da ra veo, ma ra umana bul mur tam da ra umana mumut ik tana; gala ra iangina pa na panie kan ra luaina matagu.

²⁰ Avat a irop kan Babilon, avat a vilau kan ra tarai Kaldea, avat a mugur vaarike, avat a varvai tana, avat a vatavatang ia, ma na tuk ta ra

mutuaina langun na gunagunan, avat a biti: ra Luluai i tar valaun kana tultul Iakob.

²¹ Ma pa dia ga mar ba i ga agure vurbolo diat ta ra bil; ia ga vatamtavit vaarike ra tava kan ra vat ki pi adiat; i ga pelegi ra vat ki ma ra tava i ga nanoro rikai tana.

²² A umana tena varpam pa ta malmal i ki pire diat, ra Luluai i biti.

49

A tultul kai ra Luluai na da ra kapa pire ra umana vuna gunan

¹ Avat a umana lolo, avat a valongore iau, ma avat bula ra tarai ava ki vailik: A Luluai i tar ting pa iau ba iau ga ki boko ta ra tatal na bul; ba iau ga ki ta ra bala i nagu i tar vatang ra iangigu;

² ma i al vamangi ra ngiegu upi na da ra, pakat i mangi, ma i vabakite iau ta ra malur na limana; ma i ge iau pi iau da ra pu i bagabagele, ma i balaure vake iau ta kana popopoi;

³ ma i biti tagu: U kaugu tultul, Israel, nina ba ina mamar tana.

⁴ Ma iau ga biti ka: Iau tar papalum vakuku, iau tar vole ra dekdekigu ma pa i topa ta magit; ma a dovotina ra Luluai na kure vatakodo iau, ma kaugu God na vabongon iau.

⁵ Ma go ra Luluai, nina i mal pa iau papa ra tatal na bul upi iau kana tultul, upi ina vatalil Iakob pirana, ma upi da varurue Israel pirana; (tago iau ruru ta ra mata i ra Luluai, ma kaugu God ia ra dekdekigu;)

⁶ maia, ra Luluai, i biti dari: A magit i ikilik ika ba una tultul piragu upi una vatur ra umana

vuna tarai Iakob, ma upi una agure vatalil diat ra tarai Israel ba di ga valaun diat; ina kabila tul tar u ba una vakapa ra umana Tematana, upi kaugu valavalaun na vana rikai tam tuk tar ta ra langlangun na rakarakan a gunagunan.

⁷ A Luluai, ra tena valaun kai Israel, ma kana Lia Kakit, i biti ta nina ra tarai dia piam vue, ta nina ba ra gunagunan par i milmilikuane, ta ra tultul kai ra umana tena varkurai, dari: A umana king diat a gire ma diat a tut, damana a umana ngalangala, ma diat a va timtibum; ure ra Luluai nina i dovot, ra Lia Kakit kai Israel, nina i ga pilak pa u.

A tinata na vamading upi da vatut mule Sion

⁸ A Luluai i biti dari: Iau tar torom tam ta ra bung ba i topa ia, ma ta ra bung na varvalaun iau tar maravut u; ma ina vale bat u, ma ina tul tar u pi u ra kunubu tadav ra tarai, upi una mal vatavua mule ra gunan, upi diat a vatur vake ra umana gunan dia lingling;

⁹ upi una biti ta diat di ga vi diat: Avat a irop; ma ta diat dia ki ra bobotoi: Avat a vana rikai. Diat a ian nangananga, ma ta ra lavur ul a luana vakuku diat a gire tadav ra magit na nian.

¹⁰ Pa diat a mulmulum, ma pa diat a mar; ra oao ma ra keake pa dir a rang diat; tago nina ba i mari diat na agure pa diat, ma na rap lue diat tar ta ra umana mata na tava.

¹¹ Ma ina mal kaugu lavur luana upi diat a vana tana, ma kaugu nga tur na tur rikai.

¹² Ea, go diat diat a pot maro vailik, ma nam diat maro ra papar a labur ma ra papar a taoai, ma ta ra na maro ra gunan Sinim.

¹³ U ra bala na bakut, una kakailai, ma u ra rakarakan a gunagunan, una gugu, ma avat a umana lualuana, avat a taorong ma ra kakailai; tago ra Luluai i tar vamaram kana tarai, ma na mari kana lavur biaui.

¹⁴ Ma Sion i ga biti: A Luluai i tatavur kan iau, ma ra Luluai i tar nuk vue iau.

¹⁵ Dave, a vavina na valubane vang natuna ba i vau ia, upi pa na mari ra bul ba i ga kava? A dovotina kan ra vaden diat a valubane, ma iau, pa ina valubane u.

¹⁶ Ea, iau tar koto tar ra iangim ta ra lapar a limagu, ma kaum liplip na vat i tur vatikai ta ra luaina matagu.

¹⁷ A umana natum dia kavie ra vinavana; diat dia ga li u, ma diat dia ga vakaina u, diat a takap kan u.

¹⁸ Una idaidok vurvurbit, ma una gigira; go diat par dia vana varurung, ma diat a tadav u. Da iau lalaun, ra Luluai i biti, una mong ma diat par da ma ra magit na minong, ma una vi pit ma diat, da ra taulai kalama, a vavina, i vi pit.

¹⁹ Tago, ure ra lavur gunan dia kapakapana ma dia lingling piram, ma kaum gunan ba di tar li ia, go diat a kor mat ma ra tarai, ma diat dia ga konokonom u diat a ki vailik.

²⁰ A umana bul ba u ga kava diat ta ra e na niligur diat a lul u boko dari: Pa ta maup ure iau ta go ra gunan, boina ba una tul tar ta gunan tagu ba na langalanga pi ina ki tana.

²¹ Ta nam ra bung una biti ta ra balam: Ia i ga kava go diat piragu, tago ra umana natugu dia tar rara kan iau, ma iau a biu, ma iau ki na vilavilau, ma iau tenten vurvurbit? Ma to ia i ga vangala

go diat? Ea, iau ga ki varkolono; go diat dia ga ki ave?

²² Ra Luluai God i biti dari: Ea, ina tulue ra limagu urama upi ra umana Tematana diat a gire, ma ina vatur kaugu vakilang ure ra tarai; ma diat a puak pa ra umana natum, a umana tutana, ta ra bongobongo i diat, ma diat a puak pa ra umana natum, a umana vavina, ta ra ul a vara i diat.

²³ Ma ra umana king diat a vamel u, ma kadia umana tadar na vavina diat a amane u; diat a va timtimum piram ma diat a dam vue ra tobon ta ra kakim; ma una nunure ba iau ra Luluai; ma diat dia nurnur tagu pa diat a vavirvir.

²⁴ Dave, da ra vue ra magit ra tena ongor i ga ra pa ia, ba da valangalanga ra umana vilavilau kai ra dekdek na luluai?

²⁵ Ma ra Luluai i biti: Maia, ra tarai ba ra tena ongor i ga kinim vavilavilau pa diat da tak vue diat kan ia, ma diat ba ra dekdek na tena vinarubu i ga vi diat da pala vue diat; tago avet a varngangar ma diat ba ava varngangar ma diat, ma ina valaun ra umana natum.

²⁶ Ma ina tabar diat dia arung bat u ma ra virua i diat iat, ma diat a longlong ma ra gapu i diat iat, da ma ra polo na vain i kalami; ma ra tarai par diat a nunure boko ba iau ra Luluai kaum tena valaun, ma nina i kul valaun u, ra Tena Ongor kai Iakob.

50

¹ A Luluai i biti dari: Akave ra buk na pala varbean, nina ba iau ga pala vue tina i vavat me? Ba nuve ta diat ba iau ga kakail pire diat i ga kul pa avat? Ea, di ga ivure avat ure kavava bilak

na mangamangana, ma di ga vue tina i vavat ure kavava lavur varpiam.

² Ta ra ava pa ta na i kiki ba iau ga pot? Ma dave pa ta na i torom ba iau ga oro? Dave, a limagu i ki pit ika, ma pa i pait valar pa ra varvalaun bar? Ba kan pa kaugu ta niongor upi ina varvalangalanga me? Ea, ta kaugu varboar i mama ra ta, ma iau rang ra umana tava alir upi dia da ra bil; a en tana i ang na kakaina, tago pa ta tava, ma i mat ma ra nimar.

³ Iau ule tar ra marutuna ta ra bala na bakt, ma iau tuba ma ra mal na tabun.

A tultul kai God i toratorom

⁴ A Luluai God i tar tul tar ra karamea i ra umana matotono tagu, upi na tale iau ba ina vargat nina i talangan ma ra tinata. Ta ra bungbung par i vangun iau ta ra malana, i vangun ra talingagu upi ina valongore da diat dia matoto.

⁵ A Luluai God i tar papa are ra talingagu, ma pa iau ga piam vue, ma pa iau ga vana likun kan ia.

⁶ Iau ga tul tar ra tamurugu ta diat dia kita iau, ma ra pagupagu na ngiegu ta diat dia rubat vue ra ivuna kabegu, ma pa iau ga ive ra matagu kan ra vavirvir ma ra nanami.

⁷ Tago ra Luluai God na maravut iau, kari pa iau purpuruan; kari ra matagu i da ra dekdek na vat, ma iau nunure ba pa ina vavirvir.

⁸ Nina ba na vaarike ba iau takodo i maravai; to ia i mainge ba dor a vartoto? Boina ba dor par dor a tur; to ia kaugu ebar? Boina ba na maravai piragu.

⁹ A Luluai God na maravut iau, to ia ba na kure vakaina iau? Ea, diat par diat a maulana da ra mal, a po na vui na en vue diat.

¹⁰ To ia ta vavat i ru ra Luluai, ma i toratorom ta ra nilai kana tultul? Nina i ki ta ra bobotoi ma pa kana ta kapa, boina ba na nurnur ta ra iang i ra Luluai, ma na tur bokon ta kana God.

¹¹ Ea, avat par ba ava valiting ra iap, ma ava vi pit ma ra vinau i birao: boina avat a vanavana.ta kavava birao na iap, ma limlivuan ta ra lavur ul ba ava tar vautunge. A limagu na pait go pire vavat; avat a va ma ra niligur.

51

A tinata ma varmaram pire Sion

¹ Avat a valongore iau, avat ba ava mur ra mangamangana takodo, avat ba ava tikitikan upi ra Luluai: Avat a gire upi ra vat ki nina di ga mut avat i tana, ma upi ra tung nina di ga kal avat i tana.

² Avat a lingan upi Abaraam tama i vavat, ma upi Sara nina i ga kava avat, tago ba i ga ki varkolono iau ga oro pa ia, ma iau ga vadoane, ma iau ga vapealane.

³ Tago ra Luluai i tar vamaram Sion; i tar vamaram kana lavur gunan dia lingling, ma i tar pait pukue kana bil upi na da Eden, ma kana bala na kunai upi na da ra uma kai ra Luluai; a gugu ma ra gina na kiki tana, a pite varpa bula ma ra kakailai.

⁴ Avat kaugu tarai, avat a kapupi iau; ma kaugu vuna gunan, una valongore iau; tago ra varkurai

na vana rikai tagu, ma kaugu vartuluai na ki da ra kapa pire ra lavur vuna tarai.

⁵ Kaugu niuvia i tar matata, ma kaugu varvalaun i tar vana rikai, ma ra limagu na kure ra lavur tarai; a umana takikil diat a ki pa iau, ma diat a nurnur ta ra limagu.

⁶ Avat a tadarake ra bakut, ma avat a gire ra gunan ta ra vavaina; tago ra bala na bakut na panie da ra mi, ma ra rakarakan a gunagunan na maulana da ra mal, ma diat dia ki tana diat a virua da ra umana ngatingat; ma kaugu valavalaun na ki tukum, ma pa da kure vue kaugu niuvia.

⁷ Avat ba ava nunure ra mangamangana takodo, a tarai ba kaugu varkurai i ki ta ra bala i vavat, avat a valongore iau; koko avat a burut ta ra varkulumai kai ra tarai, ma koko avat a ururian ta kadia varvul.

⁸ Tago ra po na vui na en vue diat da ra mal, ma ra pupuka na en diat da i en ra davai; ma kaugu niuvia na tur tukum, ma kaugu valavalaun na tur ta ra lavur tataun.

⁹ U ra lima i ra Luluai, una tavangun, una tavangun; una vavauluvai ma ra dekdekim; una tavangun da ania ta ra kilala amana iat. U nam, u ga kutu varbaiane Rab, ma u ga or ra ngala na vui, laka?

¹⁰ U nam ba u ga vamama ra ta, ra ta ta ra ngala na marumian; u nina u mal ra nga ta ra bala na ta upi diat di ga valaun diat dia tinur bolo tana, laka?

¹¹ Ma diat ba ra Luluai i kul valaun pa diat, diat a lilikun, ma diat a pot Sion ma ra kakailai; a gugu

tukum na ki ta ra ulu i diat; diat a vatur vake ra gugu ma ra gina, ma ra niligur ma ra niriri na takap.

¹² Iau iat nam ba i vango avat; to ia u ba una dadadar ure ra tarai, tago diat a mat, ma ure ra umana natu i ra tarai, tago diat a da ra vura boko,

¹³ ma u tar nuk valubane ra Luluai, nina i ga vaki u, nina i ga vuare ra bala na bakut, ma i ga vung ra vunapai ra rakarakan a gunagunan, ma u burut ta ra bungbung par ta ra kankan kai nina i arung bat u, ba i vaninara upi na vamutue u? Ma akave ra kankan kai nina i arung bat u?

¹⁴ I maravai ba nina i ki na vilavilau na langalanga; pa na virua, ma pa na kuba ta ra tung, ma pa na iba upi ra magit na nian.

¹⁵ Tago iau ra Luluai kaum God, nina i vaguaguan ra ta upi ra lavur bobol diat a roro, a iangigu ra Luluai kai ra lavur kor.

¹⁶ Ma iau tar vung kaugu tinata ta ra ngiem, ma iau turup u ma ra malur na limagu, upi ina vaki ra bala na bakut, ma upi ina vung ra vunapai ra rakarakan a gunagunan, ma ina ve Sion dari: Avat kaugu tarai.

¹⁷ Ierusalem, una tavangun, una tavangun, una tut, u ba ra lima i ra Luluai i tar vamomo u ma ra karangap i kana kankan; u tar momo ta ra la na pa lebalebe, ma u tar vapar ia.

¹⁸ Pa ta na ta diat par ra umana tutana ba i tar kava diat i rap lue, ma ta diat par ba i tar vangala diat pa ta na ba na vatur vake ra limana upi na ben ia.

¹⁹ Go ra ura magit dir ga tadav u; to ia na tangtangi ure u? A varli ma ra vinirua, a mulmu-

lum ma ra pakat na vinarubu; ma ina vamaram davatane u?

²⁰ Kaum lavur bul dia tar matmat, dia va ta ra lavur ngu na nga, da ra are ta ra ubene; ma i tup diat ra karangap i ra kankan kai ra Luluai ma ra varboar kai kaum God.

²¹ Io, u ra biaui, ma u ba u tar longlong ma vakir ma ra polo na vain, una valongore go:

²² Kaum Luluai, ra Luluai, ma kaum God, nina i tata maravut kana tarai, i biti dari: Ea, iau tar tak vue kan ra limam ra momamomo na pa lebalebe, ra la na kankan ba iau ga tul tar ia tam; pa una momo mulai tana;

²³ ma ina tul tar ia ta ra lima i diat dia vakadik u, nina dia tar biti tam dari: Una va timtibum, upi avet a rua taun u; ma ra tamurum i ga da ra pia, ma da ra pal a nga, ure diat dia vanavana tana.

52

God na valaun pa Sion kan ra kini na vilavilau

¹ Sion, una tavangun, una tavangun, una vavauluvai ma ra dekdekim; u Ierusalem, ra pia na pal i gomgom, una mal ma kaum mal na minong, tago papa gori pa ta tutana vakuku ma pa ta bilingiran na olo mulai piram.

² Una timar vue ra tobon kan u, Ierusalem, una tut ma una ki; una pala vue ra vivi kan ra inoam, natu i Sion, a vavina, u ba di ga kinim vavilavilau u.

³ Tago ra Luluai i biti dari: Ba di ga ivure avat pa di ga vatur vake ta magit i tana; ma damana da valaun avat, ma pa da pa avat.

⁴ Tago ra Luluai God i biti dari: Amana kaugu tarai dia ga vana ur Aigipto upi diat a ki na vaira

abara; ma ra te Asiria i ga arung bat diat ma pa ta vuna.

⁵ Io, ra Luluai i biti, ava ina pait ia ta go, tago di ben vakuku vue kaugu tarai? Diat dia kure diat dia kukukula, ra Luluai i biti, ma di vul vatikene ra iangigu ta ra bungbung par.

⁶ Kari kaugu tarai diat a matoto ta ra iangigu; kari diat a nunure ta nam ra bung ba iau iat iau tata; ea, iau go kari.

⁷ I ti mamar tuna ta ra lualuana ra kau i nina i kap ra bo na varvai, ma i varvai ure ra malmal, i ti mamar tuna ra kau i nina i kap ra bo na tinata ure ra magit i kat, ma i vaarike ra varvalaun; nina i biti tai Sion: Kaum God i ki na king!

⁸ Ea, ra nilai kaum lavur monamono; dia taorong, dia kakailai varurung, tago ra mata i diat tikatikai i gire ra Luluai ba i talil mulai uro Sion.

⁹ Avat a umana gunan Ierusalem, a umana taripuna, avat a gugu, ma avat a kakailai varurung, tago ra Luluai i tar vamaram kana tarai, i tar kul valaun Ierusalem.

¹⁰ A Luluai i tar vaarike ra gomgom na limana ta ra luaina mata i ra lavur Tematana, ma ra lavur langlangun na rakarakan a gunagunan diat a gire ra varvalaun kai kada God.

¹¹ Avat a vana, avat a vana, avat a irop mabara, koko avat a bili ra dur na magit; avat a irop kan ia; avat ba ava kap ra tabarikik kai ra Luluai, avat a gomgom.

¹² Tago pa avat a ngarangara ta ra vinavana, ma pa avat a vana da tikai i takap, tago ra Luluai na lue avat, ma ra God kai Israel na mur bat avat.

A tultul kai ra Luluai i kankadik

¹³ Ea, kaugu tultul na tavua bulu, da pite pa ia ma da vangala pa ia urama, ma na kiki arama iat.

¹⁴ Da mangoro dia ga kaian tam, (a matana i ga bilak ta ra tarai par, ma ra pal a pakana i ga bilak ta ra lavur natu i ra tarai,)

¹⁵ damana na vakaian mangoro na vuna tarai; a umana king diat a ki mut ta ra luaina matana, tago diat a gire nina ba pa di ga ve diat i tana, ma nam ba pa di ga valongore na kapa pire diat.

53

¹ To ia i kapupi ra magit ave tar varvai tana? Ma di tar vaarike ra lima i ra Luluai tai to ia?

² Tago i kubur rikai ta ra luaina matana da ra ibul na davai, ma da ra okor ta ra pia mage; pa di manane ra pal a pakana, ma pa i mamar; ma ba da gire, pa ta minamar tana upi da kokon upi ia.

³ A tarai dia ga nuknuk vakuku tana, ma dia ga pilak vue; a tutana na niligur, ma i nunure ra minait; ma di ga milikuane da tikai ba ra tarai dia ive ra mata i diat kan ia, ma pa da ga ru ia.

⁴ A dovotina i tar kapkap kada lavur minait, ma i tar puak pa kada lavur kinadik; ma dat da ga biti ba i malari, ba God i ga ub ia ma i ga vakadik ia.

⁵ Ma i ga kinkin ure kada lavur varpiam, ma i ga kalangar ure kada bilak na mangamangana; di ga vapagumanena ure kada malmal, ma ta kana lavur pal a vidiraen da map.

⁶ Dat par da tar rara da ra umana sip, dat par tikitikai da tar mur kada nga; ma ra Luluai i tar puak vako tar kada varpiam par tana.

⁷ Di ga arung bat ia, ma i ki vovovon ika ma pa i tata; da ra nat na sip di ben ia upi ra vardodoko,

ina da ra sip i ki mut pire kana tena varkukut, damana pa i tata.

⁸ Di ga okole vue ba di ga arung bat ia ma di ga kure; ma to ia ta kana taun tarai i nuk pa ia ba di ubu vue kan ra gunan da laun tana? Di ga kita ia ure ra varpam kai kaugu tarai.

⁹ Ma ba i ga mat di ga punang ia varurung ma ra umana tena varpam ma varurung ma ra uviana; ma a dovotina pa i ga pait ta kaina magit ma pa i ga vartuam ma ra ngiene.

¹⁰ Ma ra Luluai i ga mainge ke ba na vadala; i tar vakadik ia; ba i tul tar kana nilaun upi ra tinabar ure ra mangamangana varpam, na gire ra vuaina, ma na laun vao, ma ra magit ba ra Luluai i gugu tana na tavua ta ra limana.

¹¹ Na gire ra papalum a tulungeana i ongor tana, ma na gugu tana; ma kaugu takodo na tultul na vatakodo ra peal tarai ma kana kabinana, ma na puak pa kadia lavur bilak na mangamangana.

¹² Kari ina tibe tar ra tiniba tana varurung ma ra umana ngala, ma na kale ra tabarikik varurung ma ra umana tena ongor; tago i ga nur vue kana nilaun upi na virua, ma di ga luk guve ma ra umana tena varpam; ma i ga puak pa ra varpam kai mangoro, ma i ga araring ure ra umana tena varpam.

54

A varmari kai ra Luluai pire Israel na tur tukum

¹ U ra biu, ma u ba pa u kakava boko, una kakailai; una puak ra kakailai, ma una kukula na gugu, u ba pa i ga makmaki boko ra balam ta ra

kinakava; tago ra Luluai i biti dari: A umana natu i ra vavina i malari dia pepeal ta ra umana natu i ra vavina i taulai.

² Una vangala kaum pal na mal, ma da pala tul vue ra mal ta ra papar a kubam, koko na ikilik ika; una valolovina ra lavur vinau, ma una vapidikat kaum lavur tukal.

³ Tago una ga tavua ta ra papar a limam tuna, ma ta ra papar a mairam bula; ma ra umana bul mur tam diat a kale ra umana Tematana, ma diat a kor ta ra lavur pia na pal dia lingling.

⁴ Koko una burut, tago pa una vavirvir, ma pa da vapurpuruan u; tago pa da varuva u; tago una ga nuk vue ra magit u ga vavirvir tana ba u ga bul boko, ma pa una ga nuk pa mule ra varkulumai pira ba u ga ua na. vavina.

⁵ Tago nina i ga vaki u kaum taulai, a iangina ra Luluai kai ra lavur kor; ma ra Lia Kakit kai Israel kaum tena valaun, da vatang ia ba ra God kai ra rakarakan a gunagunan par.

⁶ Tago ra Luluai i tar ben pa u da di ben ra vavina ba kana tutana i tabunu kan ia ma i tabun ra balana, da ra vavina ba pa i peal boko kana kilala, ma di okole vue, kaum God i biti.

⁷ A ik ika iau ga vana balakane u, ma ina varurue mule u ma ra ngala na varmari.

⁸ A Luluai kaum tena valaun i biti dari: Ba kaugu kulot i tar buabuai leke iau tar ive ra matagu a ik kan u, ma ina mari u boko ma ra varmari tukum.

⁹ Tago go ra magit i da ra lovon ta piragu ta ra kilala i Noa; tago da iau ga vavalima ba ra lovon ta kai Noa pa na vadorong vue mule ra rakarakan

a gunagunan, damana iau ga vavalima ba pa ina kankanuane mule u, ma pa ina bor mule u.

¹⁰ Tago ra Luluai nina i mari u i biti dari: A umana luana diat a panie, ma ra umana ilil diat a takari, ma kaugu varmari pa na vana balakane u, ma ra malmal iau ga kubu tar ia tam pa na takari.

A kalamana Ierusalem

¹¹ U ra biaui, a ngala na vuvu i gogone u, ma pa di vamaram pa u, ea, ina vung kaum lavur vat ma ra vamong, ma ina pait ra vunapaim ma ra umana sapir.

¹² Ma ina pait kaum umana mata na kalangar ma ra umana rubi, ma kaum umana matakilalat ma ra umana karbukel, ma kaum liplip par ma ra umana ngatngat na vat.

¹³ Ma ra Luluai na tovo ra lavur natum par; ma ra malmal pire ra lavur natum na ngala.

¹⁴ Da vatur vapadikat u ma ra mangamangana takodo; pa ta na na arung bat u, ma pa una burut; ma una ki vailik kan ra nidadar, tago pa na maravai piram.

¹⁵ Ea, kan diat a kor varurung, ma pa iau ga tul tar ia ta diat; ma diat par ba dia koakor varurung upi diat a tur bat u, diat a bura boko tam.

¹⁶ Ea, iau tar vaki ra tena madaka ta ra palariam nina i vu ra lakit upi na io, ma i pait vaarike ra vargal na vinarubu ta kana papalum; ma iau tar vaki ra tena vakavakaina ba na varli;

¹⁷ pa ta vargal ba di mal pa ia upi diat a ub u me na pait valar pa ia, ma diat par ba diat a takun u ta ra varkurai, una ga kure diat. Go ra tiniba a umana tultul kai ra Luluai diat a vatur vake, ma

go kadia mangamangana takodo tagu, ra Luluai i bitu.

55

Di oro pa ra tarai par upi diat a kap vakuku ra varmari

¹ Ea, avat par ava mar, avat a mai tadav ra tava, ma nina bula ba vakir kana ta mani; avat a mai, avat a kukul, ma avat a ian; maia pa, avat a mai, avat a alube vakuku pa ra polo na vain ma ra polo na u, koko avat a kul ia, ma koko avat a la tar ra mani.

² Upi ra ava avat a vole ra mani ure nina ba pa i gem? Ma kavava vapuak ure nina ba pa di maur tana? Avat a kapupi muka kaugu tinata, ma avat a en ra magit i boina, ma ra bala i vavat na gugu ta ra magit i bira.

³ Avat a lingan uti, ma avat a mai tadav iau; avat a valavalongor ma ra. tulungea i vavat na laun; ma ina kubu vatukum tar ia ta vavat ra lavur bo na magit na varmari ba di ga vadovot tar ia tai David.

⁴ Ea, iau ga tibe ba na tena varvai pire ra umana vuna tarai, a raprap ma ra luluai kai ra umana vuna tarai.

⁵ Ea, una ga ting pa ra vuna tarai ba pa u nunure, ma ra vuna tarai ba pa i ga nunure u na vilau piam, ure ra Luluai kaum God, ma ure ra Lia Kakit kai Israel, tago u tar rararang tana.

⁶ Avat a tikan upi ra Luluai ba da tikan tadav ia boko, avat a kail ia ba i matata;

⁷ boina ba ra tena varpam na vung vue kana mangamangana, ma ra bilak na tutana na vung vue ra nuknukina, ma na lilikun tadav ra Luluai,

ma ra Luluai na mari ia; na talil tadav kada God, ma na pun vue muka kana varpian.

⁸ Tago ra Luluai i biti: A nuknukigu pa i da ra nuknuk i vavat, ma kavava mangamangana pa i da kaugu mangamangana;

⁹ tago da ra bala na bakut i lia ta dir ma ra gunagunan, damana kaugu mangamangana i lia ta kavavat, ma ra nuknukigu i lia ta ra nuknuk i vavat.

¹⁰ Tago da ra bata ma ra mavoko i bura marama liu, ma pa i lilikun mulai ba i tar vabilim ra pia, ma ba i tar vatavua ra davai upi na lubalubang tana, ma i tabar ra tena vinauma ma ra pat na davai ma ra tutana i mulmulum ma ra magit na nian,

¹¹ damana ra tinata ba i arikai ta ra ngiegu; pa na lilikun vakuku tadav iau, na pait ot pa ka ra magit iau mainge, ma na vatavua ra magit iau ga tulue upi ia.

¹² Tago avat a irop ma ra gugu, ma da agur pa avat ma ra malmal; a umana luana ma ra umana ilil diat a puak pa ra kakailai ta ra luaina mata i vavat, ma ra lavur davadavai ta ra gunan diat a papar

¹³ A iara na tavua kia vue ra kait, ma ra iluga na tavua kia vue ra kara; ma ra Luluai na rararang tana, ma na da ra vakilang ba pa da rubat vue.

56

A vabongon pire diat dia mur ra kunubu kai God

¹ A Luluai i biti dari: Avat a varkurai takodo, ma avat a pait ra mangamangana takodo, tago

i maravai ba na pot kaugu varvalaun, ma ba da vaarike kaugu niuvia.

² I ti doan ra tutana ba na pait go, ma natu i ra tutana ba na vatur bulu vake; nina i ru ra Bung Sabat ma pa i vakaina, ma i tigel bat ra limana upi koko na pait ta magit i kaina.

³ A vaira bula, nina ba i tar agil ra Luluai, koko na biti dari: A dovotina ra Luluai na varbaiane avet ma kana tarai; ma nina ba i mama vangala ta bul, koko na biti: Iau a marangana.

⁴ Tago ure diat ba dia mama vangala ta bul, ma dia ru kaugu lavur Bung Sabat, ma dia pilak pa ra lavur magit ba iau manane, ma dia vatur kaugu kunubu, ra Luluai i biti ure diat dari:

⁵ Ina tul tar ra magit ba na tur na im ta diat ta ra kubagu ma ta kaugu bala na gunan, ma ra iang ba na boina ta ra umana bul tutana ma ra umana bul vavina; ina tul tar ra iang ta diat ba pa da rubat vue.

⁶ Damana bula ra umana vaira ba dia agil ra Luluai upi diat a torom tana, ma upi diat a manane ra iang i ra Luluai, upi diat kana umana tultul, diat par ba dia ru ra Bung Sabat ma pa dia vakaina, ma dia vatur vake kaugu kunubu;

⁷ go diat ina agur pa diat ta kaugu luana i gomgom, ma ina vagugu diat ta kaugu pal na niaring; kadia tinabar di tuntun tar ia ma kadia lavur tinabar diat a ko ta kaugu uguugu na vartabar, tago da vatang kaugu pal ba ra pal na niaring ure ra tarai par.

⁸ Ra Luluai God nina i varurue ra tarai Israel, diat ba di ga okole vue diat, i biti dari: Ina ben varurue ta umana bula varurung ma kana tarai

iat ba di varurue diat.

A vartakun pire Israel ure kana nilotu tadav ra umana tabataba

⁹ Avat a umana vavaguai par ta ra pupui, avat a mai upi avat a ian, maia, avat a umana leing par ta ra lokalokor.

¹⁰ Kana umana monamono dia pula, diat par pa dia minana; diat par a umana bombom na pap, ma ra varboar pa i tale diat; dia ririvon, dia vava, diat a umana lup va mat.

¹¹ Maia, a umana pap a umana lukai diat, pa ta bung ba dia maur tana; ma go ra umana tena varbalaurai pa i kapa ra nuknuk i diat; diat par dia mur kadia nga iat, tikatikai i nuk pa kana tabarikik, diat parika damana.

¹² Dia biti: Avat a mai, ma ina vila pa ra polo na vain, ma dat a maur ma ra tava longlong; ma ningene na varogop uka ma gori, ma na ngala kakit.

57

¹ A tena takodo i virua, ma pa ta na i nuk upi ia; ma di tak vue ra umana tena lotu, ma pa ta na i kapupi ia ba di tak vue ra tena takodo kan ra magit i kaina ba na vut.

² I olo ta ra malmal; dia ngo ta kadia vava, tikatikai nina i dovot kana vinavana.

³ Ma avat a umana natu i ra vavina a tena agagar, avat a mai, avat a umana natu i dir ra tena nipo ma ra paiga na vavina.

⁴ Ava varvaula ure to ia? Ava panganga ma ava karameme ure to ia? Avat i umana natu i ra varpam, laka, a umana natu i ra vartuam,

⁵ nina i malamalapang ra bala i vavat ure ra umana tabataba ta ra bit a davai i lubalubang, ma nina ava ubu doko ra umana bul ta ra lavur male ma ta ra lavur babang na vat ki?

⁶ Kaum tiniba pire ra umana kulkul na vat ta ra male; diat iat kaum tiniba; u tar lolonge tar ra tinabar na nimomo ta diat, u tar tabar diat ma ra tinabar na vuai na uma. Dave, da vamaram iau vang ure go ra lavur magit?

⁷ U ga pait kaum vava ta ra ul a luana i tuluai urama iat; ma u tutua rikai tana upi una pait ra tinabar tana.

⁸ Ma namur ta ra banbanu ma ta ra pagapaga tana u tar vatur kaum vakilang; tago u tar vung vue kaum mal upi ta ra tikai na gire u, ma u tar tutua; u tar vangala kaum vava, ma ava tar pait ra kunubu; u ga mainge kadia vava ba u tar gire.

⁹ Ma u ga tadav ra king ma ra varku, ma u ga vangala ra magit i ang na vuvuvul, ma u ga tulue kaum lavur tultul ta ra gunan vailik, ma u ga vabilak mule u tuk tar ta ra ruarua na tulungen.

¹⁰ I ga rabu ra pakam ma ra lolovina nga u ga mur ia, ma pa u ga biti ba a magit vakuku; a dekdekim i ga kalamana mulai, kari pa u ga bilua tana.

¹¹ Ma u burutue to ia, ma u dadadar ure to ia, upi una vaongo, ma u valubane vue iau, ma pa u nuk pa ia? Pa iau ga ki mut mangoro na bung, ma pa u burut ure iau, laka?

¹² Ina vaarike kaum mangamangana takodo; ma kaum lavur papalum pa diat a maravut u.

¹³ Ba u kukukula, boina ba diat u ga oro varurue diat diat a valaun u; ma ga ra vuvu na kap vue

diat ma diat a panie par ta ra ubar; ma nina i nurnur tagu kana ra gunan, ma na kale kaugu luana i gomgom.

A maramaravut kai God ma kana valavalagar

¹⁴ Ma da biti: Avat a kakal, avat a kakal, avat a mal pa ra nga, avat a kal rubat vue ra umana tukatukai ta ra nga ba kaugu tarai diat a vana tana.

¹⁵ Ma nina i ngala kakit, ma di ru ia muka, ma i ki tukum, ma ra iangina ba Lia Kakit, i biti dari: Iau kiki ta ra pakana arama iat, ma ta ra pakana i gomgom, ma iau ki bula pire nina i ligur ma i madu ra balana, upi ina valagar pa ra tulungea i diat dia madu, ma ina valagar pa ra bala i diat dia ligur.

¹⁶ Tago pa ina varngangar vatikai, ma pa ina kulot vatikai; kan ra tulungen na panie ta ra luaina matagu, ma damana bula ra tarai nina iau ga pait diat.

¹⁷ Iau ga kulot, tago i ga kaina ra balana ma ra purpuruai, ma iau ga kita ia; iau ga ive ra matagu, ma iau ga kankan; ma i mur uka ra nga irai nina i mainge.

¹⁸ Iau tar gire kana mangamangana, ma ina valaun ia; ina lua bula tana, ma ina vabongon ia ma ra varmaram, ma diat bula dia korkor tana.

¹⁹ Iau vuna ta ra tinata dari: A malmal tai nina i ki vailik ma tai nina bula i ki maravai, ra Luluai i biti; ma ina valagar pa ia.

²⁰ Ma ra umana bilak na tutana dia da ra ta i urung, tago pa i ngo, ma kana umana bobol dia ur vue ra puta ma ra magit i dur.

²¹ Kaugu God i biti: Pa ta malmal pire ra umana tena varpiam.

58

A dovot na nga ure ra vinevel

¹ Urama ra nilaim, koko una bilua; na ngala ra nilaim da ra nilai ra tavur, ma una vaarike pire kaugu tarai kadia mangamangana varpiam, ma ta diat ra kuba i Iakob kadia kaina mangamangana.

² A dovotina dia tikan upi iau ta ra bungbung par, ma dia biti ba dia gugu ba dia nunure kaugu lavur nga; da ra vuna tarai ba i ga pait ra mangamangana takodo, ma da ra vuna tarai ba pa i ga vana kan ra varkurai kai kadia God, dia lul iau upi ra varkurai takodo, dia ga upi diat a kakari maravai pire God.

³ Dia biti: Upi ra ava ave tar vevel, ma pa u gire? Upi ra ava ave tar vakadik ra tulungea i vevel, ma pa u ga nuk pa ia? Ea, ta ra bung ba ava vevel tana, ava tikitikan ika upi ra gugu, ma ava ki taun kavava tarai na papalum.

⁴ Ea, ava vevel upi avat a varngangar ma upi avat a vartoto ma upi avat a vartibul ma ra kaina lima i vavat; gori pa ava vevel upi da kapupi ra nilai vavat arama liu.

⁵ Dave, iau kokon upi ra vinevel damana bar? Iau mainge ra bung dari bar ba tika na tutana na vakadik ra tulungeana tana? Ra uluna na va rururu da ra ul i ra vuvur bar, ma na ki ma ra mal na tinabun ta ra kabu? Dave, u biti ba nam ra vinevel tuna, ma ra bung ba ra Luluai na gugu tana?

⁶ Go laka ra vinevel ba iau mainge: ba da pala ra vivi na kaina mangamangana, da pala bula ra vinau na kip, ma da ngo kan diat ba di arung bat diat, ma ba ava bubur ra lavur kip?

⁷ Go laka ra vinevel tuna: ba u tabar diat dia mulmulum ma ra nian u ga vung ia. ma ba u ben varuk ra luveana nina ba di ga okole vue ta ra kubam; ba u gire tikai ma pa kana ta mal, ma u ule tar ta tikai tana, ma ba koko una nur vue ra lavur niurum?

⁸ Ba u pait ra dari, kaum kapa na papangai da ra malana, ma una lagar lulut; ma kaum mangamangana takodo na da ra tur a kaur piram, ma ra minamar i ra Luluai na mur bat u.

⁹ Ta nam ra e una kakail, ma ra Luluai na torom; una oro, ma na biti: Iau go kari.

Ba u tak vue ra kip kan ra tarai, ba u vung vue ra tunutu na lima ma ra kaina tinata,

¹⁰ ba u mari diat dia mulmulum, ma ba u tabar ra biaui, ta nam ra e kaum kapa na vana rikai ta ra kokodo, ma kaum bobotoi na da ra keake i ki tur;

¹¹ ma ra Luluai na rap vatikene pa u, ma na tabar vamaur ra tulungeam ta ra gunan i ngala ra keake tana, ma na vapidikat ra urum; ma una da ra uma di tar vabilim ia, ma da ra mata na tava ba pa na mama.

¹² Ma kaum tarai diat a pait mal pa mule ra lavur gunan dia lingling; una vatur mule ra pagapaga kai mangoro na tataun; ma da vatang u ba ra Tena Malmal mata, ma ra Tena Malmal nga upi da vanavana tana.

A dovot na variru tadav ra Bung Sabat

¹³ Ba u vung vaire ra kakim kan ra Bung Sabat, upi koko u mur ra nuknukim uka ta kaugu enana bung; ba u vatang ra Bung Sabat ba ra bung na gugu, ma ra magit i gomgom pire ra Luluai ba ra magit i ruru; ma ona u ru ia, ma pa u mur kaum lavur nga, ma ona pa u tikan upi kaum gugu iat, ma pa u tata ma kaum tinata iat;

¹⁴ nam ra bung una ga tai ra Luluai; ma ina agur pa u ta ra lavur lualuana ta ra gunagunan pi una ki tana; ma ina tabar u ma ra gunan kai tamam Iakob; tago ra ngie i ra Luluai i tar tatike.

59

A tinata kapa ure ra varpiam kai ra tarai Israel

¹ Ea, ra lima i ra Luluai pa i ki pit ika, upi koko na varvalaun; ma ra talingana pa i tabonot, upi koko na valavalongor;

² ma ga kavava bilak na mangamangana i tar varbaiane avat ma kavava God, ma kavava kaina mangamangana i tar ive ra matana kana avat, ma pa na torom.

³ Tago ra lima i vavat dia dur ma ra gap, ma ra kaka na lima i vavat ma ra bilak na mangamangana; a ngie i vavat i tar vaongo, a karamea i vavat i tata mukumuk ma ra kaina tinata.

⁴ Pa ta na i tikatikan upi ra mangamangana takodo, ma pa ta na i vatang upi ra dovotina; dia nurnur ta ra mangamangana vakuku, ma dia vaongo; dia lalau pa ra tavir, ma dia kava vaarike ra bilak na mangamangana.

⁵ Dia telek ra kiau na vui, ma dia mal ra po na kabiloko; nina ba na ian ta kadia kiau na mat, ma

ba da rua pamar ta tikai a varkarat na vui i vana rikai tana.

⁶ Kadia lavur po na kabiloko pa diat a da ra mal, ma pa diat a tuba mule diat ma kadia lavur papalum; kadia lavur papalum dia bilak, ma ra vakavakaina i ki ta ra lima i diat.

⁷ A kau i diat i vutvut upi diat a varpam, ma dia kavkavie ra vinavana upi diat a doko ra umana tena takodo; a nuknuk i diat i varvakai ma ra bilak na mangamangana; a uliran ma ra vinirua i tur ta kadia lavur nga.

⁸ Pa dia nunure ra nga na malmal, ma pa dia vanavana ma ra takodo na varkurai; dia tar kal kadia ta umana nga dia gegagege, diat par ba dia vanavana tana pa dia nunure ra malmal.

⁹ Kari ra takodo na varkurai i ki vailik kan dat, ma ra mangamangana takodo pa i tadav dat; da nuk upi ra kapa, ma da gire ke ra bobotoi, da kaina upi ra talapar i ra keake, ma da vanavana ka ta ra marum.

¹⁰ Da pepere upi ra papar a pal da ra pula, maia, da pepere da diat ba pa ta mata i diat; da tutukai ba ra keake i ki tur, da ta ra talvivi; da varogop ma ra umana minat pire diat dia laun bulu.

¹¹ Da kukula da ra umana bear, ma da riri tuna da ra umana uka; da kaina upi ra takodo na varkurai, ma pata, upi ra varvalaun, ma i ki vailik kan dat.

¹² Tago kaveve lavur varpam dia peal ta ra lu-aina matam, ma kaveve lavur kaina mangamangana dia takun avet; tago kaveve lavur varpam dia ki pire vevet, ma ave nunure kaveve lavur kaina mangamangana;

13 tago da ga piam vue ra Luluai ma da ga pue vue, ma da ga vana irai kan kada God, da ga vatang ra tinata na varvabilak ma ra tinata na varpiam, da ga nuk pa ra lavur tinata na vartuam ta ra bala i dat, ma da ga vatavatang diat.

14 Di pukue varara vue. ra takodo na varkurai, ma ra mangamangana takodo i tur aro vailik; tago ra dovotina i tar bura ta ra bala na gunan, ma i dekdek upi ra dovot na mangamangana na olo tana.

15 Maia, ra dovotina pa i ki, ma di loalong pire nina i vung vue ra kaina; ma ra Luluai i tar gire, ma i kankan, tago pa ta takodo na varkurai tana.

16 Ma pa i gire ta tutana, ma i kaian tago pa ta na ba na maravut ia; kari ra limana iat i pait ra varvalaun pirana, ma kana mangamangana takodo i tukal vatur ia.

17 Ma i vavauluvai ma ra mangamangana takodo da ma ra ongaongoi, ma i toke ra kere na varvalaun ta ra uluna; ma i mal ma ra mal na varobo, ma i vi pit ma ra niongor da ma ra olovoi.

18 Da i topa kadia mangamangana, damana na balbali pire diat, a kulot na tadav diat dia tur bat ia, a varobo na tadav kana lavur ebar, maia pa, na balbali pire ra umana lolo da i topa diat.

19 Damana diat a ru ra iang i ra Luluai ta ra papar a taoai, ma kana minamar ta ra gunan a keake i vanavana rikai tana; tago na vut da ra lovon ta, nina ba ra vuvu kai ra Luluai i gogone.

20 Ma ra tena valaun na vana rikai pire Sion, ma pire ra tarai Iakob ba dia vana tapuku kan ra varpiam, ra Luluai i biti.

21 Ma iau, go kaugu kunubu pire diat, ra Luluai

i biti: a tulungeagu nina i ki piram, ma kaugu tinata ba iau ga vung ia ta ra ngiem, pa dir a panie kan ra ngiem, ma pa dir a panie kan ra ngie i ra umana natum, ma kan ra ngie i ra lavur bul mur ta diat bula pata, papa gori ma pa na mutu, ra Luluai i biti.

60

A minamar kai Sion ta ra e namur

¹ Una tut, una pupua; tago kaum kapa i tar vut, ma ra minamar i ra Luluai i tar papangai taun u.

² Tago ra bobotoi na tuba ra rakarakan a gunan, ma ra bingnimuna na tuba ra lavur vuna tarai; ma ra Luluai na vana rikai piram, ma da gire kana minamar tam.

³ Ma ra lavur vuna tarai diat a tadav kaum matana kapa, ma ra umana king diat a tadav ra talaparim ba u kuma rikai.

⁴ Una idaidok vurvurbit, ma una gire: diat par dia vana varurung piram; a umana natum, a umana tutana, diat a pot maro vailik, ma da puak pa ra umana natum, a umana vavina.

⁵ Ba u gire ra dari na kapa ra nuknukim, ma na giliuk ra balam ma na ngala; tago da tul tar ra peal magit na ta tam, ma ra ngala na tabarikik kai ra umana Tematana bula na tadav u.

⁶ Mangoro na kamel diat a koakor piram, a umana kamel maro Midian ma Epa; diat par diat a vut maro Seba; diat a kap ra goled ma ra bulit i ang na katkat, ma diat a varvarvai ta ra pite varpa tadav ra Luluai.

⁷ Da agur varurue ra lavur kikil na vavaguai maro Kedar piram, a umana sip Nebaiot, a umana

tomotoina, diat a torom tam; diat a pot tadav kaugu uguugu na vartabar ma da gugu ta diat, ma ina mar ra kubagu, a kaliana.

⁸ To ia go diat ba dia alir liu da ra bakut, ma dia pukapukai ra da umana uka tadav ra kubakuba i diat?

⁹ A dovot, a umana lolo diat a ki pa iau, ma ra umana parau Tarsis diat a lua upi diat a ung ra umana natum, a umana tutana, maro vailik, kadia silva ma kadia goled varurung ma diat, upi ra Luluai kaum God na rararang, ma ure ra Lia Kakit kai Israel, tago i tar vamong u.

¹⁰ Ma ra umana vaira diat a pait kaum liplip na vat, ma kadia lavur king diat a toratorom tam; tago ta kaugu kankan iau ga kita u, ma. ta kaugu varmari iau tar mari u.

¹¹ Kaum umana mataniolo diat a tur tapapa vatikai, pa da banu bat diat ta ra bung na keake ma ta ra bung na marum, upi ra tarai diat a mulue ra vurvur magit kai ra lavur Tematana piram, ma da agur pa kadia umana king varurung ma diat.

¹² Tago nam ra vuna gunan ma nam ra vuna tarai ba pa na torom tam na virua; maia, nam ra umana vuna tarai diat a panie tukum.

¹³ A minong kai Lebanon na tadav u, a iara, a tuvoru ma ra bukubuk, upi da mar kaugu pal i gomgom me, ma ina mar ra ruarua na kaugu.

¹⁴ Ma ra umana natu i diat ba dia ga vakadik u, a umana tutana, diat a tadav u, ma diat a pa rururu; ma diat par dia ga pidimuane u, diat a va timtibum pire ra kaum; ma diat a vatang u ba ra Pia na Pal kai ra Luluai, ra gunan Sion kai ra Lia Kakit kai Israel.

¹⁵ Lua u ga lingling ma di ga milmilikuane u, pa ta na i ga alalu piram, ma go ina vangala pa u pi una rararang tuna, ma mangoro na taun tarai diat a ga tam.

¹⁶ Una mome ra polo na u kai ra umana Tematana, ma una nga ra u i ra umana king; ma una nunure ba iau ra Luluai iau kaum tena valaun, nina i kul valaun u, a Tena Ongor kai lakob.

¹⁷ A palariam gobol ina kia vue ma ra goled, a palariam tuna ma ra silva, a davai ma ra palariam gobol, ma ra.vat ma ra palariam tuna. A malmal na varkurai piram, ma ra mangaman-gana takodo na monamono.

¹⁸ Pa da varvai mulai ure ra vinarubu ta kaum gunan, ba ure ra uliran ma ra vinirua ta kaum lavur langlangun; ma una ga vatang kaum liplip ba a Valavalaun, ma kaum umana mataniolo ba a Pite Varpa.

¹⁹ A matana keake pa na vakapa u mulai ta ra bung na keake, ma ra gai pa na pupua piram upi una kapa, ma ga ra Luluai na da ra kapa tukum piram, ma una mamar ma kaum God.

²⁰ Kaum matana keake pa na kuba, ma kaum gai pa na panie, tago ra Luluai kaum kapa tukum, ma i tar par ra kilala na korkor piram.

²¹ Kaum tarai bula diat a takodo par, diat a kale vake ra gunan pa na mutu, ra pakana davaina ba iau ga kalie, ra kau i ra limagu, upi da pite pa iau tana.

²² Nina i ikilik na tavua upi na arip na marmar, ma ra pede upi ra dekdek na vuna tarai; iau ra Luluai, ina pait lolole pa ia ta kana e iat.

61

A bo na varvai ure ra varvalaun pire Sion

¹ A Tulungea i ra Luluai God i ki tagu, tago ra Luluai i tar ku iau upi ina varve ra bo na varvai tadav ra lavur luveana; i tar tulue iau upi ina pulu diat i kinkin ra nuknuk i diat, upi ina varvai ure ra papala vuai pire diat di ga vi pa diat, ma ure ra pinapa vuai pire diat di ga banu bat diat;

² upi ina varvai ure ra kilala na bo na ma-mainga kai ra Luluai, ma ra bung na varobo kai kada God; upi ina vamaram diat par dia ligur;

³ upi ina tabar diat i tabun ra bala i diat ta ra gunan Sion; upi ina kia vue ra kabu pire diat ma ra vipuar, ra niligur ma ra dangi na gugu, ra mamat na ninunuk ma ra mal na pite varpa; upi da vatang diat ba a umana davai na mangamangana takodo, a uma kai ra Luluai, upi da pite pa la tana.

⁴ Ma diat a pait mule ra umana pal dia tarip, ma diat a vatur mule ra lavur magit di ga re vue lua, ma diat a pait mal ra lavur pia na pal di ga li vue diat, ma dia ga lingling mangoro na taun tarai.

⁵ Ma ra umana vaira diat a turtur ma diat a balaure kavava lavur vavaguai, ma ra umana Tematana diat a ipipuk kavava pia na uma, ma diat a laga kavava davai na vain.

⁶ Ma ga avat, da vatang avat ba a umana tena tinabar kai ra Luluai; a tarai diat a vatang avat ba ra umana tultul kai kada God; avat a ian ta ra tabarikik kai ra umana Tematana, ma avat a langlang ta kadia minamar.

⁷ Da vaura varkul ure ra vavirvir i ga tup avat; ma ure ra purpuruan diat a gugu ta kadia tiniba; tago diat a vatur vake a ura tiniba ta kadia gunan; diat a gugu pa na mutu.

⁸ Tago iau ra Luluai, iau mainge ra takodo na varkurai, iau milmilikuane ra bilak na nilong; ma ina tul tar kadia vapuak ta diat ma ra dovotina, ma avet a pait ra kunubu ma diat, ma pa na mutu.

⁹ Ma ra umana natu i diat diat a rangrang livuan ta ra lavur Tematana, ma kadia lavur bul mur pire ra lavur vuna tarai; diat par ba dia gire diat diat a mulaot ba diat a tarai ba ra Luluai i tar vadoane diat.

¹⁰ Ina manga gugu tai ra Luluai, ma ra balagu na ga ta kaugu God; tago i tar vi pit iau ma ra lavur mal na varvalaun, i tar vavauluve iau ma ra olovoi na mangamangana takodo, da ra taulai kalama, a tutana, i vung ra vipuar, ma da ra taulai kalama, a vavina, i mong ma ra lavur magit na minong.

¹¹ Tago da ra pia i vatavua vaarike ra davai, ma da ra lavur magit di ga vaume ta ra uma i gol rikai, damana ra Luluai God na vatavua vaarike ra mangamangana takodo ma ra pite varpa ta ra luaina mata i ra lavur Tematana.

62

¹ Ure Sion pa ina ki mut, ma ure Ierusalem pa ina ngo, tuk tar ta ra bung ba kana mangamangana takodo na vana pangai tana da ra kapa, ma kana varvalaun na da ra lamp i birao.

² Ma ra umana Tematana diat a gire kaum mangamangana takodo, ma ra lavur king diat a bobbe kaum minamar; ma da oro pa u ma ra

kalamana iangim, ma ra ngie i ra Luluai iat na vaiang tar ia tam.

³ Damana bula una varogop ma ra kere na minamar ta ra lima i ra Luluai, ma da ra vipuar na king ta ra lima i kaum God.

⁴ Pa da vatang mule u ba a Lingling, ma pa da vatang kaum gunan mulai ba a Bil; da vatang u ka ba Kepsiba (Iau Manane), ma kaum gunan ba Beula (Taulai), tago ra Luluai i manane u, ma kaum gunan na taulai.

⁵ Tago da ra barmana dir taulai ma ra inip na vavina, damana avat a taulai ma kaum umana bul, ma da ra taulai kalama, a tutana, i gugu ta kana vavina, damana kaum God na gugu tam.

⁶ Ierusalem, iau tar vaki ra umana monamono ta ra ul a liplip piram; pa diat a ki mut muka ta ra bung na keake ma ta ra bung na marum; avat a umana tena varvanuknuk kai ra Luluai, koko avat a ngo,

⁷ ma koko avat a ngo kan ia, tuk tar ta ra bung ba na vatur Ierusalem tana, ma tuk tar da pite pa ia ta ra rakarakan a gunagunan.

⁸ A Luluai i ga vavalima ma ra limana tuna ma ta ra limana i dekdek, dari: A dovot, pa ina tul tar kaum kon ta kaum lavur ebar upi diat a en ia; ma ra lavur vaira pa diat a mome kaum polo na vain, nina u ga ongor upi ia;

⁹ diat ika ba dia ga doko varurue, diat a en ia, ma diat a pite pa ra Luluai; ma diat dia ga poko varurue, diat a mome ra polono ta ra bala na gunan kikil kaugu pal i gomgom.

¹⁰ Avat a irop, avat a irop ta ra mataniolo; avat a vaninare ra nga kai ra tarai; avat a kakal, avat a

kal ra bo na nga; avat a tak vue ra lavur vat; avat a vatur ra vakilang ure ra tarai.

¹¹ Ea, ra Luluai i tar varvai, ma kana tinata i tuk tar ta ra mutu; aina langun na gunagunan, dari: Avat a ve natu i Sion, a vavina, dari: Ea, kaum varvalaun i pot; ea, dir varagur ma kana vapuak, ma kana balbali i lua tana.

¹² Ma da vatang diat ba ra Enana Tarai, a Tarai ba ra Luluai i tar Kul Valaun diat; ma da vatang u ba Nina di tar Pilak pa ia, a pia na pal ba pa i uliran.

63

A bung na varobo kai ra Luluai

¹ To ia nam i vanavana maro Edom, to ia nam i meme kana mal ma i vana maro Bosra? To ia nam ba i mong tuna ma kana mal, ma i vanavana da tika na luluai ta ra ngala na dekdekina? Iau nam ba iau vaarike ra niuvia, ma iau ongor upi ina varvalaun.

² Ma ta ra ava i meme kaum mal, ma kaum lavur mal dia da ra umana mal kai nina i ruarua ra tung na vain?

³ Iau tar rururua varkolono ta ra tung na vain, ma ta ra lavur tarai pa ta na i ga maravut iau; maia, ta kaugu kankan iau tar ruarua taun diat, ma iau tar inabut taun diat ta kaugu kulot; ma ra gapu i diat i toramil ta kaugu mal, ma kaugu mal parika i meme ma ra gap.

⁴ Tago iau tar nuk pa ra bung na varobo, ma kaugu kilala na varvalaun i tar pot.

⁵ Ma iau ga gigira, ma pa ta tena maramaravut, ma iau ga kaian tago pa ta na ba na vavatur;

kari iau ga varvalaun ma ra limagu iat, ma kaugu karangap i ga vatur iau.

⁶ Ma iau ga rua taun ra tarai ta kaugu kankan, ma iau ga tabar valonglong diat ta kaugu karangap, ma ra gapu i diat iau ga lingire ra pia.

A bo na mangamangana kai ra Luluai pire Israel

⁷ Ina vatang ra lavur varmari kai ra Luluai, ma ina kakailai na pite varpa tadav ra Luluai, ure ra lavur magit ba ra Luluai i ga tul tar ia ta dat, ma ure ra bo na vartabar tadav ra tarai Israel, nina i ga pait ia ta diat varogop ma kana bala na varmari, ma vada kana peal na varmari.

⁸ Tago i ga biti: A dovotina diat kaugu tarai, a umana bul ba pa dia vavagu; damana i tar tena valaun pire diat.

⁹ Ba i tup diat, i tup ia bula varurung ma diat; i kiki pire diat ma ra angelo, ma i valaun pa diat; ta kana bala na varmari ma kana ninunuk na varmari i ga kul valaun diat; i puak pa diat, ma i kapkap diat amana ta ra lavur bungbung.

¹⁰ Ma dia ga tut na varpam, ma dia ga valigur ra lia na Tulungeana; kari dia vargegenai, ma ia iat i varubu ure diat.

¹¹ Io, i nuk pa ra kilala amana, i nuk pa Moses ma kana tarai, ma i biti: Akave nina ba i ga agur vairop pa diat kan ra ta, a tena varbalaurai ure kana kikil na sip? Akave nina i ga tulue ra lia na Tulungeana livuan ta diat,

¹² nina i ga tulue ra dekdek na limana ba dir ga varvaragur ma Moses ta ra papar a limana tuna, nina i ga re varbaiane ra ta ta ra luaina mata i diat upi ra iangina na rararang pa na mutu,

¹³ nina i ga agure vabolo diat ta ra marumian da di ben ra os ta ra bala na kunai, ma pa dia ga tutukai?

¹⁴ Da ra umana vavaguai dia kuba ta ra male, damana ra Tulungea i ra Luluai i vango diat; damana u ga rap lue kaum tarai upi na rararang ra iangim.

A niaring upi ra varmari ma ra maramaravut

¹⁵ Una gigira ba marama ra bala na bakt, ma una bove marama ta kaum lia na kini ma kaum minamar; akave kaum niongor, ma akave kaum lavur dekdek na papalum? Di tigel bat ra mamainga ta ra balam ma kaum varmari piragu.

¹⁶ Tago da tamana ma u, ma a dovotina Abaraam pa i nunure avet, ma Israel pa i mulaot ta vevet; u Luluai a tama i vevet; a iangim kaveve Tena Valaun papa ania iat.

¹⁷ Ea, Luluai, ta ra ava u varara avet kan kaum lavur nga, ma u valeo ra bala i vevet upi koko avet a ru mule u? Boina una talil ure kaum lavur tultul, ure ra lavur vuna tarai nina ba diat kaum tiniba.

¹⁸ Kaum enana tarai dia ga vatur vake ra paupau bung uka; kaveve lavur ebar dia tar rua taun kaum pal i gomgom.

¹⁹ Ave da diat ba pa u ga kure muka diat, da diat ba pa dia ga kap ra iangim.

64

¹ Gala una rada ra bakt upi una kuba, upi ra umana buana diat a guria ta ra luaina matam, gala na boina;

² da ra iap i vadodo ra kunai, ma da ra iap i vabuabuai ra tava; upi kaum lavur ebar diat a nunure ra iangim, upi ra umana Tematana diat a dadadar ta ra luaina matam!

³ Ba u ga pait ra lavur enana magit na bunurut nina pa ave ga nuk upi diat, u ga kuba, ma ra umana buana dia ga dadadar ta ra luaina matam.

⁴ Tago papa ania iat pa di valongore, ma pa di vatorome, ma pa di gire ma ra kiau na mata, ta enana god bula ba na maravut nina i ki pa ia.

⁵ U totongo upi nina i gugu ba na pait ra mangamangana takodo, ma upi diat dia nuk pa u ma kaum mangamangana; ea, u ga kulot, ma ave ga rara; mangoro na bung ave kiki damana, ma dave, da valaun avet ba pata?

⁶ Tago avet par ave da tikai i dur, ma kaveve lavur mangamangana takodo dia varogop ma ra mal i kerek; ma avet par ave panie da ra mapina davai; ma kaveve lavur kaina mangamangana dia kap vue avet da ra vuvu.

⁷ Ma pa ta na i kail ra iangim, pa ta na ba i vararak mule upi na tabe vake u; tago u tar ive ra matam kan avet, ma u tar tul tar ia ba kaveve kaina mangamangana diat a vaimur avet.

⁸ Ma go, Luluai, u tama i vevet; avet ave pia, ma u ra tena pait la; ma avet par ra kau i ra limam.

⁹ Koko una ngangangal ma ra kulot, Luluai, ma koko una kodop vatikene pa ra varpiam; ea, ave lul u pi una nuk pa ia ba avet par kaum tarai.

¹⁰ Kaum umana pia na pal dia gomgom dia da ra pupui, Sion i pui ka, Ierusalem i tar lingling.

¹¹ Kaveve pal i gomgom, a kaliana, nina ba ra umana tama i vevet dia ga pite varpa piram tana,

i tar io; ma di tar vakaina ra lavur magit ave ga manane.

¹² Dave, Luluai, una tur bat mule u ta go ra lavur magit? Dave, una ki mut bar, ma una manga vakadik boko avet?

65

Da vapagumanene diat dia varpiam

¹ Iau tar torom ta diat ba pa dia ga tir iau; iau tar maravai pire diat ba pa dia tikan upi iau; iau ga biti ta ra vuna tarai ba pa dia kap ra iangigu: Avat a gire iau, avat a gire iau!

² Ta ra bung parika iau tar tulue ra limagu upi ra tarai na varpiam, upi diat dia vanavana ta ra nga ba pa i boina, ma dia mur uka ra nuknuk i diat;

³ a tarai ba dia vakankan vatikene iau ta ra luaina matagu, ba dia pait ra tinabar ta ra lavur uma na nilibur, ma dia tun tar ra bulit i ang na katkat ta ra ul a vat na pia;

⁴ dia kiki ta ra pia na pupunang, ma dia bang-bang ivai; dia en ra viono boroi, ma ra polo na magit i milmilikuan i ki ta kadia lavur la;

⁵ dia biti: Una tur baba, koko una maravai piragu, tago iau gomgom ta dor; go diat dia da ra mi ta ra bilaugu, da ra iap ba i io ta ra bung parika.

⁶ Ea, di tar tumu ia ta ra luaina matagu, ma pa ina ki mut, ina balbali ka; maia, ina balbali ta ra bongobongo i diat iat,

⁷ ina bali kadia lavur kaina mangamangana varurung ma ra lavur mangamangana varpiam kai ra umana tama i diat, ra Luluai i biti; tago dia

ga tun tar ra bulit i ang na katkat ta ra lavur ul a luana, ma dia ga vul iau ta ra lavur ilil; io, ina valar tar ra vapuak ure kadia papalum lua ta ra bongobongo i diat.

⁸ A Luluai i biti dari: Da ra kalamana polo na vain i ki ta ra kura vain, ma tikai i biti, Koko una vakaina tago ra bo na magit i ki tana, damana ina pait ia ure kaugu umana tultul, upi koko ina vamutue diat par.

⁹ Ma ina vatavua Iakob upi na vuai, ma tika na bul na vana rikai tai Iuda ba na kale kaugu lavur luana; ma diat ba iau tar pilak pa diat diat a vatur vake, ma kaugu umana tultul diat a ki tana.

¹⁰ Ma Saron na da ra liplip na sip, ma ta ra male Akor a umana kikil na bulumakau diat a va, ure kaugu tarai nina dia ga tikan upi iau.

¹¹ Ma avat ba ava vana balakane ra Luluai, avat ba ava valubane kaugu luana i gomgom, avat ba ava pait ra vatar na nian ure Gad, ma ava vabuka ra momamomo ma ra vain i varpopoto ure Meni,

¹² ina kure tibe avat ba avat a virua ta ra pakat na vinarubu, ma avat par avat a ki bul keke upi ra vardodoko; tago ba iau ga oro pa ava ga torom, ma ba iau ga tata pa ava ga kapupi ia, ma ava ga pait ika nam ba i kaina ta ra luaina matagu, ma ava ga pilak pa ra magit ba pa iau manane.

¹³ Kari ra Luluai God i biti dari: Ea, kaugu umana tultul diat a ian, ma avat a mulmulum; ea, kaugu umana tultul diat a momo, ma avat a mar; ea, kaugu umana tultul diat a gugu, ma avat a ruva;

¹⁴ ea, kaugu umana tultul diat a kakailai tago i ga ra bala i diat, ma avat a tangi tago i tabun ra

bala i vavat, ma avat a kukukula tago i purpuruan ra nuknuk i vavat.

¹⁵ Ma avat a nur tar ra iang i vavat upi ra tinata na varvul pire kaugu umana viviliai, ma ra Luluai God na ubu doko u; ma na vaiang tar ra enana iang ta kana umana tultul;

¹⁶ upi nina i tata vadoane mule ta ra gunagunan, na tata vadoane mule ta ra God i dovot; ma nina ba i vavalima ta ra gunagunan, na vavalima ta ra God i dovot; tago di tar valubane ra lavur magit i tar monong diat amana, ma dia tar ki ivai kan ra luaina matagu.

A kalamana bala na bakut ma ra kalamana rakarakan a gunagunan

¹⁷ Tago ina vaki ra kalamana bala na bakut ma ra kalamana rakarakan a gunagunan, ma pa da nuk pa mule ra lavur magit lualua, ma pa diat a arikai mulai ta ra nuknuk i ra tarai.

¹⁸ Ma avat a ga ma avat a gugu vatikai ma pa na mutu ta ra lavur magit ba iau pait ia; tago iau pait pukue Ierusalem upi ra ngala na gugu, ma kana tarai upi ra gina.

¹⁹ Ma ina gugu tai Ierusalem, ma ina ga ta kaugu tarai, ma pa da valongore mule ra tinangi tana, ma ra kunukula pata bula.

²⁰ A kuramana nina ba i laun vue ta paupau bung uka ma i mat, pa na ki mulai tana, ma damana bula ra patuana nina ba i mat ba pa i ot kana lavur kilala; tago ra bul na mat ba i tar laun vue ra mar na kilala, ma ra tena varpam ba pa i laun vue ra mar na kilala na bilak ika.

²¹ Ma diat a pait ra umana pal ma diat a kiki ta diat; diat a vaume ra umana uma na vain, ma diat a en ra vuai diat.

²² Pa diat a pait ta pal upi ra enana na kiki tana, ma pa diat a vavauma upi ra enana na ian tana; tago ra kilakilala ba kaugu tarai diat a laun vue na varogop ma ra kilakilala ba tika na davai i laun tana, tago kaugu umana viviliai diat a gugu ta ra papalum na lima i diat mangoro na bung.

²³ Pa diat a papalum vakuku, ma pa diat a vangala vaarike ra umana bul ure ra purpuruan; tago diat a vuai diat ba ra Luluai i ga vadoane diat, ma ra umana natu i diat bula.

²⁴ Ma na dari: ina torom ta diat ba pa dia ga oro boko, ma ba dia tatata boko, ina valongore.

²⁵ A leing na pap ma ra nat na sip dir a iaian varurung, ma ra leon na en ra vura da ra bulumakau, ma ra vui na maur ma ra tobon ika. Pa diat a varvakaina ma pa diat a varli ta kaugu luana i gomgom par, ra Luluai i biti.

66

A umana varkurai kal ra Luluai, ma ra bo na kini namur kai Sion

¹ A Luluai i biti dari: A bala na bakut kaugu kiki na king, ma ra rakarakan a gunagunan a ruarua na kaugu; a mangana pal ava avat a pait ia upi kaugu? Ma a mangana gunan ava ba ina ngo tana?

² Tago ra limagu i tar pait go ra lavur magit, ma damana go ra lavur magit dia tar vana rikai, ra Luluai i biti. Ma ina nuk pa nina iat ba i madu

ra balana ma i ligur, ma nina i dadadar ta kaugu tinata.

³ Nina i doko ra bulumakau dir varogop ma nina ba i ubu ra tutana; nina i tul tar ra nat na sip dir varogop ma nina i bing doko ra pap; nina i tul tar ra tinabar na vuai na uma dir varogop ma nina ba i vartabar ma ra gapu i ra boroi; nina i tun tar ra bulit i ang na katkat dir varogop ma nam i tata vadoane ra tabataba; maia, dia tar pilak pa kadia lavur nga iat, ma ra bala i diat i gugu ta kadia bilak na mangamangana;

⁴ kari iau kabila ina pilak tar ra umana magit na vartuam ta diat, ma ina tulue ra magit tadav diat ba diat a burut tana; tago ba iau ga oro pa ta na i ga torom, ma ba iau ga tatata pa dia ga kapupi ia; ma dia ga pait ika ra magit i kaina ta ra luaina matagu, ma dia ga pilak pa ra magit ba pa iau manane.

⁵ Avat ba ava dadadar ta ra tinata kai ra Luluai, avat a valongore kana tinata dari: A umana tura i vavat nina dia milmilikuane avat, ma dia okole vue avat ure ra iangigu, dia tar biti, Boina ba da manga pite pa ra Luluai, upi avet a gire boko kavava gugu; ma diat a vavirvir boko.

⁶ A ngala na varvareo ta ra pia na pal! A nilai tikai i arikai ta ra pal i gomgom, a nilai ra Luluai iat, nina ba i balbali pire kana umana ebar!

⁷ Ba pa i ongor boko i kakava, ma ba pa ta kinadik boko i kava vue ra bul tutana.

⁸ To ia i tar valongore ra magit damana? To ia i tar gire ra lavur magit damana? Dave, da vaki ra gunan ta ra kopono bung bar? Ma da kava bar tika na vuna tarai ta ra kopono bung? Tago nam

ra bung ba Sion i ga kankadik i ga kava vaarike ra umana natuna tana.

⁹ A Luluai i biti: Dave, da kap bala vang ma pa da kakava? Kaum God i biti: Dave, iau ba iau varvangala ina tur bat ra kinakava bar?

¹⁰ Avat a gugu varurung ma Ierusalem, ma avat par ba ava manane, avat a ga tana; avat par ba i tabun ra bala i vavat tana, avat a gugu mat varurung me;

¹¹ upi avat a num ra una ma avat a maur ma ra u na varmaram tana; upi avat a vapar vue ra polo na una, ma avat a gugu ta kana peal minamar.

¹² Tago ra Luluai. i biti dari: Ea, ina tulue ra malmal pirana da ra tava alir, ma ra minamar kai ra lavur Tematana na tadav ia da ra tava alir i lubu leke; ma da vau avat, ma da puak avat ta ra pal a virvirina, ma da vagugu avat ta ra malmalikun na kauna.

¹³ Ma da tika na vavina i amane natuna, damana ina amane avat, ma da vamaram avat aro Ierusalem.

¹⁴ Ma avat a gire, ma ra bala i vavat na gugu, ma ra uru i vavat na lubalubang da ra vura; ma da gire ilam ra lima i ra Luluai pire kana umana tultul, ma na kankanuane kana lavur ebar.

¹⁵ Tago ra Luluai na vut ma ra iap, ma kana lavur kiki na vinavana diat a da ra ragia, upi na vaarike kana kankan ma ra karangap, ma kana varboar ma ra biro na iap.

¹⁶ Tago ra Luluai na kure ra tarai par ma ra iap ma kana pakat na vinarubu, ma ra Luluai na ubu ra peal tuna.

¹⁷ Diat dia vaki vaire diat iat mulai ma dia vagomgom diat iat mulai upi diat a vana ta ra

uma na nilibur, ma dia murmur ta tikai ba i ki livuan, ma dia en ra boroi, ma ra magit i tabu ma ra galang, diat a virua varurung, ra Luluai i biti.

¹⁸ Tago iau nunure kadia lavur papalum, ma ra lavur nuknuk i diat; tuka boko ina agur varurue pa ra lavur vuna tarai, ma ra lavur alaala tinata, ma diat a vut, ma diat a gire kaugu minamar.

¹⁹ Ma ina vatur tika na vakilang livuan ta diat, ma diat dia pila ina tulue diat tadav ra umana Tematana, uro Tarsis, ma Pul, ma Lud, diat ra umana tena panak, uro Tubal ma Iavan, ma ra lavur lolo na ta aro vailik, diat ba ra iangigu pa i rararang boko pire diat, ma ba pa dia gire boko kaugu minamar; ma diat a varvarvai ure kaugu minamar pire ra umana Tematana.

²⁰ Ma ra Luluai i biti dari: Diat a agur pa ra lavur tura i vavat uro Ierusalem tadav kaugu luana i gomgom, ma da tul tar diat tai ra Luluai, diat a ki ra os, ma ra kiki na vinavana, ma ra kakakari, ma ra as, ma ra kamel, da ra tarai Israel dia kap ra tinabar na vuai na uma ta ra gomgom na la tadav ra kuba i ra Luluai.

²¹ Ma ra Luluai i biti: Ta umana ta diat bula ina pilak pa diat upi diat a tena tinabar, ma ta umana upi diat a pait ra papalum kai ra tarai Levi.

²² Ma da ra kalamana bala na bakut ma ra kalamana pia ba ina pait ia boko dir a ki ta ra luaina matagu, damana ra umana bul mur ta vavat ma ra iang i vavat bula pa diat a panie, ra Luluai i biti.

²³ Ma na dari: ta ra lavur lukara na gai, ma ta ra lavur Bung Sabat, a tarai par diat a vana rikai upi diat a lotu ta ra luaina matagu, ra Luluai i biti.

²⁴ Ma diat a irop, ma diat a bobbe ra virua i ra tarai dia ga piam vue iau; tago kadia kalolo pa na mat, ma pa da pun ra iap ure diat; ma diat a da ra magit na varpidimuanai pire ra tarai par.

**A BUK TABU A MAULANA KUNUBU ma A
KALAMANA KUNUBU**
**The Holy Bible in the Kuanua language of Papua New
Guinea**
Buk Baibel long tokples Kuanua long Niugini

Copyright © 1882-1983 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kuanua or Tinata Tuna or Tolai (Kauana)

Translation by: Bible Society of Papua New Guinea

1882 Mark 1883 +Matthew 1885 +Gospels (with revised Mt. Mk) BFBS NSW
Aux, Sydney 1891 +New Testament 1901 +New Testament (revised) BFBS,
London Translated by James Chalmers and W.G. Lawes (LMS)
1935 +New Testament [Repr +1942-1951] BFBS, London Translated by R.
Lister Turner and J.B. Clark (LMS)

1959 +New Testament 1962 +Genesis 1964 +Psalms BFBS, London and
Sydney 1971 1 Peter J. Palmer, Auckland 1973 +Bible (Repr 1974-+1991 BS
in Papua New Guinea, [Port Moresby-Lae] Revised and translated by Percy
Chatterton (LMS), assisted by Taunao Agaru, Reatau Mea, Morea Igo, Egi
Raka, Puka Oala, Mavara Hekure, and Dago Morea

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

bbc5a26d-4db3-53f1-9593-2319b90317db